

Amsterdam University of Applied Sciences

Samen opvoeden in Westerpark

Wilshaus, Remy; Hooge, Edith; Beveren, Petra-Eszter van

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Wilshaus, R., Hooge, E., & Beveren, P-E. V. (2009). *Samen opvoeden in Westerpark: een onderzoek naar de opvoeding van kinderen door ouders, scholen en maatschappelijke instellingen in het stadsdeel Amsterdam Westerpark*. Hogeschool van Amsterdam, Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <http://www.hva.nl/bibliotheek/contact/contactformulier/contact.html>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Samen opvoeden in Westerpark

Een onderzoek naar de opvoeding van kinderen door ouders, scholen en maatschappelijke instellingen in het stadsdeel Amsterdam Westerpark

Remy Wilshaus en Edith Hooge

Colofon

Samen opvoeden in Westerpark; Een onderzoek naar de opvoeding van kinderen door ouders, scholen en maatschappelijke instellingen in het stadsdeel Amsterdam Westerpark.

Remy Wilshaus en Edith Hooge

November 2009

Dit onderzoek is uitgevoerd door vierdejaarsstudenten van de opleiding Pedagogiek van de Hogeschool van Amsterdam, Onderwijs en Opvoeding, in opdracht van het Amsterdamse stadsdeel Westerpark, in het kader van de Academie van de Stad (www.academievandestad.nl)

De onderzoeksresultaten zijn geanalyseerd en gerapporteerd door Remy Wilshaus en Edith Hooge van het Lectoraat School en omgeving in de grote stad, Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding, Hogeschool van Amsterdam, domein Onderwijs en Opvoeding.

Uitgave

Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding van de Hogeschool van Amsterdam en Stadsdeel Amsterdam Westerpark.

Drukwerk en omslag

Creja Ontwerpen, Leiderdorp

oIC Grafische Communicatie, Alphen aan den Rijn

Bestellen

U kunt deze publicatie bestellen bij het Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding via het bestelformulier op de website: www.kenniscentrumonderwijsopvoeding.hva.nl.

Eindredactie

Petra-Eszter van Beveren

Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding

Hogeschool van Amsterdam

Telefoon 020 599 5332

Inhoudsopgave

Aanbevelingen en conclusies	4
1. Inleiding	8
2. Theoretisch kader	10
2.1 Schoolkeuzemotieven van ouders	10
2.2 De pedagogische opdracht van de school	11
2.3 Ouderbetrokkenheid en -participatie	12
2.4 Interculturele communicatie tussen school en ouders	12
2.5 Opvoedingsstijlen en -doelen van ouders	13
2.6 Ontwikkeling van sociale competenties bij kinderen	13
3. Onderzoeksopzet	15
4. Onderzoeksrapportage	18
4.1 Welke ouders hebben meegewerkt aan het onderzoek?	18
4.2 Ouders verschillen	19
4.3 Convenant <i>Jong in Westerpark</i>	20
4.4 Buiten spelen in Westerpark	22
4.5 Bekendheid met maatschappelijke instellingen in stadsdeel Westerpark	23
4.5.1 Schoolmaatschappelijk werk	23
4.5.2 Ouder- en kindcentrum	23
4.5.3 Naschoolse opvang	24
4.5.4 Buurtcentrum De Horizon	25
4.5.5 Buurtcentrum 't Trefpunt	27
4.5.6 Buitenspeelclub De Toverbal	28
4.5.7 Opvoedsteunpunt	28
4.5.8 Kinderboerderij	28
4.6 De gezondheid van het kind	29
4.6.1 Zorgen over de gezondheid van het kind	29
4.6.2 Hulp ingeroepen voor de gezondheid van het kind	30
4.6.3 Voorlichting over de gezondheid van het kind	30
4.7 De ontwikkeling van het kind	30
4.7.1 Zorgen over de ontwikkeling van het kind	31
4.7.2 Hulp ingeroepen voor de ontwikkeling van het kind	31
4.7.3 Voorlichting over de ontwikkeling van het kind	31
4.8 De opvoeding van het kind	32
4.8.1 Zorgen over de opvoeding van het kind	32
4.8.2 Hulp ingeroepen voor de opvoeding van het kind	33
4.8.3 Voorlichting over de opvoeding van het kind	33
4.9 Het mediagebruik van het kind	33
4.9.1 Zorgen over het mediagebruik van het kind	33
4.9.2 Hulp ingeroepen over het mediagebruik van het kind	34
4.9.3 Voorlichting over het mediagebruik van het kind	34
4.10 Financiële situatie van het gezin	34
4.10.1 Zorgen over de financiële situatie van het gezin	35
4.10.2 Hulp ingeroepen over de financiële situatie van het gezin	35
4.10.3 Voorlichting over de financiële situatie van het gezin	36
4.11 Schoolkeuze van de ouders	36
4.11.1 Positieve en negatieve schoolkeuzemotieven	37
4.12 Pedagogische opdracht van de school	38
4.13 Betrokkenheid van ouders bij de school	42
4.13.1 Betrokkenheid bij de school: schoolleren	42
4.13.2 Betrokkenheid bij de school: opvoeding	42
4.13.3 Betrokkenheid bij de school: thuis	43
4.13.4 Betrokkenheid bij de school: gebeurtenissen op school	43
4.13.5 Betrokkenheid bij de school: plannen	43
4.13.6 Betrokkenheid bij de school: hand-en-spandiensten	43
4.14 Communicatie	44
4.15 Opvoedingsdoelen	44
4.16 Opvoedingsstijlen	45
4.17 Bevorderen sociale competenties	46
Literatuur	50
Bijlage 1 – Interview leidraad	52
Bijlage 2 – Schriftelijke vragenlijst	54
Bijlage 3 – Redenen van zorg van ouders	61
Bijlage 3 – Redenen van zorg van ouders	61
Bijlage 4 – Verantwoording van methoden	62
Bijlage 5 – Tabellenlijst	66

Aanbevelingen en conclusies

Begin 2006 kwamen organisaties, besturen, scholen en personen die, professioneel of vrijwillig, werken met kinderen en jongeren in het stadsdeel Westerpark, Amsterdam tot afspraken over een stadsdeelbrede pedagogische aanpak die bestaat uit een positieve benadering van kinderen en jongeren en vier consequent te handhaven basisregels: 1. Iedereen hoort erbij; 2. We zorgen voor elkaar; 3. We zorgen voor onze omgeving; en 4. We beheersen onszelf.

Om verder invulling te geven aan het betrekken van ouders bij deze stadsdeelbrede pedagogische aanpak heeft het stadsdeel Westerpark aan het lectoraat *School en omgeving in de grote stad* van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) gevraagd een onderzoek te verrichten. Doel van dit onderzoek was na te gaan hoe ouders hun kind(eren) opvoeden, welke opvattingen zij hebben over de opvoeding en op welke manier zij in de opvoeding (willen) samenwerken met organisaties binnen het stadsdeel. Het onderzoek is uitgevoerd door zes studenten van de hbo-opleiding Pedagogiek van de HvA samen met een onderzoeker van het lectoraat. Er zijn individuele interviews gehouden met vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en zeven basisscholen in het stadsdeel, evenals met ouders. Daarnaast is een schriftelijke vragenlijst afgenomen onder groepen ouders met kinderen in de basisschoolleeftijd.

Op basis van de onderzoeksresultaten zijn vijf aanbevelingen geformuleerd die hieronder worden gepresenteerd. Vervolgens worden de belangrijkste conclusies kort samengevat weergegeven. Meer details over een bepaald onderwerp of de resultaten voor een specifieke instelling of groep ouders zijn te vinden in de hiernavolgende rapportage. Ook voor de theoretische onderbouwing en de verantwoording van het onderzoek kan de geïnteresseerde lezer in het rapport terecht.

Aanbeveling 1: De scholen als ankerpunten in een stadsdeelbrede pedagogische aanpak

De basisscholen in Westerpark zijn benoemd als ankerpunten in de stadsdeelbrede pedagogische aanpak. Om deze reden verdient het aanbeveling om samen met alle scholen na te gaan hoe en in hoeverre de in het convenant geformuleerde vier basisregels goede aanknopingspunten vormen voor deze instellingen in hun opvoedingstaak, samen met de ouders. Daarbij lijkt het nodig om met de directies en lerarenteams expliciet stil te staan bij de reikwijdte van deze pedagogische opdracht: hoe ver willen en kunnen de scholen in deze taak gaan? Van wie of welke instantie en op welke manier kunnen zij hierbij hulp gebruiken? Leraren/directies bekruipt namelijk soms het gevoel dat zij alle opvoedingstaken op hun bordje krijgen, zo wijst dit onderzoek uit. En daarbij kunnen zij niet altijd rekenen op medewerking en steun van de ouders en van andere organisaties.

Uit het onderzoek komt ook naar voren dat de school/leraren enerzijds en de ouders anderzijds verschillende verwachtingen van elkaar hebben als het gaat om opvoeden. Een complicerende factor daarbij is dat ouders sterk blijken te verschillen in hun (etnisch-culturele) achtergronden, opvoedingsdoelen en -stijlen. De scholen/leraren zijn niet zonder meer goed bekend en vertrouwd met deze verschillen. Om samen te kunnen opvoeden en een pedagogische aanpak te delen, moeten deze verwachtingen, achtergronden, opvoedingsdoelen en -stijlen helder op tafel komen te liggen. Dat lukt alleen door deze zaken expliciet bij de scholen en ouders voor het voetlicht te brengen en te zorgen voor goede communicatie hierover.

Interculturele communicatie is hierbij een belangrijk aandachtspunt. Bij het communiceren met ouders kunnen scholen/leraren generalisaties voorkomen door zich te verdiepen in de culturele verschillen. Dit kan bijvoorbeeld door laagdrempelige activiteiten te organiseren waar ouders en leraren (informeel) met elkaar kennismaken. Op basis hiervan kan een basishouding van gelijkwaardigheid worden bereikt, in de zin dat overeenkomsten en verschillen zichtbaar en bespreekbaar worden gemaakt, en wederzijds worden erkend. Dit vormt mede een belangrijke basis voor het samen kunnen opvoeden en het delen van een pedagogische aanpak. Vanuit zijn regierol kan het stadsdeel de (besturen van de) basisscholen bij dit alles helpen.

Aanbeveling 2: Het convenant *Jong in Westerpark* en allochtone ouders

Allochtone ouders zijn zich er minder vaak van bewust dat er afspraken zijn gemaakt over vier regels rond de opvoeding van kinderen in het stadsdeel. Het verdient dan ook aanbeveling om bij de stadsdeelbrede pedagogische aanpak meer aandacht te besteden aan 1) het bewustzijn hiervan en 2) het draagvlak hiervoor bij allochtone ouders. In het contact met deze groepen ouders is het van belang de vier regels, én de vertaling hiervan in de praktijk, te blijven bespreken. Wellicht komen er bij het hanteren van de regels andere accenten naar boven dan op voorhand verwacht. Behalve de scholen zouden overige maatschappelijke instellingen in Westerpark door het stadsdeel gevraagd en geactiveerd kunnen worden om meer werk te maken van de afspraken in het convenant *Jong in Westerpark* en dit uit te dragen/erover te communiceren met ouders.

Aanbeveling 3: Goed gebruik van maatschappelijke dienstverlening

Hoogopgeleide ouders en autochtone ouders vinden gemakkelijker hun weg naar de maatschappelijke instellingen in het stadsdeel dan lager opgeleide ouders en allochtone ouders. Dit is een probleem omdat uit het onderzoek blijkt dat juist de lager opgeleide ouders en allochtone ouders meer behoefte hebben aan hulp en voorlichting bij de opvoeding dan de hoogopgeleide ouders en autochtone ouders. Het verdient aanbeveling na te gaan in hoeverre deze praktijk strookt met de doelen en beoogde doelgroepen van de maatschappelijke organisaties in Westerpark. Het stadsdeel kan opnieuw vanuit zijn regierol deze instellingen stimuleren om hun aanbod en werkwijze zodanig te hanteren dat juist de ouders die er het meest behoefte aan hebben, van hun diensten gebruikmaken. De oplossing kan liggen in wat in welzijnsjargon wel 'vraagarticulatie' en 'empowerment' genoemd wordt: het 'ophalen' van de vragen en behoeften van de lager opgeleide ouders en allochtone ouders, de bewustwording hiervan stimuleren en deze ouders vervolgens toerusten om gebruik te kunnen maken van maatschappelijke diensten. Dit vergt een 'vraaggestuurde' werkwijze en goede bekendheid met de beoogde doelgroepen van de maatschappelijke organisaties in het stadsdeel.

Aanbeveling 4: Gemengde scholen of segregatie

Als het gewenst is dat de scholen in Westerpak 'gemengd' zijn of blijven – en dus niet worden bezocht door homogene groepen kinderen van ofwel vooral lager opgeleide ouders en allochtone ouders ofwel vooral hoogopgeleide ouders en autochtone ouders (de zogeheten zwarte en witte scholenvorming) – dan weten we op grond van dit onderzoek dat het voor scholen van groot belang is goed tegemoet te komen aan de uiteenlopende wensen (of zorgen) van ouders die ten grondslag liggen aan hun schoolkeuze.

Alle ouders hanteren bij hun schoolkeuze vooral het motief 'niveau'. Dit betekent dat zij hun mening baseren op de naam van de school bij andere ouders, het oordeel van de Onderwijsinspectie en de doorstroom van

kinderen naar het havo of vwo. Voor ouders is dit een belangrijk argument om juist wel (positief) of niet (negatief) voor een bepaalde school te kiezen.

Tegelijkertijd hebben ouders heel uiteenlopende motieven om voor een bepaalde school voor hun kind te kiezen. Voor autochtone ouders is het van belang te zorgen voor een 'match tussen school en thuis', wat te maken heeft met 'milieu', identiteit en levensbeschouwing. Allochtone ouders hechten groter belang aan 'differentiatie' in het onderwijs. Dit betekent dat de school aandacht heeft voor zowel langzame als snelle leerlingen en voor leerlingen die nog niet zo goed Nederlands spreken.

Aanbeveling 5: Verkeer

Dit onderzoek wijst uit dat ruim de helft van de ouders zorgen heeft over het verkeer als hun kinderen buiten spelen. Dit belangrijke gegeven kan het stadsdeel ter harte (blijven) nemen bij het vormgeven van de openbare ruimte.

De belangrijkste conclusies van het onderzoek:

1. Ouders verschillen in hun schoolkeuze, in hun opvoedingsstijl, in de manier waarop zij sociale competenties bevorderen enzovoort.
2. De meeste ouders (60%) zijn bekend met het bestaan van de in het convenant *Jong in Westerpark* vastgelegde afspraken. Zij hebben hiervan vooral via de school gehoord. Hoogopgeleide ouders en autochtone ouders zijn het vaakst bekend met deze afspraken.
3. De ouders in Westerpark zijn het eens met de afspraken in het convenant *Jong in Westerpark* en zeggen deze regels zelf ook te gebruiken. Lager opgeleide ouders en ouders met een lager gezinsinkomen zeggen zelf de regels 'We zorgen voor onze omgeving' en 'We beheersen onszelf' minder vaak te gebruiken.
4. Hoogopgeleide ouders en autochtone ouders vinden hun weg beter naar maatschappelijke instellingen zoals de kinderboerderij, de naschoolse opvang en het Opvoedsteunpunt; zij hebben daar vaker contact mee en/of maken er vaker gebruik van dan lager opgeleide ouders en allochtone ouders. Opvallend hierbij is het verschil tussen de twee in het onderzoek betrokken buurtcentra. Het percentage autochtone respondenten dat op de hoogte is van de activiteiten van 't Trefpunt, dat van dit centrum heeft gehoord en dat weet hoe men het kan bereiken, is hoger dan het percentage allochtone respondenten. Voor De Horizon geldt juist het omgekeerde: het percentage allochtone respondenten dat hiervan gebruikmaakt en er contact mee heeft, is hoger dan het percentage autochtone respondenten.
5. Lager opgeleide ouders en ouders met een lager gezinsinkomen zijn vaker bezorgd over de gezondheid, de ontwikkeling, de opvoeding en het mediagebruik van hun kind, en over de financiële situatie van het gezin, en hebben hiervoor ook vaker hulp ingeroepen. Toch geeft een meerderheid van alle ouders aan geen behoefte aan voorlichting te hebben over deze onderwerpen, op een aantal allochtone ouders na.
6. Bij de schoolkeuze hanteren ouders vooral het motief 'niveau'. Dit betekent dat zij rekening houden met de naam van de school bij andere ouders, het oordeel van de Onderwijsinspectie en de doorstroom van kinderen naar het havo of vwo. Voor ouders is 'niveau' zowel een belangrijk argument om juist wel (positief) of niet (negatief) voor een bepaalde school te kiezen.
7. Bij de schoolkeuze geldt tot slot dat hoe hoger het opleidingsniveau van de ouder (ongeacht zijn/haar culturele achtergrond), hoe belangrijk het motief 'match tussen school en thuis'. Ook geldt dat hoe lager

het opleidingsniveau van de respondent (ongeacht zijn/haar culturele achtergrond), hoe belangrijker het motief 'differentiatie' bij de keuze van een school.

8. Uit de enquête komt naar voren dat zowel ouders als leraren vinden dat de school een pedagogische taak heeft, en dus een bijdrage levert aan de opvoeding, aan de overdracht van waarden/normen en aan de disciplineren van het kind. Daarentegen wordt ook duidelijk dat ouders de opvoeding nadrukkelijk als hun eigen taak beschouwen. De interviewgegevens wijzen aanvullend uit dat ouders het fijn vinden om met de leraren over de opvoeding te praten. Leraren vinden echter dat zij te veel verantwoordelijkheid voor de opvoeding op hun bord krijgen. Ook uiten zij ontevredenheid over het gebrek aan samenwerking in de opvoeding met de ouders. Leraren zouden graag willen zien dat ouders meer interesse tonen in de school en dat zij regelmatig hun gezicht laten zien.
9. Educatief partnerschap is voor de scholen een ideaal voor het vormgeven van de samenwerking met de ouders. Maar de praktijk leert dat ouderbetrokkenheid moeilijk is te realiseren door tijdgebrek en een gebrekkige communicatie tussen ouders en school. Uit de interviews komt echter ook naar voren dat zogenaamde desinteresse van de ouders niet altijd is wat het voor leraren lijkt. Ouders zijn wel degelijk geïnteresseerd, maar mogelijk om andere redenen niet veel op school te vinden. Zij voelen zich bijvoorbeeld hier niet toe uitgenodigd, vinden de drempel te hoog, of schamen zich omdat zij de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. Het probleem van gebrekkige ouderbetrokkenheid ligt dus ook op het gebied van communicatie tussen de school en de ouders.
10. Allochtone ouders zeggen behoefte te hebben aan een andere manier van communiceren met de juf/meester van hun kind en met de ouders van andere kinderen uit de klas.
11. Scholen beschouwen het als hun taak om de sociale competenties van kinderen te bevorderen; de manier waarop dit wordt vormgegeven verschilt.

1. Inleiding

Begin 2006 maakten organisaties, besturen, scholen en personen die, professioneel of vrijwillig, werken met kinderen en jongeren in het Amsterdamse stadsdeel Westerpark afspraken over een stadsdeelbrede pedagogische aanpak. Deze aanpak bestaat uit een positieve benadering van kinderen en jongeren en het consequent hanteren van vier basisregels: 1. Iedereen hoort erbij; 2. We zorgen voor elkaar; 3. We zorgen voor onze omgeving; en 4. We beheersen onszelf.

Deze afspraken zijn vastgelegd in het *Convenant stadsdeelbrede pedagogische aanpak. Jong in Westerpark* (Stadsdeel Amsterdam Westerpark, 2006), verder uitgewerkt en toegelicht in het *Decentraal Onderwijs- en Jeugdplan* (Stadsdeel Amsterdam Westerpark, 2005). Uitgangspunt is dat scholen, sport- en welzijnsinstellingen en andere maatschappelijke organisaties samen alle kinderen en jongeren in de buurt kennen en daarmee in staat zijn *'hen allemaal van jongs af aan steeds de juiste kant op te sturen en hen met de juiste mensen kennis te laten maken. Doelstelling is dat alle jongeren in een veilige en stimulerende omgeving opgroeien [en zich] een gewaardeerd onderdeel van de omgeving [voelen] en betrokken zijn bij wat er gebeurt'* (Stadsdeel Amsterdam Westerpark, 2005, p. 7). En: *'Wij willen streven naar eenzelfde wijze van opereren bij alle lagen en instanties in het stadsdeel die met kinderen en jongeren van doen hebben. Die aanpak moet er toe leiden dat iedereen gestimuleerd en uitgedaagd wordt mee te doen en een bijdrage te leveren. Daaruit vloeit één houding die moet worden uitgedragen door alle professionals in het veld, op scholen, sportclubs, welzijns- en zorginstellingen, overal in het stadsdeel. Zoveel mogelijk betrekken we de ouders daarbij'* (Stadsdeel Amsterdam Westerpark, 2005, p. 15).

Het convenant noemt de volgende drie zaken die nodig zijn om dit te realiseren:

1. Maatschappelijke binding bij alle kinderen en jongeren.

Het convenant streeft naar *'betrokken kinderen en jongeren die zich ... veilig voelen zodat ze alle kans hebben om hun talenten te ontwikkelen'*. Indirect richt het stadsdeel zich hiermee op het voorkomen van maatschappelijke uitval van jongeren en het leefbaar maken en houden van de buurten.

2. Vorming van ankerpunten in het netwerk van instellingen.

Een basisvoorziening waarmee iedere burger te maken krijgt, fungeert als ankerpunt. Deze instelling heeft tot *'specifieke, toegevoegde taak ... de burger verder kennis te laten maken met andere voorzieningen waarmee hij op dat moment geholpen kan worden en dit contact [tussen de burger en de andere voorziening] te volgen'*. Voor kinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar zijn twee ankerpunten benoemd: de school (als verplichte voorziening) en Westerpark Actief/Schoolbuurtwerk (als niet-verplichte voorziening). *'Van ankerpunten verwacht het stadsdeel dat het streven naar maatschappelijke binding volledig en door alle medewerkers gedragen wordt.'*

3. Ketenregie op het werk van instellingen en personen.

Ketenregie zorgt voor *'betere overdracht van informatie tussen instellingen en ... onderlinge afstemming van de werkwijze'* (Stadsdeel Amsterdam Westerpark, 2005, p. 10-18).

Om ouders meer te betrekken bij deze stadsdeelbrede pedagogische aanpak heeft Westerpark het lectoraat *School en omgeving in de grote stad* van de Hogeschool van Amsterdam gevraagd een onderzoek te verrichten naar de manier waarop ouders hun kind(eren) opvoeden, naar hun opvattingen over de opvoeding

en hoe zij in de opvoeding (willen) samenwerken met organisaties binnen het stadsdeel. De volgende onderzoeksvraag stond hierbij centraal: *'Welke opvattingen, vragen en behoeften hebben ouders/verzorgers over de opvoeding van hun kinderen en over de bijdrage die lokale, bij de kinderen betrokken, instellingen hieraan, al dan niet in partnerschap, kunnen leveren?'*

Het onderzoek werd uitgevoerd door zes studenten van de hbo-opleiding Pedagogiek van de HvA en bestond uit drie fasen. Na het houden van individuele interviews met vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen en de zeven basisscholen in het stadsdeel is een schriftelijke vragenlijst afgenomen onder groepen ouders in Westerpark met kinderen in de basisschoolleeftijd.¹ Ieder van de zes studenten heeft een vertegenwoordiger van een maatschappelijke instelling en van een basisschool geïnterviewd. De leidraad van deze interviews, evenals de vragen uit de enquête, zijn tot stand gekomen op basis van inbreng van de studenten vanuit ieders unieke onderzoeksonderwerp. Op deze manier hebben de zes studenten aan elke fase van het onderzoek een bijdrage geleverd en is hiermee door de groep als geheel data verzameld voor de individuele deelonderzoeken.

Het onderzoek had een drieledig doel. Ten eerste kwam de vraag naar het onderzoek voort uit de voorbereidingen van het stadsdeel op de organisatie van de 'Actieweek ouderbetrokkenheid' in het najaar van 2009. Voor deze week wil het stadsdeel informatie verzamelen over de manier waarop ouders hun kinderen opvoeden en welke specifieke vragen en/of behoeften zij daarbij hebben. Daarmee kan dan in de organisatorische en inhoudelijke voorbereiding rekening worden gehouden.

Ten tweede was het de opzet om na dit onderzoek meer in algemene zin aanbevelingen te kunnen doen voor het verbeteren van de manier waarop ouders en betrokken organisaties in partnerschap samenwerken aan de opvoeding van kinderen in het stadsdeel. Hiermee geeft dit onderzoek een inhoudelijk vervolg aan de notitie *Jong in Westerpark*.

Ten derde betrof het een grotendeels door zes studenten van de hbo-opleiding Pedagogiek van de HvA uitgevoerd leeronderzoek. In het kader van hun afstuderen hebben deze studenten een belangrijke bijdrage geleverd aan het onderzoek en voerden zij hierbinnen zelfstandig deelonderzoeken uit. De resultaten liggen ten grondslag aan deze rapportage en worden op hoofdlijnen besproken.

De rapportage is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 bespreekt wat er vanuit het beleid, het onderzoek en de theorie bekend is over de opvattingen van ouders over opvoeden, de manier waarop zij dit doen en in hoeverre zij daarbij samenwerken met lokale instellingen. De zes deelonderzoeken komen in dit hoofdstuk aan bod. Hoofdstuk 3 bevat de opzet van het onderzoek en de beschrijving van de onderzoeksgroep. Hoofdstuk 4 geeft de resultaten van het onderzoek weer, met daarbij geïntegreerd de resultaten van de vragenlijsten en van de interviews.

¹ Waar in deze rapportage wordt gesproken over 'het stadsdeel' gaat het over het 'Stadsdeel Amsterdam Westerpark'.

2. Theoretisch kader

De stadsdeelbrede pedagogische aanpak van Westerpark bestaat uit een positieve benadering van kinderen en jongeren en vier consequent te handhaven basisregels door iedereen die, professioneel of vrijwillig, met kinderen of jongeren in dit stadsdeel werken. Naast de bijdrage aan de opvoeding door vertegenwoordigers van maatschappelijke instellingen in het stadsdeel hebben vanzelfsprekend ook ouders² een belangrijke – of primaire – taak in de opvoeding. Ouders verschillen in hun achtergronden, ervaringen, opvattingen en/of vragen/zorgen met betrekking tot de opvoeding van hun kind(eren). Zij verschillen ook in de manier waarop zij hun kind(eren) opvoeden, in de stijlen en doelen die zij daarbij hanteren, evenals in de wijze waarop zij in de opvoeding (willen) samenwerken met professionals. Dit hoofdstuk bespreekt in onderlinge samenhang zes concepten – door de studenten in afzonderlijke deelonderwerpen uitgewerkt – die nader ingaan op dit vraagstuk met als doel een samenvattend overzicht te geven van de theoretische verkenningen rond het onderzoeksonderwerp.³

2.1 Schoolkeuzemotieven van ouders

Naast de keuze die ouders hebben tussen een openbare of een bijzondere school, of voor een school met een specifiek onderwijsconcept, beschrijft Lucia Willems in haar scriptie *Segregatie & schoolkeuze in stadsdeel Westerpark* (2009) een aantal andere motieven van ouders bij het kiezen van een basisschool. Daarbij spelen bijvoorbeeld argumenten als de reisafstand tot de school, de reputatie en het niveau van de school, de sfeer op school, de leerlingensamenstelling, het extra aanbod van de school en de voorzieningen in en rond de school. Willems baseert zich op onderzoeken van Paulle et al. (2008) en Karsten et al. (2002). Karsten deed op basis van een schriftelijke vragenlijst onderzoek naar de positieve en negatieve schoolkeuzemotieven van ouders. Hierbij werd gebruikgemaakt van vijf subschalen die corresponderen met de volgende motieven: 1. Afstand (en ligging: in de buurt, veilige route naar school); 2. Differentiatie (aandacht voor zowel langzame als snelle leerlingen en voor leerlingen die nog niet zo goed Nederlands spreken); 3. Match tussen school en thuis (cultuur, levensbeschouwing, milieu enzovoort); 4. Niveau ('naam' van de school, oordeel Onderwijsinspectie en doorstroom naar havo/vwo); en 5. Aanbod en voorzieningen (aandacht voor creatieve vakken, buitenschoolse activiteiten, mooi gebouw, goed verzorgd enzovoort).

Voorts onderscheidt Willems (2009) op basis van literatuuronderzoek verschillende factoren die samenhangen met de schoolkeuzemotieven van ouders. Ten eerste is de cultureel-etnische achtergrond een verklarende factor voor verschillen tussen oudergroepen als het gaat om de schoolkeuze. Allochtone ouders vinden bijvoorbeeld vaker praktische motieven belangrijk, terwijl autochtone ouders meer waarde hechten aan de invulling van het onderwijs. *'De match tussen school en thuis wordt door autochtone ouders belangrijker geacht. Voor allochtone ouders zijn de mate van differentiatie ... en het niveau de belangrijkste schoolkeuzemotieven'* (Willems, 2009, p. 15).

Ten tweede noemt Willems het opleidingsniveau van ouders als verklarende factor voor de schoolkeuze. *'De leerprestaties van kinderen worden beïnvloed door de socio-economische status (SES) van de ouders. ... Eggermont (2000) verklaart deze beïnvloeding doordat kinderen van laagopgeleide (kansarme) ouders vaak*

² Waar in deze rapportage wordt gesproken over 'ouders' wordt daaronder vanzelfsprekend ook 'verzorgers' verstaan.

³ Volledige beschrijvingen van de afzonderlijke theoretische modellen zijn te vinden in de afzonderlijke afstudeerscripties en te downloaden van de website van het kenniscentrum van het lectoraat *School en omgeving in de grote stad*: http://www.kenniscentrumonderwijsopvoeding.hva.nl/content/kenniscentrum/school_en_omgeving/publicaties/

te maken hebben met een achterstand in taal, zintuiglijke ontwikkeling en sociale vaardigheden. *Paulle et al. (2008) stellen dat de leerprestaties van kinderen worden beïnvloed door sociaal-economische segregatie; sterker dan bij etnische segregatie*' (Willems, 2009, p. 16).

Ten derde beschrijft Willems de opvoedingsstijlen van ouders als verklarende factor voor de schoolkeuze. Deze stijlen werden eerder al uitgebreider beschreven in het onderzoek van Bouwman (2009). *'Opvoedingsstijl is mogelijk ook een voorspeller van het belang dat ouders hechten aan de match tussen school en thuis, op het gebied van cultuur, levensbeschouwing en milieu. Denkbaar is dat ouders met een autoritatieve opvoedingsstijl zelfstandigheid en autonomie nastreven zodat het kind zich in verschillende situaties staande weet te houden en daarmee leert omgaan. Het kiezen voor een gemengde school als voorbereiding op de samenleving past goed in deze opvoedingsstijl. Terwijl de autoritaire opvoedingsstijl met doelen als conformiteit en gehoorzaamheid past bij het kiezen van een school die overeenkomt met thuis'* (Willems, 2009, p. 18).

Ten vierde beschrijft Willems de factor inkomen en concludeert op basis hiervan dat hoe hoger het inkomen van de ouders, hoe meer bronnen zij raadplegen alvorens een school te kiezen. In Willems (2009) is een uitgebreidere beschrijving van haar literatuurstudie na te lezen.

2.2 De pedagogische opdracht van de school

In haar scriptie *De pedagogische opdracht van het basisonderwijs* (2009) schetst Lauriel Broekhuizen een beeld van de opvattingen van ouders en leraren over de pedagogische opdracht van het basisonderwijs. Wat behoort tot de taak van de ouders zelf in de opvoeding van hun kind en wat wordt op dit terrein van de leraar verwacht? In haar literatuurstudie beschrijft Broekhuizen verschillende concepten van de pedagogische opdracht van het basisonderwijs. Hoewel het merendeel van de leraren het opvoeden van kinderen beschouwt als een primaire taak van de ouders, blijkt dat velen kritiek hebben op de manier waarop ouders hun kind opvoeden en van mening zijn dat ouders hierin te weinig eigen verantwoordelijkheid nemen. *'Op school wordt conformiteit als een belangrijk doel gezien. Onder het begrip conformiteit behoren de termen: goede manieren, orde en discipline. ... Het is verwarrend voor een kind als de ouders niet nastreven wat de juf als taak of regel aan het kind heeft meegegeven... De inzet en betrokkenheid van ouders is nodig om meer overeenstemming te vinden in de opvoedingspraktijk op school en thuis'* (Broekhuizen, 2009, p. 10). Het bijbrengen van normen en waarden ziet men ook als deel van de pedagogische taak van het onderwijs; waar kinderen aanvankelijk zijn gericht op de waarden van het gezin, heeft de leraar de taak om hen de waarden van het sociale leven bij te brengen. Tot slot beschrijft Broekhuizen de steeds grotere maatschappelijke verwachtingen van de pedagogische opdracht van de school. De leraar wordt geacht problemen te signaleren en daarnaar te handelen.

Uit onderzoek blijkt bovendien volgens Broekhuizen dat zowel ouders als leraren de opvoeding op school doorgaans beschouwen als een verlengstuk van de opvoeding thuis. *'Volgens beide partijen is er geen strikte taakverdeling tussen school en het gezin, maar zit er een overlapping in de opvoedingstaken. ... Uit het onderzoek blijkt dat alle opvoeders het in principe belangrijk vinden dat het kind zich op z'n plek voelt op school en goed onderwijs krijgt. De meeste, zowel allochtone als autochtone, opvoeders zien opvoeding en onderwijs als een gezamenlijke taak van het gezin en de school, maar voor allochtone opvoeders is het vaak onduidelijk wie waar verantwoordelijk voor is (Smit, Driessen & Doesborgh, 2005)'* (Broekhuizen, 2009, p. 13). Uit haar literatuurstudie concludeert Broekhuizen dat ouders het gezin beschouwen als

eerstverantwoordelijke voor de opvoeding, met taken als: het bijbrengen van goede manieren, het aanleren van gezonde leefgewoonten en het geven van seksuele voorlichting. Eén taak geldt als hoofdverantwoordelijkheid van de school: het helpen en ondersteunen van kinderen met leermoeilijkheden.

2.3 Ouderbetrokkenheid en -participatie

Hylke Vader gaat in zijn scriptie *Ouderbetrokkenheid binnen Westerpark* (2009) in op ouderbetrokkenheid en partnerschap tussen ouders en leraren. Vader kiest voor de volgende definitie van ouderbetrokkenheid: *'Dit is de verzamelterm en bevat de termen informatievoorziening, ouderparticipatie en ontwikkelingsondersteuning. Ik heb gekozen, net als Berg & Schaaf (2008), voor deze definitie omdat bij veel literatuur er geen onderscheid is tussen ontwikkelingsondersteunend gedrag van ouders en ouderbetrokkenheid'* (Vader, 2009, p. 11).

Een ander concept dat ouderbetrokkenheid al in zich draagt, wordt omschreven als 'educatief partnerschap'. Dit is een betekenisvolle samenwerking tussen ouders, scholen en omgeving waarvan Vader in zijn literatuurstudie drie doelen beschrijft: *'1. Een pedagogisch doel, waar het gaat om afstemming tussen ouders en school; 2. Een organisatorisch doel, dit heeft te maken met praktische zaken binnen de school en thuis en 3. Een democratisch doel, binnen dit doel gaat het om het bevorderen van formele en informele (mede)zeggenschap'* (Vader, 2009, p. 12). Duidelijk is dat ouders de eindverantwoordelijkheid en regie hebben over de opvoeding van hun kind en dat de school de eindverantwoordelijkheid heeft voor de inrichting van het onderwijs en de opvoeding op school.

Vader volgt Smit, Driessen, Sluiter & Brus (2007) als hij stelt dat voor een optimale werking van het partnerschap een aantal elementen onmisbaar is: contact, dialoog (communicatie) en een evenwichtige verdeling van bevoegdheden, verantwoordelijkheden, faciliteiten en taken. In zijn scriptie beschrijft de auteur voorts de te zetten stappen bij het opbouwen van een educatief partnerschap en de ervaren moeilijkheden bij het vormgeven van ouderbetrokkenheid. Een van de onderdelen betreft de communicatie tussen ouders en leraren. Wat hiervoor van belang is, staat centraal in het onderzoek van Emel Kilic (2009).

2.4 Interculturele communicatie tussen school en ouders

Kilic deed onderzoek naar de interculturele communicatie tussen instellingen en ouders. In haar scriptie *Communicatie is de sleutel tot succesvolle samenwerking. Een onderzoek naar communicatie tussen basisscholen, lokale instellingen en ouders binnen stadsdeel Westerpark* (2009) onderzoekt zij de motieven van ouders en leraren om met elkaar te communiceren. Deze komen overeen met wat Vader (2009) aan doelen onderscheidt. Kilic legt daarna vooral het accent op interculturele communicatie. In navolging van Shadid (2007) beschouwt zij deze als *'een proces van uitwisseling van informatie tussen twee personen die zichzelf in een specifieke context in cultureel opzicht als onderling verschillend beschouwen'* (Shadid, 2007, p. 23). Shadid stelt dat men bij interculturele communicatie rekening dient te houden met de culturele achtergronden, de wederzijdse beeldvorming, de sociale vaardigheden van de communicatiepartners en de context waarin de communicatie plaatsvindt. In haar literatuurstudie behandelt Kilic vervolgens ook de drie basisvoorwaarden die volgens Azghari (2005) zijn verbonden aan geslaagde interculturele communicatie: kennis over de cultuur van de ander, het vermogen om zich in te leven in de ander (empathie) en bewustwording van de eigen cultuur. In haar literatuurstudie behandelt Kilic veel in Nederland voorkomende etnisch-culturele groepen.

2.5 Opvoedingsstijlen en -doelen van ouders

In haar scriptie *Opvoeden in Westerpark* (2009) beschrijft Lidwien Bouwman haar onderzoek naar opvoedingsstijlen en -doelen onder verschillende etnisch-culturele groepen en opleidingsniveaus. Ouders in stadsdeel Westerpark hebben uiteenlopende etnisch-culturele achtergronden en verschillende opvattingen over en ervaringen met de opvoeding. Bouwman beschrijft twee concepten van opvoedingsstijlen. In het eerste concept, ontworpen door Baumrind in 1966, wordt onderscheid gemaakt tussen opvoedingsstijlen door middel van twee categorieën: de opvoedingsstijl van ouders (autoritair, permissief of autoritatief) en een tweetal dimensies waarin ouders variëren in hun opvoedingsstijl (ondersteuning en controle). Hierop voortbouwend onderscheidde Maccoby & Martin in 1983 een vierde opvoedingsstijl: verwaarlozend. De vier opvoedingsstijlen laten zich als volgt samenvatten.

Opvoedingsstijlen	Aard van de eisen en aandacht voor het kind	Kenmerken	Relatie met het kind
Autoritair	Hoge eisen, weinig aandacht	Streng, bestraffend, rigide en koud	Ouders eisen strikte gehoorzaamheid en accepteren geen weerwoord: hun woord is wet.
Autoritatief	Hoge eisen, veel aandacht	Consequent, duidelijke grenzen	Ouders zijn streng, maar ook liefdevol en emotioneel ondersteunend. Zij doen een beroep op de ratio van het kind en geven aan waarom zij straffen.
Permissief	Lage eisen, veel aandacht	Vage en inconsequente feedback	Ouders stellen weinig eisen aan het kind en voelen zich niet verantwoordelijk voor de manier waarop het opgroeit. Zij stellen weinig tot geen beperkingen en regels aan het gedrag van hun kind.
Verwaarlozend	Lage eisen, weinig aandacht	Onverschillig, afwijzend gedrag	Ouders zijn emotioneel afstandelijk en zien het puur als hun taak om hun kind te voeden, te kleden en onderdak te geven. In extreme vorm mondt deze opvoedingsstijl uit in verwaarlozing, een vorm van kindermishandeling.

Tabel 1: De vier opvoedingsstijlen volgens Maccoby & Martin (1983), uit Bouwman (2009)

Bouwman (2009) geeft op basis van de literatuur een overzicht van vier opvoedingsdoelen die ouders nastreven: 1. Maatschappelijk presteren, 2. Conformiteit, 3. Autonomie en 4. Sociaal gevoel. Distelbrink (2000) formuleert vijf opvoedingsdoelen: 1. Maatschappelijk presteren, 2. Sociabiliteit, 3. Conformisme, 4. Autonomie en 5. Welbevinden. Voorts gaat Bouwman in op de verschillen in opvoedingsstijlen en -doelen van ouders uit diverse etnisch-culturele groepen. *'Uit onderzoek van Janssens et al. (1999) komt naar voren dat vooral opvoedingsdoelen die betrekking hebben op de autonomie van het kind door autochtone Nederlandse ouders belangrijk worden gevonden. Daarnaast is de individuele sociale ontwikkeling van kinderen een belangrijk doel. Voor allochtone ouders is het doel "een goede opleiding behalen" het meest belangrijk. Deze groep ouders wil dat kinderen zich aan de Islamitische voorschriften houden en respect hebben voor zowel ouders als ouderen. Deze conformiteit wordt mede als belangrijk opvoedingsdoel gezien in tegenstelling tot Nederlandse ouders. Zij waarderen deze doelen lager (Bois-Reymond, 1994). Allochtone ouders kenmerken zich ook door collectivisme, zij zijn meer groepsgericht. Het kind wordt allereerst gezien als groepslid en minder als individu. Ook zien ze graag dat kinderen behulpzaam zijn en vergevingsgezind. In een individualistische samenleving zoals die in Nederland is, worden sociale waarden meer gewaardeerd. Een voorbeeld daarvan is rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid (Janssens, Pels, Dekovic & Nijsten, 1999)'* (Bouwman, 2009, p. 16).

2.6 Ontwikkeling van sociale competenties bij kinderen

Aansluitend op opvoedingsdoelen als conformiteit, autonomie en sociaal gevoel heeft Tine Langezaal ten slotte in haar scriptie *Sociale competenties in stadsdeel Westerpark* (2009) de ontwikkeling van sociale competenties bij kinderen nader beschreven en in de praktijk onderzocht. Zij sluit zich in haar literatuurstudie

aan bij de opvatting van Dam, G. ten & Volman, M. (2000) dat er twee perspectieven zijn op het concept *sociale competentie*: een ontwikkelingspsychologisch en een kritisch burgerschapspectief.

Langezaal (2009) beschrijft drie elementen die kenmerkend zijn voor de beschrijving van het ontwikkelingspsychologisch perspectief in de door haar bestudeerde literatuur. *Ten eerste wordt sociale competentie gerelateerd aan de leeftijd en of ontwikkelingsfase van het kind. ... Ten tweede heeft sociale competentie te maken met het vermogen van opgroeiende kinderen om te kunnen handelen naar de sociale eisen die aan hen gesteld worden. ... Ten derde komt naar voren dat sociale competentie betrekking heeft op de interactie tussen een individu en anderen. Hierbij gaat het over het kunnen onderhouden van sociale relaties, in bijzonder relaties met leeftijdgenoten*' (Langezaal, 2009, p. 9).

Vervolgens beschrijft Langezaal drie elementen die kenmerkend zijn voor de beschrijving van het kritisch burgerschapspectief in de door haar bestudeerde literatuur. *Ten eerste komt naar voren dat het samenhangt met sociale participatie. In alle drie de uitwerkingen ... wordt aangegeven dat het kunnen functioneren in de samenleving van belang is. Ten tweede wordt sociale competentie als een belangrijk aspect in de identiteitsvorming gezien. In tegenstelling tot het ontwikkelingspsychologisch perspectief gaat het hier over het vormen van een eigen identiteit door middel van het aangaan van relaties. Het laatste element wat we tegen komen is dat er ... gesproken wordt over een heterogene samenleving. De samenleving waarin wij nu leven is democratisch en multicultureel. Hierdoor worden specifieke eisen gesteld aan de burgers.*' Voorts beschrijft Langezaal de verschillende aandachtspunten (ofwel manieren) voor ouders en scholen om de ontwikkeling van sociale competenties van kinderen te bevorderen.

3. Onderzoeksopzet

Het onderzoek naar de opvoeding van kinderen door ouders, scholen en maatschappelijke instellingen in stadsdeel Amsterdam Westerpark is uitgevoerd door zes studenten in een leersituatie. Op verzoek van het stadsdeel aan het lectoraat *School en omgeving in de grote stad* om dit onderzoek uit te voeren, zijn studenten in de afstudeerfase van de hbo-opleiding Pedagogiek van de HvA uitgenodigd voor deelname. Zes studenten werden op basis van hun interesse en motivatie gekozen om een deelonderzoek uit te voeren. Deze zes deelonderzoeken vormen samen het onderzoek dat in opdracht van het stadsdeel is uitgevoerd. Voorwaarde voor deelname was dat ieder van de studenten zelfstandig onderzoek uitvoerde en hierover zou rapporteren in een onderzoeksverslag en artikel.

In dit onderzoek staat de volgende vraag centraal: *‘Welke opvattingen, vragen en behoeften hebben ouders/verzorgers over de opvoeding van hun kinderen en over de bijdrage die lokale, bij de kinderen betrokken, instellingen hieraan, al dan niet in partnerschap, kunnen leveren?’* In overleg tussen vertegenwoordigers van het stadsdeel, het lectoraat *School en omgeving in de grote stad* en de studenten zijn vervolgens zes onderwerpen gekozen als onderwerp van de deelonderzoeken:

- schoolkeuzemotieven van ouders;
- pedagogische opdracht van de school;
- ouderbetrokkenheid en -participatie;
- interculturele communicatie tussen school en ouders;
- opvoedingsstijlen en -doelen van ouders;
- ontwikkeling van sociale competenties bij kinderen.

In overleg tussen vertegenwoordigers van het stadsdeel en het lectoraat *School en omgeving in de grote stad* is gekozen voor een onderzoeksopzet die bestaat uit drie fasen: 1. het houden van een interview met vertegenwoordigers van zeven maatschappelijke instellingen die betrokken zijn bij de opvoeding van kinderen in het stadsdeel; 2. het houden van een interview met vertegenwoordigers van de zeven basisscholen in het stadsdeel, en 3. het afnemen van een schriftelijke vragenlijst onder een deel van de ouders in het stadsdeel.

De notitie *Jong in Westerpark* (Stadsdeel Amsterdam Westerpark, 2005) geeft een overzicht van de maatschappelijke instellingen die binnen het stadsdeel betrokken zijn bij de opvoeding van kinderen. Op basis hiervan is in overleg tussen het stadsdeel, het lectoraat en de studenten een keuze gemaakt voor zes maatschappelijke instellingen. Daarbij zijn de onderwerpen van de zes deelonderzoeken in ogenschouw genomen en is getracht instellingen te kiezen die de breedte van het aanbod vertegenwoordigen. Tijdens het onderzoek is er nog voor gekozen een zevende instelling bij het onderzoek te betrekken, voortkomend uit de nieuwsgierigheid van een van de studenten.

Vertegenwoordigers van de volgende zeven instellingen zijn in de eerste fase van het onderzoek geïnterviewd:

- GGD (teamleider)
- Hogendorp Sportcentrum (zaalbeheerder)

- Naschoolse opvang De Haaibaai (leidinggevende en groepsleider)
- Schoolmaatschappelijk werk (maatschappelijk werker)
- Sportbuurtwerk (coördinator)
- Stichting Al Salam (bestuursvoorzitter)
- IJsterk (wijkcoördinator)

Voor de tweede fase van het onderzoek zijn interviews gehouden met vertegenwoordigers van de zeven basisscholen in het stadsdeel. Alle zeven scholen hebben een bijdrage geleverd aan het onderzoek, enerzijds door het geven van een interview, anderzijds door de schriftelijke vragenlijsten te verspreiden onder ouders. Voor de tweede onderzoeksfase zijn interviews gehouden met:

- Basisschool De Bron (directeur)
- Basisschool De Catamaran (directeur)
- Basisschool Elisabeth Paulus (directeur)
- Basisschool Dr. Rijk Kramer (directeur)
- Basisschool De Spaarndammer (leraar)
- Westerparkschool (adjunct-directeur)
- Brede School Zeeheldenbuurt (coördinator voorschool)

Voor de interviews is gebruikgemaakt van een interviewleidraad. Deze is tot stand gekomen na overleg tussen de studenten en het lectoraat *School en omgeving in de grote stad*. De studenten hebben in het kader van hun eigen deelonderzoek ieder enkele vragen ingebracht voor de interviews. Deze vragen zijn toegelicht en besproken in een gezamenlijk overleg, waarna ze de definitieve leidraad vormden voor alle interviews, zowel met vertegenwoordigers van de instellingen als van de basisscholen. De leidraad is in Bijlage 1 na te lezen. Van elk interview is een opname gemaakt die vervolgens is getranscribeerd. De studenten die in hun deelonderzoek gebruik hebben gemaakt van deze kwalitatieve data hebben in overleg met hun begeleidster vanuit de opleiding een passende methode gekozen om deze data te verwerken.

De derde fase van het onderzoek bestond uit de afname van een schriftelijke vragenlijst onder een deel van de ouders met schoolgaande kinderen in het stadsdeel. Na overleg tussen vertegenwoordigers van het stadsdeel en het lectoraat is ervoor gekozen alle ouders van kinderen in de groepen 1, 2 en 8 van de basisscholen in het stadsdeel uit te nodigen om via een schriftelijke vragenlijst deel te nemen aan het onderzoek. Voor deze opzet werd gekozen vanuit de vooronderstelling dat ouders met kinderen in verschillende leeftijdsfasen wellicht verschillende ervaringen, vragen en behoeften hebben rond de opvoeding. Deze diversiteit hebben we in het onderzoek willen verwerken. Vanuit het lectoraat *School en omgeving in de grote stad* hebben lector Edith Hooge en docentonderzoeker Remy Wilshaus de schriftelijke vragenlijst samengesteld op basis van de voorstellen van de studenten en de vanuit het stadsdeel aangedragen vragen.

De eerste versie van de vragenlijst is een omvangrijk document geworden, hoewel niet alle voorgestelde vragen waren opgenomen en erg uitgebreide vragen waren ingekort. De lijst is, samen met een begeleidende brief van het stadsdeel, door de leraren aan de kinderen mee naar huis gegeven en zo onder de ouders verspreid. Op drie van de zeven scholen werden bovendien ouders uitgenodigd de vragenlijst

samen in te vullen. Hiervoor werd begeleiding geboden door oudercontactpersonen, de deelnemende studenten of medewerkers van het lectoraat.

Gezien de relatief lage respons op de schriftelijke vragenlijst is ervoor gekozen een vierde fase aan het onderzoek toe te voegen en een verkorte vragenlijst nogmaals onder de ouders te verspreiden. Vier scholen waren bereid hieraan mee te werken. Ditmaal zijn de vragenlijsten niet uitgedeeld aan de kinderen, maar werden ouders bij binnenkomst van de school persoonlijk uitgenodigd om op dat betreffende moment de lijst in te vullen, waar nodig onder begeleiding van de oudercontactpersoon, de studenten of medewerkers van het lectoraat. De respons, althans op een gedeelte van de vragenlijst, hebben wij hierdoor kunnen verhogen.

Aantal onder de scholen verspreide vragenlijsten: 710

Aantal ingevulde en geretourneerde vragenlijsten: 156

Respons: 22%

Aantal ingevulde verkorte vragenlijsten: 36

Respons op tweede deel vragenlijst hiermee verhoogd tot: 27%

Voor zowel de interviewleidraad als de vragenlijst geldt dat deze tot stand zijn gekomen op basis van de inbreng van ieder van de zes studenten. Met het afnemen van de interviews en het ondersteunen van ouders bij het invullen van de schriftelijke vragenlijst hebben de studenten niet alleen data verzameld voor hun eigen deelonderzoeken, maar ook voor die van hun medestudenten. Samen met de docentonderzoeker van het lectoraat hebben zij in dit onderzoek gefunctioneerd in een onderzoeksgemeenschap.

4. Onderzoeksrapportage

Dit hoofdstuk presenteert de resultaten van de schriftelijke vragenlijst, waar mogelijk en zinvol aangevuld met gegevens uit de interviews. De opbouw is als volgt. De eerste paragraaf schetst aan de hand van gegevens als leeftijd, inkomen en achtergrond *welke ouders* hebben meegewerkt aan het onderzoek. Paragraaf 4.2 laat vervolgens zien in hoeverre de ouders van elkaar verschillen. Paragraaf 4.3 gaat in op de *bekendheid en toepassing van de afspraken van het Convenant Jong in Westerpark* en paragraaf 4.4 op de opvattingen van ouders over *buiten spelen* in Westerpark. Paragraaf 4.5 is gericht op de *contacten van ouders met de maatschappelijke instellingen in stadsdeel Westerpark*. In paragraaf 4.6 komt vervolgens aan bod in hoeverre *ouders zich zorgen maken* over de gezondheid van hun kind(eren), of zij hiervoor *hulp invoeren en/of meer voorlichting zouden wensen*. De paragrafen 4.7, 4.8, 4.9 en 4.10 gaan in op dezelfde zaken wat betreft de ontwikkeling, de opvoeding en het mediagebruik van de kind(eren) en de financiële situatie van het gezin. Paragraaf 4.11 gaat vervolgens over de *schoolkeuze* van ouders, 4.12 bespreekt de *pedagogische opdracht van de school* en paragrafen 4.13 en 4.14 behandelen de *betrokkenheid van ouders bij de school* en de *communicatie* tussen school en ouders. Paragraaf 4.15 bespreekt de *opvoedingsdoelen* die ouders het belangrijkste vinden en paragraaf 4.16 is gericht op de *opvoedingsstijlen*. Tot slot doet paragraaf 4.17 verslag van het bevorderen van *sociale competenties* van kinderen door hun ouders.

Voor élk van deze onderdelen geldt dat in dit onderzoek is gecontroleerd in hoeverre er verschillen bestaan tussen ouders op basis van drie achtergrondkenmerken: 1. opleidingsniveau, 2. etnisch-culturele achtergrond en 3. gezinsinkomen. In deze rapportage worden alleen de gevonden verschillen weergegeven. Voor de achtergrond variabelen die niet worden besproken geldt dat, op basis van dit onderzoek, er op dat specifieke onderdeel geen verschillen tussen ouders zijn gevonden.

4.1 Welke ouders hebben meegewerkt aan het onderzoek?

Op welke scholen zitten de kinderen van de ouders die hebben deelgenomen aan dit onderzoek? Tabel 2 laat zien dat de grootste groep ouders kinderen heeft op de Westerparkschool (37%) en op de Dr. Rijk Kramerschool (20%).

School	Aantal	Percentage %
Westerparkschool	71	37
Dr. Rijk Kramer	37	20
Elisabeth Paulus	21	11
De Bron	19	10
Brede School Zeeheldenbuurt	15	8
Catamaran (Oostzaanstraat)	14	7
De Spaarndammer	14	7

Tabel 2: School van de kinderen van de deelnemende ouders

De ouders die hun medewerking hebben verleend, variëren in leeftijd van 22 tot en met 76 jaar. De gemiddelde leeftijd is 41 jaar. De meeste deelnemers zijn moeder (82%); slechts 18% van de deelnemers is vader.

Bijna de helft (45%) van de ouders werkt in deeltijd, terwijl een derde (30%) geen betaalde baan heeft en een kwart (25%) fulltime werkt (zie Tabel 3).

	Aantal	Percentage %
Deeltijd betaald werk	83	45
Geen werk	54	30
Fulltime betaald werk	45	25
Totaal	182	100

Tabel 3: Arbeidssituatie van de ouders

Tabel 4 laat zien dat de meeste ouders aangeven geen geloof of levensbeschouwing te hebben (31%). Bij elkaar opgeteld geeft 29% van de ouders aan rooms-katholiek, Nederlands hervormd en overig christelijk te zijn. Bijna een kwart (24%) is islamitisch.

	Aantal	Percentage %
Geen/Niet-gelovig	51	31
Islamitisch	40	24
Rooms-katholiek	23	14
Nederlands hervormd	14	8
Anders, namelijk	12	7
Overig christelijk	11	7
Atheïst	5	3
Gereformeerd	4	2
Hindoeïstisch	3	2
Agnostisch	1	0,5
Koptisch orthodox	1	0,5
Jehova	1	0,5
Joods	1	0,5
Totaal	167	100

Tabel 4: Kerk, geloofsgemeenschap of levensbeschouwelijke groepering

Tabel 5 toont aan dat ruim twee vijfde (43%) van de ouders zegt het niet, of helemaal niet, belangrijk te vinden dat hun kind volgens een bepaald geloof wordt opgevoed. Ruim een kwart (27%) antwoordt neutraal op deze vraag. Nog eens bijna een derde (30%) zegt het juist wel belangrijk, of heel belangrijk, te vinden dat hun kind volgens een bepaald geloof wordt opgevoed.

	Aantal	Percentage %
(Helemaal) niet belangrijk	79	43
Neutraal	50	27
(Heel) belangrijk	55	30
Totaal	184	100

Tabel 5: Belang van opvoeding volgens bepaald geloof

4.2 Ouders verschillen

In het onderzoek brengen we de verschillen tussen ouders in kaart op basis van drie achtergrondkenmerken: etnisch-culturele verschillen (autochtoon of allochtoon), opleidingsniveau (laag, midden of hoog) en gezinsinkomen (tweemaal, anderhalf maal, éénmaal of minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk).

Tabel 6 toont aan dat het merendeel van de ouders een Nederlandse achtergrond heeft (61%) en ruim 10% een Marokkaanse achtergrond. De overige ouders variëren in achtergrond. Bij het rapporteren van de

onderzoeksresultaten is steeds onderscheid gemaakt tussen de groep van ongeveer twee derde van de ouders met een Nederlandse of westers-allochtone achtergrond en de groep van ongeveer een derde van de ouders met een niet-westerse allochtone achtergrond.

	Aantal	Percentage %
Nederlands	114	61
Marokkaans	20	11
Surinaams	13	7
Overig niet-westers allochtoon ⁴	12	7
Overig westers allochtoon ⁴	10	5
Turks	8	4
Anders	6	3
Indonesisch/Moluks	3	2
Totaal	186	100

Tabel 6: Etnisch-culturele achtergrond van de ouders

In Tabel 7 is te zien dat de helft van de ouders (52%) hoog is opgeleid, krap een derde (31%) op een middenniveau is opgeleid en bijna een vijfde van de ouders (17%) laagopgeleid is.

	Aantal	Percentage %
Hoog (hoger beroepsonderwijs + wetenschappelijk onderwijs)	96	52
Midden (middelbaar beroepsonderwijs en middelbaar algemeen vormend onderwijs)	56	31
Laag (basisschool, lager onderwijs en lager beroepsonderwijs)	31	17
Totaal	183	100

Tabel 7: Opleidingsniveau van de ouders

Tabel 8 geeft inzicht in de inkomenssituatie van het gezin. Het percentage gezinnen dat éénmaal, anderhalf of tweemaal een inkomen uit betaald werk heeft, is redelijk gelijk verdeeld. 10% van de ouders geeft aan te beschikken over een gezinsinkomen van minder dan eenmaal een inkomen uit betaald werk.

	Aantal	Percentage %
Eénmaal een inkomen uit betaald werk	54	32
Anderhalf maal een inkomen uit betaald werk	50	30
Tweemaal een inkomen uit betaald werk	46	28
Minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk	17	10
Totaal	167	100

Tabel 8: Inkomenssituatie van het gezin

4.3 Convenant *Jong in Westerpark*

Ouders zijn gevraagd naar hun bekendheid met de vier regels die het stadsdeel heeft opgesteld rond de opvoeding van kinderen. Tabel 9 geeft de bekendheid met deze regels weer. De autochtone ouders zijn vaker (69%) op de hoogte van het feit dat er afspraken zijn gemaakt over de manier van omgaan met kinderen dan allochtone ouders (47%). Ook blijkt dat hoe hoger de opleiding van de ouders, hoe hoger het

⁴ 22 ouders hebben hun nationaliteit zelf genoteerd. Deze nationaliteiten hebben wij onderverdeeld in een groep 'overig westers-allochtoon' (Duits, Amerikaans, Brits, Portugees, Nederlands/Surinaams, Lets/Russisch, Kroatisch en Tsjechisch) en een groep 'overig niet-westers allochtoon' (Chinees, Tunesisch, Pakistaans, Japans/Filipijns, Egyptisch, Afghaans, Koreaans, Chileens/Colombiaans en Colombiaans).

percentage dat kennis heeft van het bestaan van de afspraken. Slechts 39% van de laagopgeleide ouders is hiervan op de hoogte, tegenover 59% van de middenopgeleide en 68% van de hoogopgeleide ouders.

Groep	Aantal	Ja %	Nee %
Alle ouders	181	60	40
Autochtoon	122	69	31
Allochtoon	51	47	53
Laag opleidingsniveau	28	39	61
Midden opleidingsniveau	53	59	41
Hoog opleidingsniveau	94	68	32

Tabel 9: Bekendheid met de afspraken over de manier van omgaan met kinderen

Tabel 10 laat zien op welke manier (via welke organisaties) ouders bekend zijn geraakt met deze regels. Een meerderheid van de autochtone ouders heeft van de afspraken in het convenant gehoord via school (61%), terwijl een meerderheid van de allochtone ouders hierover juist niet via school heeft gehoord (57%). Ook voor de kinderopvang en andere organisaties geldt dat een hoger percentage autochtone ouders aangeeft via de betreffende instellingen van de afspraken te hebben gehoord dan het percentage allochtone ouders. Hoe hoger het opleidingsniveau van de ouders (midden of hoog), hoe hoger het percentage dat via school over de afspraken in het convenant heeft gehoord. Omgekeerd geldt dat hoe lager het opleidingsniveau (midden of laag), hoe lager het percentage ouders dat via school over deze afspraken heeft gehoord.

	Groepen	School %		Kinderopv. %		Andere org. %		Anders %	
		Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Nee
Alle ouders		53	47	7	93	10	90	18	82
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	61	39	11	89	15	85		
	Allochtoon	43	57	2	98	2	98		
Opleidingsniveau	Laag	26	74						
	Midden	48	52						
	Hoog	76	24						
Gezinsinkomen uit betaald werk	Tweemaal een inkomen								
	Anderhalf maal een inkomen								
	Eénmaal een inkomen								
	Minder dan éénmaal een inkomen								

Tabel 10: Manieren waarop ouders over het convenant hebben gehoord

Tabel 11 bevat de gemiddelde scores op de vraag naar de mate waarin de respondenten het eens zijn met elk van de regels (op een schaal van 1 = zeer mee oneens t/m 5 = zeer mee eens).

	Aantal	Gemiddelde
Iedereen hoort erbij	178	4,20
We zorgen voor elkaar	178	4,18
We zorgen voor onze omgeving	175	4,26
We beheersen onszelf	176	4,23

Tabel 11: Mate waarin ouders het eens zijn met de afspraken uit het convenant

Daarnaast geeft Tabel 12 een overzicht van de mate waarin ouders elk van deze vier regels ook zelf gebruiken (op een schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak). In het gebruik van de regels is tussen diverse oudergroepen een aantal verschillen gevonden dat hieronder wordt toegelicht.

Er bestaat een klein verschil tussen autochtone en allochtone ouders in de mate waarop zij gebruikmaken van de regel 'We zorgen voor onze omgeving'. Autochtone ouders scoren hierop gemiddeld 4,47, allochtone ouders gemiddeld 4,17. Beide groepen zeggen regelmatig tot vaak gebruik te maken van deze regel; autochtone ouders vaker dan allochtone ouders.

Laagopgeleide ouders blijken gemiddeld lager te scoren op het gebruik van de regels 'We zorgen voor onze omgeving' (3,86 tegenover 4,41 en 4,44) en 'We beheersen onszelf' (3,78 tegenover 4,42 en 4,26) dan midden- en hoogopgeleide ouders. Ook wijst het onderzoek uit dat ouders met een gezinsinkomen van minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk lager scoren op het gebruik van de regel 'We zorgen voor onze omgeving' (3,81) dan ouders met éénmaal een inkomen (4,43), anderhalf maal een inkomen (4,56) of tweemaal een inkomen uit betaald werk (4,44).

	Aantal	Gemiddelde
Iedereen hoort erbij	180	4,31
We zorgen voor elkaar	177	4,38
We zorgen voor onze omgeving	180	4,35
We beheersen onszelf	178	4,24

Tabel 12: Mate waarin ouders gebruikmaken van de afspraken uit het convenant

4.4 Buiten spelen in Westerpark

Autochtone ouders laten hun kinderen vaker zonder toezicht buiten spelen dan allochtone ouders. Tabel 13 geeft een overzicht van de gemiddelde scores (op een schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak).

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	183	2,50
Autochtoon	122	2,66
Allochtoon	53	2,13

Tabel 13: Buiten spelen zonder toezicht

Daarnaast is ouders gevraagd naar hun zorgen over de veiligheid van hun kinderen als zij zonder toezicht buiten spelen. Tabel 14 bevat de percentages van ouders die zich wel en die zich geen zorgen maken over het verkeer en/of contact met anderen.

Groep	N	Ja, verkeer %	Ja, contact anderen %	Nee, geen zorgen %
Alle ouders	192	55	47	19

Tabel 14: Zorgen over alleen buiten spelen

In de vragenlijst hadden ouders de mogelijkheid ook zelf redenen te noteren van hun zorg over de veiligheid van hun kinderen als zij alleen buiten spelen. 31 ouders (ongeveer 16% van de respondenten) hebben hiervan gebruikgemaakt. Een volledige lijst van deze, door de ouders zelf genoteerde, redenen is in de bijlagen opgenomen. Ze vallen ruwweg uiteen in de volgende vier categorieën:

- zorgen over de nog jonge leeftijd van het kind (tien ouders);
- zorgen over het asociale gedrag van of pesten door anderen (acht ouders);
- zorgen over een gevaarlijke omgeving waarin ongelukken kunnen gebeuren (zes ouders);

- zorgen over het feit dat geen toezicht mogelijk is (vier ouders).

4.5 Bekendheid met maatschappelijke instellingen in stadsdeel Westerpark

Ouders kregen een lijst van maatschappelijke instellingen die betrokken zijn bij de opvoeding van kinderen in het stadsdeel. Daarbij werd hen een aantal vragen voorgelegd: 1. Hebt u wel eens gehoord van deze organisatie (ja, nee)?; 2. Weet u wat deze organisatie voor u kan doen (ja/deels, nee)?; 3. Hebt u in het afgelopen jaar wel eens contact gehad met deze organisatie (ja, nee)?; 4. Hebt u in het afgelopen jaar wel eens gebruikgemaakt van de diensten van deze organisatie (ja, nee)?; en 5. Weet u hoe u deze organisatie kunt bereiken (ja, nee)? Tabel 15 geeft een overzicht van de scores van de respondenten op deze vragen. Daarnaast is een aantal verschillen tussen ouders te benoemen op basis van hun achtergrondkenmerken. Deze verschillen worden vervolgens per organisatie toegelicht.

	Hebt u wel eens gehoord van deze organisatie?		Weet u wat deze organisatie voor u kan doen?		Hebt u in het afgelopen jaar wel eens contact gehad met deze organisatie?		Hebt u in het afgelopen jaar wel eens gebruikgemaakt van de diensten van deze organisatie?		Weet u hoe u deze organisatie kunt bereiken?	
	Ja %	Nee %	Ja (of deels) %	Nee %	Ja %	Nee %	Ja %	Nee %	Ja %	Nee %
Bibliotheek	97	3	99	1	86	14	86	14	97	3
Kinderboerderij	97	3	93	7	69	31	72	28	89	11
Naschoolse opvang	93	7	91	9	43	57	33	67	79	21
Buurtcentrum De Waterval	80	20	75	25	33	67	29	71	66	34
Hogendorp sportcentrum	75	25	75	25	28	72	31	69	66	34
Opvoedsteunpunt	72	28	79	21	12	88	10	90	54	46
Buitenspeelclub De Toverbal	71	29	67	33	33	67	35	65	59	41
Buurtcentrum 't Trefpunt	61	39	59	41	15	85	13	87	52	48
Buurtcentrum De Horizon	61	39	61	39	24	76	19	81	56	44
Kindertheater	61	39	70	30	21	79	22	78	46	54
Schoolmaatschappelijk werk	55	45	54	46	9	91	8	92	47	53
Ouder- en kindcentrum	51	49	58	42	8	92	7	93	40	60
Westerpark actief/JOS	45	55	41	59	8	92	9	91	32	68
Stichting Al-Salam	9	91	12	88	2	98	1	99	12	88

Tabel 15: Bekendheid met maatschappelijke instellingen in Stadsdeel Westerpark

4.5.1 Schoolmaatschappelijk werk

Tabel 16 bevat een overzicht van de scores van ouders uit verschillende inkomensgroepen. Van de ouders met éénmaal een gezinsinkomen uit betaald werk is een meerderheid van 61% niet op de hoogte van wat het schoolmaatschappelijk werk voor hen kan doen. Het merendeel van de ouders met een lager (53%) of juist een hoger gezinsinkomen – anderhalf (67%) en tweemaal een inkomen uit betaald werk (57%) – is hiervan wel op de hoogte.

	Ja, ik ben hiervan (deels) op de hoogte %	Nee, ik ben hiervan niet op de hoogte %
Gezinsinkomen uit betaald werk		
	Tweemaal een inkomen	57
	Anderhalf maal een inkomen	67
	Eénmaal een inkomen	39
	Minder dan éénmaal een inkomen	53

Tabel 16: Samenhang tussen gezinsinkomen en kennis van wat schoolmaatschappelijk werk voor ouders kan doen

4.5.2 Ouder- en kindcentrum

Tabel 17 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Hoe hoger de opleiding, hoe vaker ouders zeggen op de hoogte te zijn van wat het ouder- en kindcentrum voor hen kan

betekenen. Het merendeel van de laagopgeleide ouders (61%) zegt hiervan niet op de hoogte te zijn, terwijl het merendeel van de middenopgeleide ouders (57%) en de hoogopgeleide ouders (68%) zegt hiervan wel op de hoogte te zijn.

		Ja, ik ben hier (deels) van op de hoogte %	Nee, ik ben hiervan niet op de hoogte %
Opleidingsniveau	Laag	39	61
	Midden	57	43
	Hoog	68	32

Tabel 17: Samenhang tussen opleidingsniveau en kennis van wat het ouder- en kindcentrum voor ouders kan doen

4.5.3 Naschoolse opvang

Tabel 18 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Autochtone ouders hebben even vaak wel (50%) als niet (50%) in het afgelopen jaar contact gehad met de naschoolse opvang. Van de allochtone ouders heeft bijna driekwart (74%) geen contact gehad, terwijl iets meer dan een kwart (26%) wel contact heeft gehad met de naschoolse opvang. Alle ouders die zeggen geen contact met deze organisatie te hebben gehad, geven overigens aan er in het afgelopen jaar ook geen gebruik van te hebben gemaakt. Meer allochtone ouders hebben geen contact gehad met de naschoolse opvang dan autochtone ouders.

		Ja, ik heb contact gehad %	Nee, ik heb geen contact gehad %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	50	50
	Allochtoon	26	74

Tabel 18: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en contact met de naschoolse opvang

Tabel 19 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende inkomenssituaties. Van de ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk heeft 63% contact met de kinderopvangorganisatie – dat is bijna tweemaal zoveel als het percentage ouders met een lager gezinsinkomen. Hoe hoger het gezinsinkomen, hoe vaker de ouder contact heeft gehad met de naschoolse opvang. Daarnaast blijkt dat *alle* ouders (100%) die gebruik hebben gemaakt van de kinderopvang contact hebben gehad met deze organisatie.

		Ja, ik heb contact gehad %	Nee, ik heb geen contact gehad %
Gezinsinkomen uit betaald werk	Tweemaal een inkomen	63	27
	Anderhalf maal een inkomen	36	64
	Eénmaal een inkomen	37	63
	Minder dan éénmaal een inkomen	29	71

Tabel 19: Samenhang tussen gezinsinkomen en contact met de naschoolse opvang

Tabel 20 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Ouders met een hoge opleiding (57%) hebben ongeveer tweemaal zo vaak contact met de kinderopvangorganisatie als ouders met een middenopleiding (31%) en driemaal zo vaak als ouders met een lage opleiding (19%). Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe vaker ouders contact hebben gehad met de naschoolse opvang.

		Ja, ik heb contact gehad %	Nee, ik heb geen contact gehad %
Opleidingsniveau	Laag	19	81
	Midden	31	69
	Hoog	57	43

Tabel 20: Samenhang tussen opleidingsniveau en contact met de naschoolse opvang

Tabel 21 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende inkomenssituaties. Bijna 60% van de ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen zegt gebruik te hebben gemaakt van de naschoolse opvang. Dat is meer dan tweemaal zoveel als ouders met anderhalf maal een inkomen (27%) en éénmaal een inkomen uit betaald werk (25%). Van ouders met minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk maakt slechts 18% gebruik van de naschoolse opvang. Hoe hoger het gezinsinkomen, hoe vaker ouders gebruik hebben gemaakt van de naschoolse opvang.

		Ja, ik heb gebruikgemaakt %	Nee, geen gebruikgemaakt %
Gezinsinkomen uit betaald werk	Tweemaal een inkomen	59	41
	Anderhalf maal een inkomen	27	73
	Eénmaal een inkomen	25	75
	Minder dan éénmaal een inkomen	18	82

Tabel 21: Samenhang tussen gezinsinkomen en gebruik van de naschoolse opvang

Tabel 22 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Van de ouders met een lage opleiding zegt slechts 11% gebruik te hebben gemaakt van de naschoolse opvangorganisatie. Ouders met een midden opleidingsniveau (23%) maken tweemaal zoveel gebruik van de naschoolse opvangorganisatie als laagopgeleide ouders. Hoogopgeleide ouders maken het vaakst gebruik van naschoolse opvang; van hen heeft bijna 50% in het afgelopen jaar er wel eens gebruik van gemaakt – meer dan viermaal zoveel als laagopgeleide ouders en tweemaal zoveel als middenopgeleide ouders. Hoe hoger het opleidingsniveau van de ouders, hoe vaker zij gebruik hebben gemaakt van de naschoolse opvang.

		Ja, ik heb gebruikgemaakt %	Nee, geen gebruikgemaakt %
Opleidingsniveau	Laag	11	89
	Midden	23	77
	Hoog	47	53

Tabel 22: Samenhang tussen opleidingsniveau en gebruik van de naschoolse opvang

Tabel 23 biedt een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Het merendeel weet hoe de naschoolse opvangorganisatie bereikt kan worden. Hoe hoger het opleidingsniveau van de ouders, hoe groter de groep die weet hoe men deze organisatie kan bereiken. 59% van de laagopgeleide ouders, 77% van de middenopgeleide ouders en 86% van de hoogopgeleide ouders weet hoe de naschoolse opvang te bereiken is.

		Ja, ik weet hoe deze organisatie te bereiken %	Nee, ik weet niet hoe deze organisatie te bereiken %
Opleidingsniveau	Laag	59	41
	Midden	77	23
	Hoog	86	14

Tabel 23: Samenhang tussen opleidingsniveau en het bereiken van de naschoolse opvang

4.5.4 Buurtcentrum De Horizon

Tabel 24 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Hoe lager het opleidingsniveau, hoe vaker ouders aangeven op de hoogte te zijn van wat buurtcentrum De Horizon voor hen kan doen. Bijna driekwart van de laagopgeleide ouders zegt dit te weten, tegenover bijna 70% van middenopgeleide ouders en 52% van de hoogopgeleide ouders.

		Ja, ik ben hier (deels) van op de hoogte %	Nee, ik ben hiervan niet op de hoogte %
Opleidingsniveau	Laag	73	27
	Midden	69	31

	Hoog	52	48
--	------	----	----

Tabel 24: Samenhang tussen opleidingsniveau en kennis van wat buurtcentrum De Horizon voor ouders kan doen

Tabel 25 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Van de allochtone ouders heeft meer dan driekwart (79%) gehoord van buurtcentrum De Horizon, tegenover slechts 52% van de autochtone ouders.

		Ja, ik heb van De Horizon gehoord %	Nee, ik heb niet van De Horizon gehoord %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	52	48
	Allochtoon	79	21

Tabel 25: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond van de ouders en kennis van het bestaan van buurtcentrum De Horizon

Tabel 26 biedt een overzicht van de scores van ouders met verschillende inkomenssituaties. Ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk hebben minder vaak gehoord van buurtcentrum De Horizon (42%) dan ouders met een lager gezinsinkomen. Van de ouders met eenmaal een inkomen uit betaald werk heeft 72% van De Horizon gehoord – een verschil van 30%.

		Ja, ik heb van De Horizon gehoord %	Nee, ik heb niet van De Horizon gehoord %
Gezinsinkomen uit betaald werk	Tweemaal een inkomen	42	58
	Anderhalf maal een inkomen	61	39
	Eénmaal een inkomen	72	28
	Minder dan éénmaal een inkomen	69	31

Tabel 26: Samenhang tussen gezinsinkomen en kennis van het bestaan van buurtcentrum De Horizon

Tabel 27 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Ouders met een opleidingsniveau van laag (69%) of midden (74%) hebben vaker gehoord van buurtcentrum De Horizon dan ouders met een hoog opleidingsniveau (48%).

		Ja, ik heb van De Horizon gehoord %	Nee, ik heb niet van De Horizon gehoord %
Opleidingsniveau	Laag	69	31
	Midden	74	26
	Hoog	48	52

Tabel 27: Samenhang tussen opleidingsniveau van de ouders en kennis van het bestaan van buurtcentrum De Horizon

Tabel 28 toont een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel zegt het afgelopen jaar geen contact te hebben gehad met buurtcentrum De Horizon. Slechts 15% van de autochtone ouders zegt contact te hebben gehad met dit buurtcentrum, tegenover een percentage allochtone ouders van 40%.

		Ja, ik heb contact gehad %	Nee, ik heb geen contact gehad %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	15	85
	Allochtoon	40	60

Tabel 28: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en contact met buurtcentrum De Horizon

Tabel 29 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Van de hoogopgeleide ouders heeft slechts 15% wel eens contact gehad met buurtcentrum De Horizon – aanzienlijk minder dan het percentage ouders met een midden (26%) of laag (42%) opleidingsniveau.

		Ja, ik heb contact gehad %	Nee, ik heb geen contact gehad %

Opleidingsniveau	Laag	42	58
	Midden	26	74
	Hoog	15	85

Tabel 29: Samenhang tussen opleidingsniveau en contact met buurtcentrum De Horizon

Tabel 30 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Slechts 11% van de autochtone ouders zegt in het afgelopen jaar gebruik te hebben gemaakt van buurtcentrum De Horizon; dat is bijna drie keer minder dan het percentage allochtone ouders. Van hen zegt 32% het afgelopen jaar gebruik te hebben gemaakt van dit buurtcentrum.

Etnisch-culturele achtergrond		Ja, ik heb gebruikgemaakt %	Nee, ik heb geen gebruikgemaakt %
	Autochtoon	11	89
	Allochtoon	32	68

Tabel 30: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en gebruik van buurtcentrum De Horizon

4.5.5 Buurtcentrum 't Trefpunt

Tabel 31 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Van de autochtone ouders zegt bijna driekwart (73%) van buurtcentrum 't Trefpunt te hebben gehoord – dat is bijna tweemaal zoveel als het percentage allochtone ouders (40%).

Etnisch-culturele achtergrond		Ja, ik heb van 't Trefpunt gehoord %	Nee, ik heb niet van 't Trefpunt gehoord %
	Autochtoon	73	27
	Allochtoon	40	60

Tabel 31: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond van de ouders en kennis van het bestaan van buurtcentrum 't Trefpunt

Tabel 32 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel van de autochtone ouders (65%) is op de hoogte van wat buurtcentrum 't Trefpunt voor hen kan doen, terwijl de meerderheid van het percentage allochtone ouders dit niet weet (54%).

Etnisch-culturele achtergrond		Ja, ik ben hiervan op de hoogte %	Nee, ik ben hiervan niet op de hoogte %
	Autochtoon	65	35
	Allochtoon	46	54

Tabel 32: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en kennis van wat buurtcentrum 't Trefpunt voor ouders kan doen

Tabel 33 biedt een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Hoe hoger hun opleidingsniveau, hoe vaker ouders aangeven op de hoogte te zijn van wat buurtcentrum 't Trefpunt voor hen kan doen. Het merendeel van de laagopgeleide ouders (63%) zegt dit niet te weten, terwijl het merendeel van de midden- (61%) en hoogopgeleide ouders (65%) zegt dit wel te weten.

Opleidingsniveau		Ja, ik ben hiervan op de hoogte %	Nee, ik ben hiervan niet op de hoogte %
	Laag	37	63
	Midden	61	39
	Hoog	65	35

Tabel 33: Samenhang tussen opleidingsniveau en kennis van wat buurtcentrum 't Trefpunt voor ouders kan doen

Tabel 34 biedt een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel (58%) van de autochtone ouders weet hoe zij buurtcentrum 't Trefpunt kunnen bereiken, terwijl het merendeel van de allochtone ouders dat niet weet (61%).

		Ja, ik weet het 't Trefpunt te bereiken %	Nee, ik weet niet het 't Trefpunt te bereiken %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	58	42
	Allochtoon	39	61

Tabel 34: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het bereiken van buurtcentrum 't Trefpunt

4.5.6 Buitenspeelclub De Toverbal

Tabel 35 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel zegt in het afgelopen jaar geen gebruik te hebben gemaakt van buitenspeelclub De Toverbal. Van de allochtone ouders zegt 24% er wel gebruik van te hebben gemaakt – dat is circa de helft van het percentage autochtone ouders (42%).

		Ja, ik heb van De Toverbal gebruik gemaakt %	Nee, ik heb niet van De Toverbal gebruik gemaakt %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	42	58
	Allochtoon	24	76

Tabel 35: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het gebruik van buitenspeelclub De Toverbal

4.5.7 Opvoedsteunpunt

Tabel 36 biedt een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel is (deels) op de hoogte van wat het Opvoedsteunpunt voor hen kan doen. Onder de autochtone ouders ligt het percentage dat zegt van het Opvoedsteunpunt op de hoogte te zijn wel hoger (86%) dan onder de allochtone ouders (69%).

		Ja, ik ben hiervan (deels) op de hoogte %	Nee, ik ben hiervan niet op de hoogte %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	86	14
	Allochtoon	69	31

Tabel 36: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en kennis van wat het Opvoedsteunpunt voor ouders kan doen

Tabel 37 geeft een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel van de autochtone ouders (63%) zegt te weten hoe zij het Opvoedsteunpunt kunnen bereiken. Voor allochtone ouders geldt juist dat het merendeel (62%) zegt dit niet te weten.

		Ja, ik weet hoe het Opvoedsteunpunt te bereiken %	Nee, ik weet niet hoe het Opvoedsteunpunt te bereiken %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	63	37
	Allochtoon	38	62

Tabel 37: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het bereiken van het Opvoedsteunpunt

4.5.8 Kinderboerderij

Tabel 38 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel zegt het afgelopen jaar contact te hebben gehad met de kinderboerderij. Driekwart van de autochtone ouders (75%) en iets meer dan de helft van de allochtone ouders (57%) zegt contact te hebben gehad met deze organisatie.

		Ja, ik heb contact gehad met de kinderboerderij %	Nee, ik heb geen contact gehad met de kinderboerderij %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	75	25
	Allochtoon	57	43

Tabel 38: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het contact met de kinderboerderij

Tabel 39 biedt een overzicht van de scores van ouders met verschillende opleidingsniveaus. Hoe hoger hun opleiding, hoe vaker zij in het afgelopen jaar contact hebben gehad met de kinderboerderij. Slechts 21% van de hoogopgeleide ouders heeft geen contact gehad met deze organisatie – dat is circa de helft van het percentage laagopgeleide ouders (44%) dat geen contact heeft gehad.

		Ja, ik heb contact gehad met de kinderboerderij %	Nee, ik heb geen contact gehad met de kinderboerderij %
Opleidingsniveau	Laag	56	44
	Midden	62	38
	Hoog	79	21

Tabel 39: Samenhang tussen opleidingsniveau en het contact met de kinderboerderij

Tabel 40 bevat een overzicht van de scores van ouders met verschillende etnisch-culturele achtergronden. Het merendeel van de ouders zegt gebruik te hebben gemaakt van de kinderboerderij in het afgelopen jaar. Wel is het percentage autochtone ouders dat van deze organisatie gebruikmaakt hoger (77%) dan het percentage allochtone ouders (57%).

		Ja, ik heb gebruikgemaakt van de kinderboerderij %	Nee, ik heb geen gebruikgemaakt van de kinderboerderij %
Etnisch-culturele achtergrond	Autochtoon	77	23
	Allochtoon	57	43

Tabel 40: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het gebruik van de kinderboerderij

4.6 De gezondheid van het kind

Tabel 41 biedt een overzicht van onderwerpen met betrekking tot het thema *de gezondheid van het kind*. Aan ouders is gevraagd of zij zich in het afgelopen jaar wel eens zorgen hebben gemaakt over de gezondheid van hun kind (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak), of zij op dit gebied hulp hebben ingeschakeld (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak) en of zij hierover meer voorlichting zouden willen ontvangen (nee of ja/misschien).

	Hoe vaak hebt u zich in het afgelopen jaar zorgen gemaakt over onderstaande problemen?						Hoe vaak hebt u in het afgelopen jaar hulp ingeroepen voor onderstaande problemen?						Zou u hierover meer voorlichting willen ontvangen?		
	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nee	Misschien, ja
Overgewicht van mijn kind(eren)	183	65	11	17	6	1	174	88	7	3	1	1	130	86	14
Ongezonder eten van mijn kind(eren)	182	47	24	20	7	2	172	85	6	8	1	0	128	84	16
Lichamelijke gezondheid van mijn kind(eren)	176	43	19	24	11	3	169	64	13	15	6	2	130	78	22
Alcoholgebruik van mijn kind(eren)	162	93	2	2	1	2	159	96	1	1	1	1	123	88	12
Druggebruik van mijn kind(eren)	162	91	2	2	2	2	158	97	1	1	0	1	123	85	15
Seksualiteit van mijn kind(eren)	163	88	4	3	3	2	157	97	1	1	0	1	125	81	19

Tabel 41: Zorgen, hulp en voorlichting rond de gezondheid van het kind

4.6.1 Zorgen over de gezondheid van het kind

Tabel 42 benoemt de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij zich zorgen maken over de gezondheid van hun kind. Gezinnen met een inkomenssituatie van tweemaal een inkomen uit betaald werk maken zich significant minder zorgen over de (lichamelijke) gezondheid van hun kind(eren) dan gezinnen met een inkomenssituatie van minder dan één inkomen uit betaald werk.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	173	1,9
Tweemaal een inkomen uit betaald werk	43	1,7
Minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk	17	2,3

Tabel 42: Zorgen over de (lichamelijke) gezondheid van het kind

4.6.2 Hulp ingeroepen voor de gezondheid van het kind

Tabel 43 geeft de gemiddelde score weer van ouders wat betreft de mate waarin zij hulp hebben ingeroepen voor de gezondheid van het kind. Gemiddeld scoren ouders 1,2. Er zijn geen verschillen tussen de oudergroepen gevonden.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	153	1,2

Tabel 43: Hulp ingeroepen voor de gezondheid van het kind

4.6.3 Voorlichting over de gezondheid van het kind

Tabel 44 benoemt de verschillen tussen oudergroepen wat betreft hun behoefte aan voorlichting rond de gezondheid van hun kind. Het merendeel van de ouders zegt geen behoefte te hebben aan voorlichting op het gebied van (on)gezond eten. Toch is het percentage allochtone ouders dat hieraan wel of misschien behoefte zegt te hebben bijna driemaal zo hoog (28%) als het percentage autochtone ouders (10%).

Groep	Aantal	Nee (%)	Misschien of wel (%)
Alle ouders	123	85	15
Autochtone/westerse ouder	87	90	10
Allochtone/niet-westerse ouder	36	72	28

Tabel 44: Voorlichting over ongezond eten van het kind

4.7 De ontwikkeling van het kind

Tabel 45 geeft een overzicht van de onderwerpen met betrekking tot het thema *de ontwikkeling van het kind*. Aan ouders is gevraagd of zij zich in het afgelopen jaar wel eens zorgen hebben gemaakt over de ontwikkeling van hun kind (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak), of zij op dit gebied hulp hebben ingeschakeld (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak) en of zij hierover meer voorlichting zouden willen ontvangen (nee of ja/misschien).

	Hoe vaak hebt u zich in het afgelopen jaar zorgen gemaakt over onderstaande problemen?						Hoe vaak hebt u in het afgelopen jaar hulp ingeroepen voor onderstaande problemen?						Zou u hierover meer voorlichting willen ontvangen?		
	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nee	Misschien, ja
Leerachterstand van mijn kind(eren)	178	58	13	16	12	1	167	71	8	12	5	4	129	75	25
Beheersing Nederlandse taal van mijn kind(eren)	180	67	10	12	8	3	167	78	10	4	5	3	126	83	17
Motorische ontwikkeling van mijn kind(eren)	177	57	19	16	6	2	167	77	8	9	4	2	127	81	19
Schoolprestaties van mijn kind(eren)	180	40	22	22	13	3	167	71	9	8	9	3	127	72	28
Overstap van PO naar VO van mijn kind(eren)	162	53	14	12	15	6	157	80	7	5	4	3	126	67	33
Onzekerheid over de toekomst van kind(eren)	172	49	16	19	11	5	160	82	7	6	2	3	126	77	23

Tabel 45: De ontwikkeling van het kind

4.7.1 Zorgen over de ontwikkeling van het kind

Tabel 46 benoemt de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij zich zorgen maken over de ontwikkeling van hun kind. Hoog opgeleide ouders maken zich significant minder zorgen over de ontwikkeling van hun kind dan lager opgeleide ouders.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	153	1,9
Laagopgeleide ouder	23	2,3
Middenopgeleide ouder	43	2,3
Hoogopgeleide ouder	81	1,6

Tabel 46: Zorgen over de ontwikkeling van het kind

4.7.2 Hulp ingeroepen voor de ontwikkeling van het kind

Tabel 47 toont de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij hulp hebben ingeroepen voor de ontwikkeling van hun kind. Ouders met een laag tot midden opleidingsniveau zeggen hiervoor meer hulp te hebben ingeroepen dan ouders met een hoog opleidingsniveau.

	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	148	1,5
Laagopgeleide ouder	20	1,8
Middenopgeleide ouder	42	1,7
Hoogopgeleide ouder	82	1,2

Tabel 47: Hulp ingeroepen voor de ontwikkeling van het kind

4.7.3 Voorlichting over de ontwikkeling van het kind

Wat geldt voor het inroepen van hulp voor de ontwikkeling van het kind geldt ook voor voorlichting op het gebied van leerachterstanden. Het percentage allochtone ouders dat hieraan wel of misschien behoefte zegt te hebben is bijna driemaal zo hoog (43%) als het percentage autochtone ouders (17%). Tabel 48 geeft de verschillen weer.

Groep	Aantal	Nee %	Misschien of wel %
Alle ouders	123	76	24
Autochtone/westerse ouder	88	83	17
Allochtone/niet-westerse ouder	35	57	43

Tabel 48: Voorlichting over leerachterstand van het kind

Weinig verrassend is dat het verschil nog groter is als het gaat om voorlichting op het gebied van de Nederlandse taal van de kinderen. Tabel 49 toont aan dat het percentage allochtone ouders dat hieraan wel of misschien behoefte heeft ruim viermaal hoger is (34%) dan het percentage autochtone ouders (8%).

Groep	Aantal	Nee %	Misschien of wel %
Alle ouders	121	84	16
Autochtone/westerse ouder	86	92	8
Allochtone/niet-westerse ouder	35	66	34

Tabel 49: Voorlichting over beheersing van de Nederlandse taal van het kind

Tabel 50 laat zien dat op het gebied van de motorische ontwikkeling van de kinderen het percentage allochtone ouders dat hierover wel of misschien wil worden voorgelicht bijna driemaal zo hoog (32%) is als het percentage autochtone ouders (13%).

Groep	Aantal	Nee %	Misschien of wel %
Alle ouders	122	82	18
Autochtone/westerse ouder	88	87	13
Allochtone/niet-westerse ouder	34	68	32

Tabel 50: Voorlichting over motorische ontwikkeling van het kind

Van de allochtone ouders toont Tabel 51 aan dat het percentage dat zegt wel of misschien behoefte te hebben aan voorlichting over de schoolprestaties van de kinderen meer dan tweemaal zo hoog (46%) is als het percentage autochtone ouders dat hieraan behoefte zegt te hebben (20%).

Groep	Aantal	Nee %	Misschien of wel %
Alle ouders	122	73	27
Autochtone/westerse ouder	87	80	20
Allochtone/niet-westerse ouder	35	54	46

Tabel 51: Voorlichting over schoolprestaties van het kind

4.8 De opvoeding van het kind

Tabel 52 biedt een overzicht van de onderwerpen met betrekking tot het thema *de opvoeding van het kind*. Aan ouders is gevraagd of zij zich in het afgelopen jaar wel eens zorgen hebben gemaakt over de opvoeding van hun kind (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak), of zij op dit gebied hulp hebben ingeschakeld (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak) en of zij hierover meer voorlichting zouden willen ontvangen (nee of ja/misschien).

	Hoe vaak hebt u zich in het afgelopen jaar zorgen gemaakt over onderstaande problemen?						Hoe vaak hebt u in het afgelopen jaar hulp ingeroepen voor onderstaande problemen?						Zou u hierover meer voorlichting willen ontvangen?		
	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nee	Misschien, ja
Mijn kind houdt zich niet aan de regels thuis	176	32	32	28	6	2	166	69	15	13	3	0	125	78	22
Onzekerheid over de opvoeding	174	38	29	26	7	0	168	68	15	13	3	1	126	73	27
Praten en overleggen met mijn kind(eren)	178	38	18	23	16	5	167	69	7	14	5	5	129	74	26

Tabel 52: De opvoeding van het kind

4.8.1 Zorgen over de opvoeding van het kind

Tabel 53 geeft de gemiddelde score weer van ouders wat betreft de mate waarin zij zich zorgen maken over de opvoeding van hun kind. Gemiddeld scoren ouders 2,2. Er zijn geen verschillen gevonden tussen oudergroepen.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	172	2,2

Tabel 53: Zorgen over de opvoeding van het kind

4.8.2 Hulp ingeroepen voor de opvoeding van het kind

Tabel 54 benoemt de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij hulp hebben ingeroepen bij de opvoeding van hun kind. Ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen zeggen significant minder hulp te hebben ingeroepen rond de opvoeding van hun kind dan ouders met een gezinsinkomen van anderhalf maal een inkomen.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	164	1,6
Tweemaal een inkomen uit betaald werk	39	1,3
Anderhalf maal een inkomen uit betaald werk	46	1,8

Tabel 54: Hulp ingeroepen voor de opvoeding van het kind

4.8.3 Voorlichting over de opvoeding van het kind

Tabel 55 laat zien dat 60% van de ouders geen behoefte zegt te hebben aan voorlichting op het gebied van de opvoeding van hun kind. Er zijn geen verschillen gevonden tussen oudergroepen.

Groep	Aantal	Nee %	Misschien of wel %
Alle ouders	121	60	40

Tabel 55: Voorlichting over de opvoeding van het kind

4.9 Het mediagebruik van het kind

Tabel 56 bevat een overzicht van de onderwerpen met betrekking tot het thema *het mediagebruik van het kind*. Aan ouders is gevraagd of zij zich in het afgelopen jaar wel eens zorgen hebben gemaakt over het mediagebruik van hun kind (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak), of zij op dit gebied hulp hebben ingeschakeld (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak) en of zij hierover meer voorlichting zouden willen ontvangen (nee of ja/misschien).

	Hoe vaak hebt u zich in het afgelopen jaar zorgen gemaakt over onderstaande problemen?						Hoe vaak hebt u in het afgelopen jaar hulp ingeroepen voor onderstaande problemen?						Zou u hierover meer voorlichting willen ontvangen?		
	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nee	Misschien, ja
Internetgebruik van mijn kind(eren)	171	45	21	23	10	1	164	82	7	7	4	0	126	72	28
Kijkgedrag televisie van mijn kind(eren)	177	29	32	30	8	1	166	78	10	8	3	1	126	75	25
Te weinig lezen door mijn kind(eren)	173	48	24	16	12	0	163	81	7	8	2	2	125	77	23
Mobiel telefoongebruik van mijn kind(eren)	162	75	14	8	2	1	158	90	7	3	0	0	125	81	19

Tabel 56: Mediagebruik van het kind

4.9.1 Zorgen over het mediagebruik van het kind

Tabel 57 benoemt de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij zich zorgen maken over het mediagebruik van hun kind. Allochtone/niet-westerse ouders maken zich vaker zorgen over het mediagebruik van hun kind dan autochtone/westerse ouders. Hoogopgeleide ouders maken zich minder zorgen over het mediagebruik van hun kind dan ouders met een laag opleidingsniveau. Ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk maken zich minder zorgen dan ouders met anderhalf of minder dan éénmaal een gezinsinkomen uit betaald werk.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	167	2,0
Autochtone/westerse ouder	114	1,9
Allochtone/niet-westerse ouder	46	2,4
Tweemaal een inkomen uit betaald werk	42	1,7
Anderhalf maal een inkomen uit betaald werk	44	2,2
Laagopgeleide ouder	26	2,4
Hoogopgeleide ouder	85	1,9

Tabel 57: Zorgen over het mediagebruik van het kind

4.9.2 Hulp ingeroepen over het mediagebruik van het kind

Tabel 58 toont de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij hulp hebben ingeroepen bij het mediagebruik van hun kind. Hoogopgeleide ouders zeggen significant minder hulp in te roepen rond het mediagebruik van hun kind dan ouders met een midden opleidingsniveau.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	154	1,3
Middenopgeleide ouder	44	1,4
Hoogopgeleide ouder	83	1,1

Tabel 58: Hulp ingeroepen over het mediagebruik van het kind

4.9.3 Voorlichting over het mediagebruik van het kind

Tabel 59 benoemt de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij voorlichting willen ontvangen over het mediagebruik van hun kind. Het percentage allochtone ouders dat zegt wel of misschien behoefte te hebben aan voorlichting over het te weinig lezen door hun kind is bijna driemaal zo hoog (40%) als het percentage autochtone ouders (15%).

Groep	Aantal	Nee (%)	Misschien of wel (%)
Alle ouders	121	78	22
Autochtone/westerse ouder	86	85	15
Allochtone/niet-westerse ouder	35	60	40

Tabel 59: Voorlichting over te weinig lezen door het kind

4.10 Financiële situatie van het gezin

Tabel 60 toont een overzicht van de onderwerpen met betrekking tot het thema *de financiële situatie van het gezin*. Aan ouders is gevraagd of zij zich in het afgelopen jaar wel eens zorgen hebben gemaakt over de financiële situatie van het gezin (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak), of zij op dit gebied hulp hebben ingeschakeld (schaal van 1 = nooit t/m 5 = vaak) en of zij hierover meer voorlichting zouden willen ontvangen (nee of ja/misschien).

	Hoe vaak hebt u zich in het afgelopen jaar zorgen gemaakt over onderstaande problemen?						Hoe vaak hebt u in het afgelopen jaar hulp ingeroepen voor onderstaande problemen?						Zou u hierover meer voorlichting willen ontvangen?		
	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nooit	Bijna nooit	Soms	Regelmatig	Vaak	N	Nee	Misschien, ja
Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor het gezin te kopen	176	50	20	20	9	1	166	78	9	9	3	1	127	83	17

Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor mijn kinderen te kopen	177	51	23	17	7	2	164	79	9	9	2	1	126	85	15
Te weinig geld om belangrijke dingen te doen	174	50	22	20	7	1	167	78	10	9	2	1	125	85	15
Te weinig geld om leuke dingen te kopen en te doen	175	46	23	20	9	2	163	77	10	8	4	1	125	85	15

Tabel 60: Financiële situatie van het gezin

4.10.1 Zorgen over de financiële situatie van het gezin

Tabel 61 toont de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij zich zorgen maken over de financiële situatie van het gezin. Ouders met een gezinsinkomen van minder dan één inkomen maken zich vaker zorgen over de financiële situatie van het gezin dan alle andere ouders met een hoger gezinsinkomen. Ouders met een gezinsinkomen van éénmaal een inkomen uit betaald werk maken zich minder zorgen over de financiële situatie van het gezin dan ouders met een gezinsinkomen van minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk. Wel maken deze ouders zich vaker zorgen dan alle andere ouders met een hoger gezinsinkomen. Ouders met een gezinsinkomen van anderhalf maal een inkomen uit betaald werk maken zich minder zorgen over de financiële situatie van het gezin dan alle ouders met een lager gezinsinkomen. Ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk maken zich minder zorgen over de financiële situatie van het gezin dan ouders met een gezinsinkomen van anderhalf maal een inkomen uit betaald werk of minder. Ouders met een laag of midden opleidingsniveau maken zich vaker zorgen over de financiële situatie van het gezin dan ouders met een hoog opleidingsniveau.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	173	1,9
Tweemaal een inkomen uit betaald werk	43	1,3
Anderhalf maal een inkomen uit betaald werk	47	1,7
Eenmaal een inkomen uit betaald werk	50	2,1
Minder dan eenmaal een inkomen uit betaald werk	16	2,9
Laag opleidingsniveau	25	2,4
Midden opleidingsniveau	50	2,1
Hoog opleidingsniveau	92	1,6

Tabel 61: Zorgen over de financiële situatie van het gezin

4.10.2 Hulp ingeroepen over de financiële situatie van het gezin

Tabel 62 toont de verschillen tussen oudergroepen wat betreft de mate waarin zij hulp hebben ingeroepen rond de financiële situatie van het gezin. Ouders met een gezinsinkomen van twee- of anderhalf maal een inkomen zeggen minder hulp te hebben ingeroepen dan ouders met een gezinsinkomen van minder dan éénmaal een inkomen. Ouders met een hoog opleidingsniveau zeggen minder hulp te hebben ingeroepen met betrekking tot de financiële situatie van het gezin dan ouders met een laag of midden opleidingsniveau.

Groep	Aantal	Gemiddelde
Alle ouders	161	1,4
Tweemaal een inkomen uit betaald werk	37	1,1
Anderhalf maal een inkomen uit betaald werk	45	1,3
Minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk	17	1,9
Laagopgeleide ouder	24	1,8
Middenopgeleide ouder	48	1,5
Hoogopgeleide ouder	84	1,2

Tabel 62: Hulp ingeroepen over de financiële situatie van het gezin

4.10.3 Voorlichting over de financiële situatie van het gezin

Tabel 63 maakt zichtbaar dat 67% van de ouders geen behoefte zegt te hebben aan voorlichting op het gebied van de financiële situatie van het gezin. Er zijn geen verschillen gevonden tussen oudergroepen.

Groep	Aantal	Nee %	Misschien of wel %
Alle ouders	121	67	33

Tabel 63: Voorlichting over de financiële situatie van het gezin

4.11 Schoolkeuze van de ouders

Naast de basisscholen in Westerpark kregen ouders de mogelijkheid zelf een school te noteren buiten het stadsdeel die zij ook geschikt vonden voor hun kind. Van alle ouders heeft 17% inderdaad een aanvullende school genoteerd. Tabel 64 geeft een overzicht van deze scholen.

School	Aantal	Percentage %
Theo Thijssen	13	33
Montessorischool De Eilanden	7	18
De Waterkant	4	10
14 ^e Montessorischool	3	7
De Burghtschool	3	7
Montessori	2	5
Europaschool	2	5
Montessorischool Elandsgracht	1	3
Winterkoninkje	1	3
13 ^e Montessorischool	1	3
Vrije School Geert Groote	1	3
Rosa Boekdrukkerschool	1	3

Tabel 64: Aanvullende, geschikt gevonden, scholen

Tabel 65 bevat meer informatie over de verschillen tussen ouders bij het wel of niet kiezen voor de Dr. Rijk Kramerschool.⁵ Van alle respondenten heeft 20% voor deze school gekozen. Van de groep autochtone ouders koos ruim een kwart (28%) voor deze school, in tegenstelling tot slechts 2% van de allochtone ouders. Ook zijn hier duidelijke verschillen zichtbaar tussen ouders op basis van hun opleidingsniveau: hoogopgeleide ouders kiezen vaker voor deze school dan ouders met een midden of laag opleidingsniveau.

Dr. Rijk Kramerschool	Percentage % Wel gekozen	Percentage % Niet gekozen
Alle ouders	20	80
Autochtone ouders	28	72
Allochtone ouders	2	98
Laag opleidingsniveau	3	97
Midden opleidingsniveau	6	94
Hoog opleidingsniveau	34	66

Tabel 65: Kenmerken van de ouders en hun keuze voor de Dr. Rijk Kramerschool

⁵ Voor de overige zes scholen was het óf om methodologische redenen onmogelijk om verschillen tussen oudergroepen te benoemen, óf werden geen verschillen tussen oudergroepen gevonden.

4.11.1 Positieve en negatieve schoolkeuzemotieven

Aan de ouders is gevraagd welke motieven een rol hebben gespeeld bij hun schoolkeuze. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen motieven die een positieve rol kunnen spelen (om wél voor een bepaalde school te kiezen) en motieven die een negatieve rol kunnen spelen (om juist niet voor een school te kiezen).⁶

Tabel 66 laat zien dat 'niveau' (naam van de school, oordeel Onderwijsinspectie en doorstroom naar havo/vwo) in zowel negatieve als positieve zin het belangrijkste schoolkeuzemotief vormt. Onder de positieve schoolkeuzemotieven wordt dit gevolgd door 'afstand' (en ligging: in de buurt, veilige route naar school), 'match tussen school en thuis' (cultuur, levensbeschouwing, milieu enzovoort), 'differentiatie' (aandacht voor zowel langzame als snelle leerlingen en voor leerlingen die nog niet zo goed Nederlands spreken) en 'aanbod en voorzieningen' (aandacht voor creatieve vakken, buitenschoolse activiteiten, mooi gebouw, ziet er goed verzorgd uit enzovoort).

Als negatieve schoolkeuzemotieven noemen ouders naast 'niveau' vervolgens 'match tussen school en thuis', 'afstand', 'differentiatie' en tot slot 'aanbod en voorzieningen'. Voor zowel de positieve als de negatieve schoolkeuzemotieven geldt dus 'aanbod en voorzieningen' als het minst belangrijk van de vijf motieven.

Positieve schoolkeuzemotieven Gemiddelde scores (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk)					Negatieve schoolkeuzemotieven Gemiddelde scores (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk)				
Niveau	Match	Afstand	Different.	Aanbod	Niveau	Match	Afstand	Different.	Aanbod
3,8	3,6	3,8	3,5	3,4	3,5	3,2	3,2	3,1	2,9

Tabel 66: Schoolkeuzemotieven van ouders

Tabel 67 geeft de schoolkeuzemotieven van ouders per school weer. De gemiddelde scores van ouders op de verschillende scholen zijn per motief, zowel positief als negatief, met elkaar vergeleken. Hieruit komen op twee positieve schoolkeuzemotieven verschillen naar voren tussen oudergroepen op de diverse scholen.

Ouders die gekozen hebben voor de Dr. Rijk Kramerschool scoren hoger⁷ op het positieve schoolkeuzemotief 'niveau' dan ouders op de Catamaran, Westerparkschool en de Brede School Zeeheldenbuurt. Ouders met een kind op de Dr. Rijk Kramerschool scoren ook hoger op het positieve schoolkeuzemotief 'match tussen school en thuis' dan ouders op de Catamaran, Westerparkschool, De Spaarndammer en de Brede School Zeeheldenbuurt. Meer dan andere ouders op de genoemde scholen is het 'niveau' en de 'match tussen school en thuis' voor ouders op de Dr. Rijk Kramerschool kennelijk een motief geweest om juist voor deze school te kiezen.

	Positieve schoolkeuzemotieven Gemiddelde scores (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk)					Negatieve schoolkeuzemotieven Gemiddelde scores (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk)				
	Niveau	Match	Afstand	Different.	Aanbod	Niveau	Match	Afstand	Different.	Aanbod
Alle respondenten	3,8	3,6	3,8	3,5	3,4	3,5	3,2	3,2	3,1	2,9
De Bron	3,7	3,8	3,9	3,7	3,7	3,6	3,2	3,1	3,1	2,9
Catamaran (Oostzaanstraat)	3,4	3,1	3,4	3,8	3,2	3,4	3,1	3,2	3,2	2,8
Elisabeth Paulus	3,8	3,4	3,8	3,4	3,4	3,7	3,5	3,5	3,1	3,2
Dr. Rijk Kramer	4,3	4,0	3,9	3,3	3,3	2,9	3,1	3,4	3,2	2,9
De Spaarndammer	3,9	3,3	4,1	4,1	3,4	3,6	3,0	3,3	3,2	2,9
Westerparkschool	3,9	3,3	4,1	4,1	3,4	4,0	3,7	2,5	3,1	2,9

⁶ De gemiddelde scores per motief worden uitgedrukt op een schaal van 1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk.

⁷ Wanneer wij spreken over verschillen, bedoelen wij significante verschillen. Zie Bijlage 4 voor een verantwoording van de methoden.

Brede School Zeeheldenbuurt	3,2	3,4	3,9	3,5	3,6	3,3	2,8	3,5	2,9	2,6
-----------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Tabel 67: Schoolkeuzemotieven van ouders per school

In algemene zin zijn de gemiddelde scores op elk van de tien motieven met elkaar vergeleken op basis van enkele achtergrondkenmerken van de ouders. Hieruit komen een paar verschillen naar voren.

Tabel 68 laat zien dat autochtone ouders de positieve schoolkeuzemotieven 'match tussen school en thuis' en 'afstand' belangrijker vinden dan allochtone ouders. Deze laatste hechten op hun beurt meer belang aan 'differentiatie' dan autochtone ouders. Voor de negatieve schoolkeuzemotieven geldt hetzelfde: autochtone ouders vinden 'match tussen school en thuis' belangrijker dan allochtone ouders, en 'differentiatie' speelt een grotere rol bij allochtone dan bij autochtone ouders om niet voor een school te kiezen.

Voor het opleidingsniveau van de ouders geldt dat hoe hoger de opleiding, hoe belangrijker de 'match tussen school en thuis'. Omgekeerd geldt dat hoe lager de opleiding, hoe belangrijker ouders 'differentiatie' vinden als positief schoolkeuzemotief. Daarnaast vinden ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk het belangrijker dat de school in de buurt ligt – zij scoren hoger op het positieve schoolkeuzemotief 'afstand' – dan ouders met een gezinsinkomen van éénmaal of minder dan éénmaal, een inkomen uit betaald werk.

	Positieve schoolkeuzemotieven Gemiddelde scores (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk)					Negatieve schoolkeuzemotieven Gemiddelde scores (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk)				
	Niveau	Match	Afstand	Different	Aanbod	Niveau	Match	Afstand	Different	Aanbod
Alle respondenten	3,8	3,6	3,8	3,5	3,4	3,5	3,2	3,2	3,1	2,9
Autochtoon		3,7	4,0	3,3			3,3		3,0	
Allochtoon		3,4	3,6	3,9			2,9		3,4	
Laag opleidingsniveau		3,3		3,9						
Midden opleidingsniveau		3,5	3,6	3,7						
Hoog opleidingsniveau		3,8	4,1	3,1						
Tweemaal een inkomen uit betaald werk			4,1							
Eénmaal een inkomen uit betaald werk			3,7							
< dan éénmaal inkomen uit betaald werk			3,4							

Tabel 68: Schoolkeuzemotieven van ouders op basis van etnisch-culturele achtergrond, opleidingsniveau en gezinsinkomen

4.12 Pedagogische opdracht van de school

Uit de interviews die Broekhuizen (2009) voor dit onderzoek hield met directeuren en leraren van de deelnemende basisscholen komt naar voren dat het bijbrengen van normen en waarden in de klas wordt gezien als een taak van de school. In elk interview wordt minstens één keer gezegd dat het overdragen van normen en waarden behoort tot de taken van het onderwijs. Vooral de omgangsnormen worden hierbij vaak genoemd: *'Ik denk dat wij in ieder geval al onze kinderen laten ervaren hoe het kan. Hoe je op een fatsoenlijke manier met elkaar kunt omgaan, op zo'n manier dat jezelf ook niet ondergesneeuwd raakt, maar dat je mensen de ruimte geeft, dat je mensen een bepaalde vorm van tolerantie ontwikkelt'* (een directeur).

Drie leraren en de directeur van één school geven aan het lastig te vinden om door verschillende culturele achtergronden in de klas met veel uiteenlopende normen en waarden te maken te krijgen: *'We hebben hier een speciaal programma voor. Dat is eigenlijk een sociaal-emotioneel programma waarin kinderen geleerd wordt wat wel en niet kan, hoe het wel en niet hoort, hoe je je hoort te gedragen, wat normaal is. Normaal, dat zijn natuurlijk je eigen normen die je hebt. En daar loop je ook wel eens tegenaan. Je zegt dat is mijn*

norm, maar is dat ook wel de norm van de buitenwereld? Dus dat is iets waar leraren ontzettend tegenaan lopen' (directeur).

Alle directeuren en leraren beschouwen het bijbrengen van sociale vaardigheden als hun taak; elke geïnterviewde noemt het. De geïnterviewden wijzen op het belang om het kind klaar te stomen voor de maatschappij: *'Wij willen de kinderen inderdaad voorbereiden op het echte leven, dus niet alleen maar taal en rekenen maar zeker ook sociale vaardigheden en hoe je buiten de deur met jezelf en met andere mensen omgaat'* (leraar). Twee leraren wijzen vooral op het belang hiervan in stadsdeel Westerpark. Volgens hen hebben kinderen in deze wijk het extra nodig: *'Ja, ik beschouw het bijbrengen van normen en waarden als mijn taak en misschien wel dubbel zoveel als in een andere buurt, omdat zij bij een aantal dingen heel erg afhankelijk zijn juist van de school en de leraar, en we zitten aan de basis, basisschool, en hoe meer je meegeeft in de basis ... juist aan dit soort onderwerpen ... hoe beter, dus ja, dat vind ik een heel belangrijk onderdeel van mijn functie, en misschien wel meer dan als ik in een andere buurt zou zitten'* (leraar). Naast het feit dat alle directeuren en leraren vinden dat het bijbrengen van sociale vaardigheden tot hun taak behoort, wordt het ook als een vanzelfsprekendheid gezien: *'Voor de school is dat eigenlijk een opendeurvraag hè? Een vanzelfsprekendheid. Het zou bizar zijn als je zegt: sociale competenties, nee daar doen we niet aan'* (directeur).

Wel omschrijven de geïnterviewden het opvoeden als taak van de leraar op verschillende manieren. Over het algemeen is men naast het onderwijzen ook bezig met opvoedkundige taken, maar niet elke geïnterviewde vindt dit daadwerkelijk bij zijn takenpakket horen: *'Ik heb wel het idee dat ik hier ook driekwart van de dag aan het opvoeden ben maar dat ... nee het staat niet in het handboek van de school dat dat onze taak is'* (leraar). Opvoeding in de klas is volgens de geïnterviewden ook niet te vermijden; drie leraren en twee directeuren benoemen dit; *'want wanneer een kind zich niet, om dat zware woord maar even te gebruiken, gedraagt, komen er ook problemen met het leren. Dus je moet wel'* (directeur).

Volgens zes van de zeven geïnterviewden dragen zij niet de grootste verantwoordelijkheid voor de opvoeding: *'Wij zien ouders als educatieve partner. Maar het is hun kind dus de opvoeding is primair hun taak'* (directeur). Eén leraar geeft in het interview twee keer aan zich wel verantwoordelijk voor de opvoeding te voelen. Deze leraar geeft aan dit vooral te hebben als het kind in een probleemsituatie verkeert: *'Als een kind schade ondervindt aan de opvoeding dan zullen wij zeker ingrijpen en dan gaan we ook keihard'* (leraar).

Tegelijkertijd wordt in zes van de zeven interviews aangegeven dat opvoeding niet tot de pedagogische opdracht van de school behoort omdat hier geen tijd en ruimte voor is. De geïnterviewden vinden dat ze het al druk genoeg hebben met het onderwijs en alle aanverwante taken: *'Er zijn grenzen aan wat jij wel kan en wat niet en er zijn ook grenzen aan de tijd, want aan de ene kant wordt van je verlangd dat je een programma afwerkt, een vanuit de politiek opgegeven inhoudelijk programma'* (directeur). Twee leraren en twee directeuren geven aan dat zij de opvoeding als deel van het onderwijs wel erg belangrijk vinden en hiervoor meer tijd en ruimte zouden willen krijgen: *'Goed, ouders hebben vaak ook geen tijd meer, want die factor speelt ook mee. Ze moeten allemaal aan het werk, ze zijn druk druk druk. Dat wordt dan bij scholen neergelegd, een gedeelte van de opvoeding, maar rust de scholen er dan ook op toe. Dat is mijn ideaal'* (directeur). *'... Tuurlijk, ik vind het ook belangrijk om een bijdrage te leveren aan een goede opvoeding en ik*

zal er ook aan meewerken, maar het is wel weer een taak die erbij komt hè? En men vergeet wel eens dat we er uiteindelijk ook zijn om de kinderen te leren rekenen en lezen' (leraar).

Daarnaast wijzen de geïnterviewden op het gebrek aan coördinatie tussen school en verschillende pedagogische instanties. Hierdoor krijgt, volgens een leraar, de school 'te veel op zijn bord' en wordt er te weinig rekening gehouden met het programma van de scholen: *'... maar aan het eind van het verhaal word ik afgerekend op het niveau waarop ze zitten als het om lezen en rekenen gaat, en daar wordt dan te weinig over nagedacht hè, en als je dan in...ehh ochtenden, wat de meest effectieve leertijd is, naar het theater moet op maandagochtend, doodzonde... ja en daar is natuurlijk de brede school voor bedoeld maar die coördinatie, daar kan een hoop aan verbeterd worden ja...'* (leraar). Dit laatste argument sluit aan bij het belang dat de geïnterviewden hechten aan het geven van goed onderwijs. In vier van de zeven interviews wordt dit expliciet genoemd. Deze vier respondenten stellen dat zij het geven van onderwijs niet als hun enige taak zien, maar zij zetten deze taak wel bovenaan: *'Wij proberen zo goed mogelijk te zorgen dat de jongeren in deze zogenoemde goede schoolhouding zich gedragen. En zoals eerder proberen wij toe te werken naar zelfstandigheid. Hier heb je kennis en onderwijs voor nodig en een bepaalde houding. Wij werken aan beide, alleen ligt onze eerste verantwoordelijkheid bij het geven van onderwijs'* (directeur).

Ook wijzen twee leraren en een directeur erop dat de opvoedende taak in eerste instantie bij de ouders ligt. Pas als het kind door gebrek aan een juiste opvoeding niet goed kan functioneren in de klas is het de taak van de leraar om daar iets mee te doen: *'Ik heb er pas wat mee te maken als het kind hier niet functioneert zoals het wellicht zou kunnen functioneren. Dan heb ik er iets mee te maken, en hoe ouders verder opvoeden, daar mag ik me helemaal niet mee bemoeien, en zelfs bij die ouders die kinderen met problemen hebben, zit je ook wel eens van: mag ik me daar wel mee bemoeien, mag ik dat wel zeggen? En dat is afwegen'* (directeur).

Praten over de opvoeding wordt door elke geïnterviewde genoemd. Het wordt gewaardeerd als de ouder hier ook voor openstaat en regelmatig zijn gezicht op school laat zien: *'Nou ja, je kind heeft niet zo goed geluisterd of je kind heeft een mooie tekening gemaakt, je probeert gewoon even kort met de ouders... ja even kort iets te vertellen of uit te leggen, en dat is moeilijker als ouders er ook gewoon niet zijn'* (leraar). Uit vijf interviews blijkt dat scholen soms erg negatief tegenover de respons van ouders staan: *'Ik hoor van scholen dat ze een rapport meegeven, nee erger, ze geven het rapport niet meer mee want ouders komen nooit op de rapportbespreking. Maar je moet die ouders spreken want er spelen dingen met dat kind die je echt met die ouders moet bespreken'* (directeur). Ook wordt de communicatie met de ouders soms als lastig ervaren als er problemen zijn: *'Ik merk ook dat leraren soms moeite hebben om problemen te formuleren zonder dat er ruzie over komt. Je komt wel aan het dierbaarste van ouders: hun kind. Ouders vinden het vaak lastig om iets negatiefs over hun kind te horen'* (leraar).

De stelling dat de opvoeding zowel een taak van de ouders als van de school is, wordt door alle geïnterviewden beaamd. Samen opvoeden is volgens allen van belang op de basisschool: *'Ja, je wilt natuurlijk gewoon het beste voor een kind want je ziet dat niet goed gaan, dus in die zin is het gewoon ja, medeopvoedend'* (leraar). Twee leraren en twee directeurs benoemen de frustratie van tegengestelde opvoedingsdoelen. Ouders houden zich niet altijd aan de regels die op school gelden of hechten hier geen waarde aan. Dit onderwerp valt samen met de laatste indicator 'regels op school gelden ook thuis'. Leraren

ervaren dit soms als frustrerend: *'... maar soms toch ook tegenwerking, dat je het samen wilt doen, en dat de ouder wel verhaal komt halen maar niks teruggeeft, dus alles op jouw bordje legt ... en dan thuis totaal niet bereid zijn om daar iets mee te doen... dat is frustrerend'* (leraar). *'Ik wil weten wat er thuis gebeurt en zij moeten weten wat er hier gebeurt. Omdat zij er thuis verder mee moeten gaan. Anders leef je langs elkaar heen'* (directeur). Toch benoemen een leraar en een directeur ook positieve aspecten van het samenwerken met de ouders aan de opvoeding van kinderen: *'Ouders in het basisonderwijs vormen een toegevoegde waarde, en dat is prachtig'* (directeur).

Het onderzoek omvatte ook vragen over hoe ouders denken over de pedagogische opdracht van de school. De ouders kregen hierover een aantal stellingen voorgelegd waarbij zij konden aangeven in hoeverre zij het hiermee eens zijn. Tabel 69 laat zien dat ouders het (zeer) eens zijn met stelling 1 t/m 3, en juist oneens met de stellingen 8 en 9. Ouders geven hiermee aan dat zij vinden dat de school of juf/meester een pedagogische taak heeft in de zin van opvoeden, de overdracht van normen en waarden en disciplineren. Tegelijkertijd stellen zij heel duidelijk dat de opvoeding vooral hun eigen taak is en niet die van de juf/meester. Dat de school een pedagogische opdracht heeft, ontslaat ouders kennelijk naar hun mening niet van hun eigen opvoedingstaak. Over de vraag of er overleg moet zijn over de opvoeding van het kind en of kinderen thuis op dezelfde wijze moeten worden opgevoed als op school zijn ouders iets minder uitgesproken.

Stelling	Aantal	Gemiddelde 1 = oneens t/m 5 = eens
1 Ik vind dat de juf/meester moet ingrijpen als mijn kind zich op school misdraagt	151	4,2
2 Ik vind dat de school een belangrijke taak heeft in de opvoeding van mijn kind	150	3,8
3 Ik vind dat de school mijn kind waarden en normen moet bijbrengen	148	3,7
4 Ik vind het belangrijk om met de juf/meester te overleggen over de opvoeding van mijn kind	150	3,6
5 Ik vind de opvoeding van mijn kind vooral mijn eigen taak en niet een taak van de juf/meester	148	3,5
6 Ik voed mijn kind op dezelfde manier op als de juf/meester	149	2,9
7 Ik vind het niet nodig om de regels die op school gelden ook thuis te gebruiken	149	2,7
8 Ik vind dat de juf/meester zich niet moet bemoeien met de opvoeding van mijn kind	150	2,3
9 Ik vind dat de juf/meester geen aandacht hoeft te besteden aan de manier waarop je met elkaar omgaat	150	1,5

Tabel 69: Stellingen over de pedagogische opdracht van de school (de gecursiveerde stellingen zijn zogenaemde negatief geformuleerde stellingen)

We zijn nagegaan of verschillende groepen ouders ook verschillen in hun opvattingen over de pedagogische opdracht van de school. Voor elk van de bovengenoemde stellingen is getoetst of er tussen oudergroepen verschillen bestaan in hun gemiddelde score per stelling. Voor alle genoemde scores geldt dat het gaat om een schaal van 1 = oneens t/m 5 = eens.

Uit de analyse blijkt dat autochtone ouders het vaker eens zijn (3,1) met de stelling dat de juf/meester geen aandacht hoeft te besteden aan de manier van met elkaar omgaan dan allochtone ouders (2,3). Ook wijst de analyse uit dat laagopgeleide ouders het vaker eens zijn (3,4) met de stelling dat het niet nodig is om de regels die op school gelden ook thuis te gebruiken dan ouders met een midden of hoog opleidingsniveau (respectievelijk 2,8 en 2,4).

Hoogopgeleide ouders zijn het vaker eens (3,0) met de stelling dat zij hun kinderen op dezelfde manier opvoeden als de juf/meester dan ouders met een midden opleidingsniveau (2,6). Zij zijn het ook vaker eens (4,4) met de stelling dat de juf/meester moet ingrijpen als hun kind zich misdraagt dan ouders met een midden opleidingsniveau (4,0). Hoogopgeleide ouders zijn het bovendien vaker eens (3,7) met de stelling dat het belangrijk is om met de juf/meester te overleggen over de opvoeding van hun kind dan ouders met een midden opleidingsniveau (3,1).

Ouders met een gezinsinkomen van éénmaal een inkomen uit betaald werk zijn het vaker eens (2,9) met de stelling dat het niet nodig is om de regels die op school gelden ook thuis te gebruiken dan ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk (2,3). Tegelijkertijd zijn deze laatste ouders (3,9) het wel vaker eens met de stelling dat de opvoeding vooral hun taak is en niet die van de juf/meester dan ouders met een inkomen van anderhalf maal een inkomen uit betaald werk (3,1). Ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk (1,3) zijn het vaker oneens met de stelling dat de juf/meester geen aandacht hoeft te besteden aan de manier van met elkaar omgaan dan ouders met een gezinsinkomen van anderhalf maal een inkomen uit betaald werk (1,8).

4.13 Betrokkenheid van ouders bij de school

Ouders kunnen op verschillende manieren betrokken zijn bij de school en de wil hebben om samen te werken met de leraar. In de enquête werd ouders gevraagd naar hun mate van betrokkenheid op zes onderwerpen: 1. het schoolleren van hun kind; 2. de opvoeding van hun kind; 3. de thuissituatie; 4. gebeurtenissen op school; 5. (beleids)plannen van de school; en 6. het verlenen van hand-en-spandiensten. In de vraagstelling is per onderwerp gevraagd naar de mate waarin ouders het van belang vinden op dat item betrokken te zijn (1 = zeer mee oneens t/m 5 = zeer mee eens), de mate waarin zijzelf vinden op deze manier betrokken te kunnen zijn (1 = zeer mee oneens t/m 5 = zeer mee eens) en de mate waarin zij ook daadwerkelijk betrokken zijn (1 = nooit t/m 5 = vaak).

4.13.1 Betrokkenheid bij de school: schoolleren

Laagopgeleide ouders (4,4) zijn het vaker eens met de stelling dat zij goed kunnen praten met de juf/meester over hoe hun kind zich ontwikkelt dan ouders met een midden opleidingsniveau (3,9). Tabel 70 bevat de gemiddelde scores van ouders op deze stellingen.

	Aantal	Gemiddelde
Ik vind het belangrijk om te weten of mijn kind voldoende leert, bijvoorbeeld rekenen en taal	148	4,4
Ik kan goed praten met de juf/meester over hoe mijn kind zich ontwikkelt in bijvoorbeeld rekenen en taal	148	4,1
Ik praat met de juf/meester over hoe mijn kind zich ontwikkelt in bijvoorbeeld rekenen en taal	150	3,4

Tabel 70: Betrokkenheid bij de school, schoolleren

4.13.2 Betrokkenheid bij de school: opvoeding

Ouders met een hoog opleidingsniveau (3,6) vinden het vaker belangrijk om met de juf/meester te praten over de opvoeding van hun kind dan ouders met een laag opleidingsniveau (2,8). Tabel 71 toont de gemiddelde scores van ouders op deze stellingen.

	Aantal	Gemiddelde
Ik kan goed praten met de juf/meester over de opvoeding van mijn kind	148	3,6

Ik vind het belangrijk om met de juf/meester te praten over de opvoeding van mijn kind	148	3,4
Ik praat met de juf/meester over de opvoeding van mijn kind	151	2,6

Tabel 71: Betrokkenheid bij de school, opvoeding

4.13.3 Betrokkenheid bij de school: thuis

Autochtone ouders (3,9) zijn het vaker eens met de stelling dat zij goed aan de juf/meester kunnen vertellen over hoe het thuis gaat dan allochtone ouders (3,5). Tabel 72 bevat de gemiddelde scores van ouders op deze stellingen.

	Aantal	Gemiddelde
Ik kan goed aan de juf/meester vertellen over hoe het thuis met mijn kind gaat	147	3,8
Ik vind het belangrijk om met de juf/meester te praten over hoe het thuis met mijn kind gaat	148	3,5
Ik praat met de juf/meester over hoe het thuis met mijn kind gaat	150	2,8

Tabel 72: Betrokkenheid bij de school, thuis

4.13.4 Betrokkenheid bij de school: gebeurtenissen op school

Tabel 73 bevat de gemiddelde scores van ouders op de stellingen bij dit onderwerp.

	Aantal	Gemiddelde
Ik vind het belangrijk om te weten wat er op school gebeurt	148	4,4
Ik ben op de hoogte van wat er op school gebeurt	151	3,9
Ik kan goed informatie vinden over wat er op school gebeurt	148	3,7

Tabel 73: Betrokkenheid bij de school, gebeurtenissen op school

4.13.5 Betrokkenheid bij de school: plannen

Autochtone ouders (3,5) zijn het vaker eens met de stelling dat zij goed kunnen meedenken over de plannen van de school dan autochtone ouders (3,0). Autochtone ouders (3,0) praten vaker mee over de plannen van de school dan allochtone ouders (2,4). Tabel 74 bevat de gemiddelde scores van ouders op deze stellingen.

	Aantal	Gemiddelde
Ik vind het belangrijk om mee te denken over de plannen van de school.	148	3,7
Ik kan goed meedenken over de plannen van de school.	148	3,4
Ik praat mee over de plannen van de school.	148	2,8

Tabel 74: Betrokkenheid bij de school, plannen

4.13.6 Betrokkenheid bij de school: hand-en-spandiensten

Autochtone ouders (3,9) vinden het vaker belangrijk om op school te helpen met klusjes dan allochtone ouders (3,3). Ook zijn autochtone ouders (3,9) het vaker eens met de stelling dat zij goed kunnen helpen bij klusjes dan allochtone ouders (3,1). Autochtone ouders (3,5) helpen ook daadwerkelijk vaker mee dan allochtone ouders (2,4). Ouders met een hoog opleidingsniveau (3,4) zeggen vaker te helpen bij klusjes op school dan ouders met een midden opleidingsniveau (2,8). Ook zijn hoogopgeleide ouders (3,8) het vaker eens met de stelling dat zij goed kunnen helpen bij klusjes op school dan ouders met een midden opleidingsniveau (3,4). Tabel 75 toont de gemiddelde scores van ouders op deze stellingen.

	Aantal	Gemiddelde
Ik vind het belangrijk om te helpen met klusjes, bijvoorbeeld in de klas en tijdens feestjes	148	3,7
Ik kan goed helpen bij klusjes, bijvoorbeeld in de klas en tijdens feestjes	146	3,6
Ik help op school met klusjes, bijvoorbeeld in de klas en tijdens feestjes	151	3,1

Tabel 75: Betrokkenheid bij de school, hand-en-spandiensten

4.14 Communicatie

Ouders hebben een aantal vragen beantwoord over de communicatie met school en met andere ouders. Tabel 76 geeft de gemiddelde scores weer van ouders op deze stellingen. Daarnaast zijn er enkele verschillen te benoemen tussen oudergroepen.

Autochtone ouders (4,2) zeggen vaker het gevoel te hebben dat de juf/meester en andere ouders hen begrijpen dan allochtone ouders (3,8). Tegelijkertijd zeggen autochtone ouders (4,4) ook vaker zelf de juf/meester en andere ouders te begrijpen dan autochtone ouders (4,0). Ook zeggen ouders met een hoog opleidingsniveau (4,3) vaker het gevoel te hebben dat de juf/meester en andere ouders hen begrijpen dan ouders met een midden opleidingsniveau (3,8). Ook zeggen ouders met een hoog opleidingsniveau (4,5) vaker zelf de juf/meester en andere ouders te begrijpen dan ouders met een midden opleidingsniveau (4,0). Allochtone ouders hebben zowel meer behoefte aan een andere manier van communiceren met de juf/meester (2,5) als met andere ouders (2,2) dan autochtone ouders (respectievelijk 2,0 en 1,8).

	Aantal	Gemiddelde 1 = helemaal mee oneens t/m 5 = helemaal mee eens
Ik begrijp de juf/meester en andere ouders	141	4,3
Ik heb het gevoel dat de juf/meester en andere ouders mij begrijpen	137	4,1
Ik heb behoefte aan een andere manier van praten met de juf/meester dan zoals het nu gaat	146	2,1
Ik heb behoefte aan een andere manier van praten met andere ouders dan zoals het nu gaat	148	1,9

Tabel 76: Communicatie van ouders met de juf/meester en andere ouders

4.15 Opvoedingsdoelen

De ouders is gevraagd welke doelen zij het belangrijkste vinden bij de opvoeding van hun kind. Tabel 77 biedt een overzicht van tien opvoedingsdoelen. Ouders is gevraagd uit deze lijst drie doelen te kiezen die zij het belangrijkste vinden bij de opvoeding van hun kinderen.

Dat het kind leert goed met andere mensen om te gaan, vindt de grootste groep ouders belangrijk (52%). Veel ouders (39%) vinden het ook belangrijk dat het kind goed zijn/haar best doet op school, verantwoordelijkheidsgevoel kent en zelf leert oordelen. Rond een derde van de ouders vindt zelfstandig zijn (37%) en rekening houden met andere mensen (30%) belangrijk. Goede manieren hebben, de ouders gehoorzamen, doen zoals dat van een jongen/meisje verwacht wordt en ijverig zijn, worden door minder ouders belangrijk gevonden.

Ik vind het belangrijkste dat mijn kind...	Aantal	Percentage %
Goed met andere mensen omgaat	81	52
Goed zijn/haar best doet op school	61	39
Verantwoordelijkheidsgevoel kent	60	39
Zelf leert oordelen	60	39

Zelfstandig is	57	37
Rekening houdt met andere mensen	46	30
Goede manieren heeft	33	21
Zijn/haar ouders gehoorzaamt	21	14
Doet zoals dat van een jongen/meisje verwacht wordt	10	6
IJverig is	7	5

Tabel 77: Doelen die ouders het belangrijkst vinden in de opvoeding van hun kind

Ook zijn er enkele verschillen te benoemen tussen de oudergroepen. 20% van de allochtone ouders kiest het opvoedingsdoel *de ouders gehoorzamen* als een van de belangrijkste doelen, tegenover slechts 7% van de autochtone ouders. Het opvoedingsdoel *zelf leren oordelen* wordt door 44% van de autochtone ouders gekozen als een van de belangrijkste doelen, tegenover slechts 11% van de allochtone ouders.

Hoe lager hun opleidingsniveau, hoe meer ouders het opvoedingsdoel *goede manieren hebben* kiezen als een van de belangrijkste opvoedingsdoelen: laag opleidingsniveau 32%, midden opleidingsniveau 23% en hoog opleidingsniveau 7%. Ook geldt dat hoe lager het opleidingsniveau, hoe meer ouders het opvoedingsdoel *de ouders gehoorzamen* kiezen als een van de belangrijkste opvoedingsdoelen: laag opleidingsniveau 32%, midden opleidingsniveau 7% en hoog opleidingsniveau 4%. *Zelf leren oordelen* als opvoedingsdoelen wordt vaker gekozen door hoogopgeleide ouders (50%) dan door ouders met een laag opleidingsniveau (19%) of een midden opleidingsniveau (19%).

Voor het gezinsinkomen geldt dat ouders met een gezinsinkomen van éénmaal een inkomen uit betaald werk (22%) of minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk (29%) vaker het opvoedingsdoel *goede manieren* hebben gekozen dan ouders met een gezinsinkomen van tweemaal een inkomen uit betaald werk (15%) of anderhalf maal een inkomen uit betaald werk (4%).

4.16 Opvoedingsstijlen

Tabel 78 bevat vijftien stellingen die corresponderen met drie opvoedingsstijlen. Op elke stelling is een gemiddelde score (1 = zeer mee oneens t/m 5 = zeer mee eens) van alle respondenten opgenomen.⁸ Daarnaast is een aantal verschillen te benoemen tussen diverse oudergroepen. Deze verschillen lichten we hier toe.

Allochtone ouders zijn het gemiddeld vaker eens met de stelling dat kinderen moeten leren dat ouders de baas zijn dan autochtone ouders (3,4). Autochtone ouders (3,4) zijn het op hun beurt gemiddeld meer eens dan allochtone ouders (3,1) met de stelling dat zij kinderen meestal zelf laten kiezen uit twee dingen, in plaats van dat zij bepalen wat het kind moet doen. Allochtone ouders (3,1) zijn het gemiddeld meer eens met de stelling dat stevige discipline leidt tot een goede opvoeding dan autochtone ouders (2,6). Allochtone ouders (2,7) zijn het gemiddeld ook meer eens met de stelling dat zij het soms beter vinden om toe te geven aan hun kind dan ergens ruzie over te maken dan autochtone ouders (2,4).

⁸ Het was niet mogelijk om één schaal per opvoedingsstijl te construeren. Deze schalen zijn niet betrouwbaar bevonden. Daarom is ervoor gekozen om per item over de scores en verschillen tussen oudergroepen te rapporteren.

Laagopgeleide ouders (4,5) zijn het gemiddeld vaker eens met de stelling er alles aan te moeten doen om er een plezierige tijd van te maken met het kind dan midden- (3,9) en hoogopgeleide ouders (3,9). Hoogopgeleide ouders (3,5) zijn het gemiddeld vaker eens met de stelling dat zij kinderen meestal zelf laten kiezen uit twee dingen in plaats van dat zij bepalen wat het kind moet doen dan laagopgeleide ouders (3,0). Ouders met een midden opleidingsniveau (3,1) zijn het gemiddeld meer eens met de stelling dat stevige discipline leidt tot een goede opvoeding dan hoogopgeleide ouders (2,5).

Stijl	Stelling	Aantal	Gem.
Autoritair	Ik vind dat kinderen moeten leren dat ouders de baas zijn	151	3,5
	Ik dreig ten minste één keer per week met straf	148	2,8
	Stevige discipline leidt tot een goede opvoeding	148	2,8
	Ik geef mijn kind vaak precieze instructie over wat hij/zij moet doen	150	3,3
	Ik word vaak boos op mijn kind	148	2,4
Permissief	Mijn kind heeft geen verplichte klusjes in huis	149	2,6
	Ik vind dat ik er alles aan moet doen om er samen met mijn kind een plezierige tijd van te maken	150	4,0
	Ik sta het toe dat mijn kind mij vaak stoort als ik praat met iemand anders	150	2,2
	Ik vind het soms beter om toe te geven aan mijn kind dan om ergens ruzie over te maken	149	2,5
	Als ik wil dat mijn kind iets doet, moet ik het meer dan één keer vragen	150	3,3
Autoritatief	Mijn kind maakt zich 's ochtends zelf klaar voor school	151	3,4
	Ik laat mijn kind meestal zelf kiezen uit twee dingen, in plaats van dat ik bepaal wat hij/zij moet doen	150	3,3
	Ik vind dat kinderen moeten leren wat wel en niet mag door aanmoediging en beloning	149	3,9
	Of je het leuk vindt of niet, kinderen bepalen altijd zelf of zij iets doen of niet	145	2,0
	Als mijn kind zich misdraagt weet hij/zij wat hiervan de consequenties zijn	147	3,7

Tabel 78: Stellingen in relatie tot stijlen van opvoeden

4.17 Bevorderen sociale competenties

Over het bevorderen van sociale competenties heeft Tine Langezaal (2009) drie interviews gehouden met ouders. Het gaat hier om één moeder van Nederlandse afkomst (twee kinderen), één vader van Nederlandse afkomst (twee kinderen) en één moeder van Surinaamse afkomst (één kind). Ook zeven betrokkenen van de deelnemende basisscholen uit stadsdeel Westerpark, onder wie drie leraren, twee oudercontactfunctionarissen en twee directeuren, zijn geïnterviewd.

Eén van de drie geïnterviewde ouders geeft aan bekend te zijn met het begrip 'sociale competentie': *'Ik denk dat dat betekent dat je over bepaalde vaardigheden moet beschikken om met iedereen te kunnen leven in de samenleving. Dat je met iedereen kunt communiceren.'* De ouders vinden alle drie dat zij hun kinderen moeten helpen bij het ontwikkelen van hun sociale competenties. *'Ja, dat zeker. Ik vind het heel belangrijk dat mijn kinderen zich kunnen redden in de maatschappij. Ik breng ze op dit gebied ook heel veel bij.* En: *'Jazeker, daar zijn we toch de hele dag mee bezig. Op school, thuis en op andere plaatsen.'* En: *'Als ouders ben je toch verantwoordelijk om je kinderen die vaardigheden aan te leren. Wie moet het anders doen?'*

De ouders vinden het belangrijk dat kinderen keuzes leren maken. Dit doen zij door de keuzemogelijkheden te beperken: *'Ze mogen kiezen: of een halfuur achter de computer of een halfuur televisiekijken. Dat vinden ze lastig, want ze hebben al zoveel dingen die vaststaan.'* Of: *'Ze zitten allebei bij een sportclub en daar leren ze ook samen te werken.'* En: *'Wij halen en brengen de kinderen naar voetbal en blijven vaak kijken, al vindt de oudste dat niet meer zo cool.'* De ouders vinden het ook belangrijk dat hun kinderen weten dat ze

hen alles kunnen vragen. Alle drie de ouders geven aan dit te doen: *'Als ze er niet uitkomen, weten ze dat ze naar mij kunnen komen.'*

De ouders stimuleren hun kinderen om verhalen te vertellen. Zij doen dit door te vragen naar gebeurtenissen. Ouders kiezen hiervoor vaak momenten waarbij zij rustig (met z'n allen) aan tafel zitten: *'Als ze uit school komen vraag ik hoe het die dag is geweest.'* En: *'Mijn vrouw en ik vragen tijdens het eten altijd naar hun verhalen.'* *'Dan vraag ik aan haar wat ze daarover op school gaat vertellen. Of het lekker was of dat ze een Mickey Mouse ding had gekregen.'* Ook hechten de ouders er belang aan dat hun kind(eren) leren zich in een ander in te leven: *'Ik vraag dan hoe zij het zouden vinden als ze in de schoenen van het andere kindje zouden staan. Ik probeer dus mijn kinderen zich te laten verplaatsen in anderen.'* Ouders ondernemen ook veel met hun kinderen, bewust: *'Ik doe heel veel activiteiten met mijn kinderen.'* En: *'We gaan ook vaak samen naar het park als het lekker weer is.'* En: *'Thuis doen we wel veel activiteiten, we gaan naar de speeltuin, naar een pretpark en thuis gewoon samen spelen. We spelen vaak "wie is de chef", dat vindt ze echt heel leuk.'*

De ouders vinden het belangrijk dat ze hun kinderen de kans geven met leeftijds- en seksegenoten om te gaan. Alle ouders geven aan dat ze hun kinderen veel met andere kinderen laten spelen. *'Mijn kinderen spelen veel met de kinderen uit hun klas. Ze willen vaak met vriendjes na schooltijd doorspelen. Dat vind ik ook altijd goed, als het kan dan.'* En: *'Ze spelen ook veel met vriendjes en ze zitten allebei bij een sportclub en daar leren ze ook samen te werken.'* En: *'Die spelen vaak samen en daar zijn ook vaak andere kinderen.'* Geen van de ouders noemt 'consequent zijn' als voorbeeld bij het bevorderen van sociale competenties. Zij vinden het wel belangrijk om hun kinderen te laten zien hoe 'het moet'. Zij geven hun kind(eren) dus vaak het goede voorbeeld: *'Ik heb wel eens met mijn man onenigheid, ook als de kinderen erbij zijn. Ik denk niet dat dat slecht voor ze is, we schreeuwen niet of zo. We blijven met elkaar in gesprek en ik denk dat het belangrijk is dat de kinderen dat zien. We lopen niet van elkaar weg en zoeken naar een oplossing.'* En: *'Ik denk dat het ook helpt dat wij de kinderen niet slaan. Ik denk dat de ouders die dat doen het slechte voorbeeld geven. Vaak worden die kinderen ook agressief naar andere kinderen toe.'* Kinderen ook zelf verantwoordelijkheid geven vinden ouders van belang. *'Ik leer mijn kinderen dat ze zelf hun bordjes moeten opruimen na het eten en dat doen ze ook altijd keurig. Natuurlijk was het even wennen voor ze, maar het doet ze volgens mij ook wel goed dat ze dat zelf kunnen.'* En: *'Er ontstaan ook gewoon ritmes, zoals douchen, aankleden en daarna ontbijten en je eigen spullen opruimen. Ze vinden die verantwoordelijkheid ook oké.'* En: *'Het is aan jou de keuze of je het samen wilt doen of alleen, maar het moet wel opgeruimd.'*

Een veilige sfeer vinden ouders heel belangrijk. *'Moeilijk, dit heeft ook te maken met het zelfbeeld en vertrouwen. Het ligt eraan hoe ze in hun vel zitten. We, mijn vrouw en ik, laten weten dat ze belangrijk zijn en dat ze hun grens moeten aangeven als ze iets niet willen.'* Ouders noemen ten slotte het verhelderen van normen en waarden als zodanig niet, maar zij geven wel aan verkeerd gedrag direct te corrigeren. *'Als mijn kinderen niet aardig zijn tegen anderen, neem ik ze meteen apart.'* En: *'Ik corrigeer mijn kinderen als ik vind dat ze zich niet goed naar anderen gedragen.'* *'Ze kan heel agressief zijn. Ik zeg altijd hé, niet zo kattig doen hè! Ik zeg het altijd gelijk, ik vind het niet leuk als andere kinderen dat bij haar doen, dus zij moet het ook niet bij anderen doen.'*

De interviews met betrokkenen van de scholen laten zien dat vijf van de zeven basisscholen in Westerpark werken met methoden of programma's om de sociale competenties van kinderen te bevorderen. Daarvan werken twee basisscholen met twee methoden tegelijk. Er wordt gebruikgemaakt van Caleidoscoop (voor de kleuters), van Leefstijl (twee keer), de Kanjertraining, de 'Petten'-methode, Leefwereld en een sociale vaardigheidstraining waarvan de naam onbekend is. *'Wij werken met Leefstijl, dat is een methode voor sociaal-emotionele opvoeding. Daar werken alle klassen een klein uurtje mee. Elke klas heeft dezelfde thema's, dus we leren ze heel erg omgaan met jezelf en met anderen.'*

Eén basisschool geeft aan een programma of methode voor sociale competenties aan het ontwikkelen te zijn. *'Nee dat gebruiken we allemaal niet, dus alleen wat we nu aan het ontwikkelen zijn, eigenwijs hè? Je kunt ook zomaar wel lessen uit die methoden pakken, als ze erin passen. Maar het zelf ontwikkelen is wel heel leuk. We hebben er iemand voor vrij geroosterd die zich daarop kan storten. Wat ik wel echt verschrikkelijk vind, is dat het allemaal uit je eigen schoolbudget is. Je wilt het allemaal en heel veel en dat kan niet altijd.'*

Eén basisschool geeft aan geen gebruik te maken van een programma of methode voor de bevordering van sociale competenties. *'Maar nee. We hebben geleerd dat een lesje gedrag niet helpt bij het verbeteren van het gedrag. De eerste keer dat mijn kinderen in een verkeersbord hingen, was tijdens een vandaliseproject. De bedoeling was om vandalisme te bestrijden.'*

Tabel 79 bevat veertien stellingen rond het bevorderen van sociale competenties van kinderen door de ouders. Op elke stelling is een gemiddelde score (gemiddeld 3,9 op een schaal van 1 = zeer mee oneens t/m 5 = zeer mee eens) van alle respondenten opgenomen.⁹ Daarnaast is een aantal verschillen te benoemen tussen diverse oudergroepen op basis van de afzonderlijke stellingen. Deze verschillen lichten we hier toe.

Autochtone ouders (3,5) vinden het belangrijker dan allochtone ouders (3,2) om kinderen te stimuleren op school over uitstapjes in het weekend te vertellen. Allochtone ouders (4,4) vinden het juist belangrijker dan autochtone ouders (4,2) om samen met hun kind te oefenen wat hij/zij moeilijk vindt. Autochtone ouders (3,9) vinden het weer belangrijker dan autochtone ouders (3,6) om aan een eigen plan vast te houden en zich niet van de wijs te laten brengen door anderen.

Stelling	Aantal	Gem.
Als mijn kind iets moet doen wat hij/zij moeilijk vindt, help ik hem/haar door het samen te oefenen	150	4,2
Als mijn kind onzeker is over zichzelf, probeer ik hem/haar op te peppen door complimenten te geven	149	4,2
Als mijn kind beslissingen moet nemen, laat ik zien dat ik vertrouwen in hem/haar heb	149	4,2
Als mijn kind ergens aan begonnen is, stimuleer ik hem/haar om het ook af te maken	151	4,1
Als mijn kind samenwerkt in een groepje kinderen stimuleer ik hem/haar om rekening te houden met de mening van de anderen	150	4,0
Als mijn kind ruzie heeft met een vriendje en mij vraagt om het op te lossen, leer ik hem/haar om samen met de ander zelf een oplossing te vinden	150	4,0
Als mijn kind zijn/haar kamer niet heeft opgeruimd, wijs ik het op zijn/haar eigen verantwoordelijkheden	150	4,0
Als mijn kind iets niet wil, leer ik hem/haar om nee te zeggen	149	3,9
Als mijn kind iets heel graag wil leren en het nog niet zelf kan, stimuleer ik hem/haar samen te werken met andere kinderen	149	3,9
Als mijn kind een eigen plan maakt om iets te doen, moedig ik hem/haar aan zich niet van de wijs te laten brengen door anderen	150	3,8
Als mijn kind iets moet vertellen op school en dit thuis oefent, vertel ik hem/haar wat ik ervan vind	150	3,8
Als mijn kind moet omgaan met weerstand hoop ik dat hij/zij heeft gezien hoe ik daarmee omga	150	3,7
Als mijn kind in het weekend een uitstapje heeft gemaakt, stimuleer ik hem/haar om hierover op school te vertellen in de kring	151	3,4

⁹ Het was niet mogelijk om één schaal per opvoedingsstijl te construeren. Deze schalen zijn niet betrouwbaar bevonden. Daarom is ervoor gekozen om per item over de scores en verschillen tussen oudergroepen te rapporteren.

Als mijn kind op een verjaardag komt waar hij/zij verder niemand kent, moet hij/zij zich aan de vreemde mensen voorstellen	150	3,3
--	-----	-----

Tabel 79: Bevorderen sociale competenties van het kind door de ouder

Literatuur

Azghari, Y. (2005). *Cultuurbepaalde communicatie*. Soest: Uitgeverij Nelissen.

Bouwman, L. (2009). *Opvoeden in Westerpark. Onderzoek naar opvoedingsstijlen en -doelen in verschillende etnisch-culturele groepen en opleidingsniveaus van ouders*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding Hogeschool van Amsterdam.

Broekhuizen, L. (2009). *De pedagogische opdracht van het basisonderwijs. Onderzoek naar de verschillende opvattingen van ouders en leraren over de pedagogische opdracht van het basisonderwijs in stadsdeel Westerpark*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding Hogeschool van Amsterdam.

Combac. Communication & Business Advice (2007). *Ouderenquête Crooswijk. 2006-2007*. Enschede: Combac. Communication & Business Advice.

Dam, G. ten & Volman, M. (2000). Sociale competentie. Reddingsvest en levenskunst. *Pedagogiek*, 20 (2), 112-127.

Distelbrink, M. (2000). *Opvoeden zonder man. Opvoeding en ontwikkeling in Creools-Surinaamse een- en tweeloudergezinnen in Nederland*. Assen: Van Gorcum.

Eggermont, M. (2000). *Hoe kies je een school die past bij je kind?* Rotterdam: Lemniscaat.

Hooge, E.H. (1998). *Ruimte voor beleid. Autonomievergroting en beleidsuitvoering door basisscholen*. Academisch proefschrift. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.

Karsten, S., Roeleveld, J., Ledoux, G., Felix, C. & Elshof, D. (2002). *Schoolkeuzemotieven in een multi-etnische samenleving*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut.

Kilic, E. (2009). *Communicatie is de sleutel tot succesvolle samenwerking. Een onderzoek naar communicatie tussen basisscholen, lokale instellingen en ouders binnen stadsdeel Westerpark*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding Hogeschool van Amsterdam.

Langezaal, T. (2009). *Sociale competenties in stadsdeel Westerpark. Samen werken aan de opvoeding van kinderen in Amsterdam*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding Hogeschool van Amsterdam.

Maccoby, E.E. & Martin, J.A. (1983). Socialization in the Context of the Family. Parent-Child Interaction. In: E.M. Hetherington (Ed.), *Handbook of Child Psychology, Vol. 4. Socialization, Personality and Social Development*. New York: Wiley & Sons, p. 1-102.

Paulle, B., Pach, J. & Mijs, J. (2008). *Eindrapport Pilot. Evenwicht in West*. Amsterdam: DSP-groep.

Shadid, W.A. (2007). *Grondslagen van interculturele communicatie. Studieveld en werkterrein*. Houten/Diegem: Bohn Stafleu van Loghum.

Smit, F., Driessen, G. & Doesborgh, J. (2005). *Opvattingen van allochtone ouders over onderwijs: tussen wens en realiteit. Een inventarisatie van de verwachtingen en wensen van ouders ten aanzien van de basisschool en educatieve activiteiten in Rotterdam*. Nijmegen: ITS.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R. & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit, ouderbetrokkenheid en participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen*. Nijmegen: ITS.

Stadsdeel Amsterdam Westerpark (2005). *Jong in Westerpark. Decentraal Onderwijs- en Jeugdplan. Deel Jeugd*. Amsterdam: Stadsdeel Amsterdam Westerpark.

Stadsdeel Amsterdam Westerpark (2006). *Convenant stadsdeelbrede pedagogische aanpak. Jong in Westerpark*. Amsterdam: Stadsdeel Amsterdam Westerpark.

Vader, H. (2009). *Ouderbetrokkenheid binnen Westerpark*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding Hogeschool van Amsterdam.

Willems, L. (2009). *Segregatie & schoolkeuze in stadsdeel Westerpark*. Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding Hogeschool van Amsterdam.

Bijlage 1 – Interview leidraad

Welke opvattingen, vragen en behoeften hebben ouders/verzorgers over de opvoeding van hun kinderen en over de bijdrage die lokale, bij de kinderen betrokken, instellingen hieraan, al dan niet in partnerschap met hen, kunnen leveren? Deelonderzoeken van de studenten:

1. Pedagogische opdracht van de school
2. Verwerven sociale competenties van de kinderen
3. Opvoedingsstijlen en -doelen van ouders
4. Schoolkeuzemotieven van ouders
5. Interculturele communicatie tussen instellingen en ouders
6. Ouderbetrokkenheid en -participatie op scholen

Voorstellen

- Gesprek wordt opgenomen + woordelijk uitgeschreven
- Resultaten worden eind augustus 2009 gepresenteerd
- Waar gesproken wordt over ouders, wordt bedoeld ouders én verzorgers

-
1. Wat is de primaire taak of doelstelling van uw instelling binnen het stadsdeel Westerpark en waaruit bestaan uw activiteiten? (voor instellingen)
Wat kenmerkt uw school in zijn visie op onderwijs aan en opvoeding van kinderen? (voor scholen)
 2. Hoe laten de diverse oudergroepen op uw school/instelling zich kenmerken op het gebied van:
 - Opleidingsniveau
 - Inkomen
 - Culturele achtergrond (en welke rol speelt religie hierbij?)
 - Opvoedingsstijlen
 3. Wat zijn de belangrijkste motieven van ouders om juist wel, of juist niet, voor uw school/instelling te kiezen?
 - Ziet u hierin een verband met het opleidingsniveau van ouders? Waarom wel of niet?
 - Ziet u hierin een verband met de opvoedingsstijl van ouders? Waarom wel of niet?
 4. Welke bijdrage levert uw school/instelling aan de opvoeding van kinderen in stadsdeel Westerpark?
 - Beschouwt u dit ook als een van uw taken of doelen van het werk?
 - Waarom wel of niet?
 - Komt dit overeen met wat u als uw pedagogische opdracht zou omschrijven?
 - Bent u tevreden over uw bijdrage aan de opvoeding van kinderen in het stadsdeel?
 - Waarom wel of niet?
 - Wat zou u aan uw bijdrage willen veranderen?
 5. Beschouwt u het als uw taak om kinderen te helpen hun sociale competenties te ontwikkelen?
 - Op welke manier levert u hieraan in de praktijk een bijdrage?
 - Worden hiervoor speciale programma's of lessenseries gebruikt?
 6. Op welke manier werkt u samen met ouders aan de opvoeding van hun kinderen?
 - Bestaan er verschillen in de manier waarop u met de diverse oudergroepen samenwerkt?
 - Bent u tevreden over deze samenwerking met de diverse groepen?
 - Waarom wel of niet?
 - Wat zou u willen veranderen?
 7. Op welke manier werkt u samen met ouders aan de ontwikkeling van de sociale competenties van hun kinderen?

- Bestaan er verschillen in de manier waarop u met de diverse oudergroepen samenwerkt?
 - Bent u tevreden over deze samenwerking met de diverse groepen?
 - Waarom wel of niet?
 - Wat zou u willen veranderen?
8. Op welke manier zijn ouders betrokken bij de ontwikkeling en de activiteiten van hun kind?
- Welke verschillen bestaan hierin tussen de diverse oudergroepen?
 - Vindt u het van belang dat ouders betrokken zijn bij de ontwikkeling en de activiteiten van hun kind?
 - Waarom wel of niet?
9. Op welke manier zijn ouders betrokken bij of participeren zij in uw activiteiten, van de school of instelling?
- Welke verschillen bestaan hierin tussen de diverse oudergroepen?
 - Bent u tevreden over het resultaat hiervan?
 - Waarom wel of niet?
 - Vindt u het van belang dat ouders betrokken zijn bij of participeren in uw activiteiten, van de school of instelling?
 - Waarom wel of niet?
10. Hoe zou uw ideale samenwerking met ouders er in de toekomst uitzien?
- Op welke gebieden werkt u samen?
 - Hoe ziet deze samenwerking en taakverdeling eruit?
11. Op welke manier zoekt u contact met ouders?
- Bestaan er verschillen in de manier waarop u diverse oudergroepen benadert?
 - Zo ja, waaruit bestaan deze verschillen?
 - Vindt u het belangrijk om in uw communicatie rekening te houden met verschillen tussen oudergroepen?
 - Waarom wel of niet?
 - Houdt u in de communicatie met ouders rekening met hun opvoedingsdoelen? Hoe zou u uw communicatie met ouders in de toekomst willen vormgeven?
12. Aan welke ondersteuning of hulp weet u dat ouders behoefte hebben bij de opvoeding van hun kind?
- Op welke manier kunt/wilt u hen hierin voorzien?
 - Vindt u dat ook uw taak? Waarom wel of niet?
 - Op welke manier zou hierin door een van de instellingen binnen het stadsdeel kunnen worden voorzien?

Bijlage 2 – Schriftelijke vragenlijst

In deze vragenlijst wordt uw mening gevraagd over een aantal onderwerpen. We beginnen met een paar vragen over de **keuze** van de basisschool van uw kind.

V1 Welke scholen in Westerpark leken u geschikt voor uw kind toen u een school moest kiezen? En welke scholen leken u niet geschikt toen u een school moest kiezen?

	Geschikt	Niet geschikt	Weet niet
De Bron			
Catamaran (Oostzaanstraat)			
Catamaran (Bentickstraat)			
Elisabeth Paulus			
Dr. Rijk Kramer			
De Spaarndammer			
Westerparkschool			
Brede School Zeeheldenbuurt			
Andere school buiten Westerpark, namelijk _____			

V2 Naar welke school gaat u kind nu?

- De Bron
- Catamaran (Oostzaanstraat)
- Catamaran (Bentickstraat)
- Elisabeth Paulus
- Dr. Rijk Kramer
- De Spaarndammer
- Westerparkschool
- Brede School Zeeheldenbuurt

V3 Hoe belangrijk waren de onderstaande redenen om voor deze school te kiezen?

(1, 2, 3, 4, 5 = helemaal niet belangrijk tot zeer belangrijk)

- Het niveau van de school staat als goed bekend
- Deze school gaat uit van hetzelfde geloof als wij (bijvoorbeeld rooms-katholiek, islamitisch, protestants)
- Deze school is dichtbij
- Op deze school zitten veel kinderen met dezelfde culturele achtergrond als wij (bijvoorbeeld Nederlands, Turks, Marokkaans of Surinaams)
- Deze school heeft dezelfde opvattingen over de opvoeding van kinderen als wij
- De weg naar deze school is veilig, er is geen gevaarlijk verkeer
- Deze school leek mij het beste voor mijn kind
- Van deze school gaan veel kinderen naar het havo of vwo
- De sfeer op deze school spreekt ons aan (regels, manier van omgaan met kinderen)
- Deze school vraagt geen hoge ouderbijdrage
- Deze school besteedt veel aandacht aan creatieve vakken zoals tekenen, muziek, dans en toneel
- Deze school scoort goed volgens de Inspectie van het Onderwijs
- Er was geen plek voor mijn kind op de school van mijn eerste keuze
- Deze school heeft naschoolse opvang
- Op deze school zitten veel kinderen met verschillende culturele achtergronden
- Ik herken mijzelf in andere ouders van de school
- Deze school zit in een mooi en ruim gebouw
- Deze school doet veel aan buitenschoolse activiteiten (bijvoorbeeld uitstapjes, schoolkamp, theaterbezoek, eigen clubjes)
- Veel vriendjes uit de buurt gaan ook naar deze school
- De school ziet er goed verzorgd uit, het is er netjes
- Deze school besteedt veel aandacht aan kinderen die nog niet zo goed Nederlands spreken
- Deze school besteedt veel aandacht aan kinderen die een leerachterstand hebben
- Deze school zorgt ervoor dat kinderen die sneller leren dan de rest aan hun trekken komen
- Deze school heeft veel jonge leraren
- Anders, namelijk _____
- Anders, namelijk _____

V4 Welke school bij u in de buurt vond u beslist niet geschikt voor uw kind?

- De Bron
- Catamaran (Oostzaanstraat)
- Catamaran (Bentickstraat)
- Elisabeth Paulus
- Dr. Rijk Kramer
- De Spaarndammer
- Westerparkschool
- Brede School Zeeheldenbuurt
- Andere school buiten Westerpark, namelijk _____

V5 Hoe belangrijk waren de onderstaande redenen om *niet* voor deze school te kiezen?

(1, 2, 3, 4, 5 = helemaal niet belangrijk tot zeer belangrijk)

- Er zitten veel kinderen van rijke mensen op
- Het niveau van de school staat als slecht bekend
- De ouderbijdrage is te hoog

- Deze school is te ver weg
- Deze school gaat uit van een ander geloof dan wij (bijvoorbeeld rooms-katholiek, islamitisch, protestants)
- Op school zitten te weinig kinderen met dezelfde culturele achtergrond als wij (bijvoorbeeld Nederlands, Turks, Marokkaans of Surinaams)
- Deze school heeft andere opvattingen over de opvoeding van kinderen dan wij
- De weg naar deze school is druk en onveilig
- Deze school besteedt weinig aandacht aan kinderen die nog niet zo goed Nederlands spreken
- Van deze school gaan weinig kinderen naar het havo of vwo
- Deze school besteedt te weinig aandacht aan creatieve vakken zoals tekenen, muziek, dans en toneel
- De sfeer op deze school spreekt ons niet aan (regels, manier van omgaan met kinderen)
- Deze school heeft geen naschoolse opvang
- Deze school doet te weinig aan buitenschoolse activiteiten (bijvoorbeeld uitstapjes, schoolkamp, theaterbezoek en eigen clubjes)
- Deze school scoort slecht volgens de Inspectie van het Onderwijs
- Te weinig vriendjes uit de buurt gaan ook naar deze school
- Deze school zit in een oud en te klein gebouw
- Op deze school zitten te weinig kinderen uit hetzelfde milieu als wij
- Deze school ziet er slecht verzorgd uit
- Op deze school domineert één groep met dezelfde culturele achtergrond
- Deze school besteedt te weinig aandacht aan kinderen die een leerachterstand hebben
- Ik herken mijzelf niet in andere ouders van de school
- De school besteedt te weinig aandacht aan kinderen die sneller leren dan de rest
- Deze school heeft veel oude leraren
- Anders, namelijk ____
- Anders, namelijk ____

Hieronder leest u een aantal uitspraken van andere ouders over de opvoeding van hun kind. Wij zijn benieuwd wat u van deze uitspraken vindt. Bent u het met deze ouders eens?

V6 1, 2, 3, 4, 5 (zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens, zeer mee eens)

- Ik vind dat de school een belangrijke taak heeft in de opvoeding van mijn kind
- Ik vind het niet nodig om de regels die op school gelden ook thuis te gebruiken
- Ik vind dat de school mijn kind waarden en normen moet bijbrengen
- Ik vind de opvoeding van mijn kind vooral mijn eigen taak en niet een taak van de juf/meester
- Ik vind dat de juf/meester geen aandacht hoeft te besteden aan de manier waarop je met elkaar omgaat
- Ik voed mijn kind op dezelfde manier op als de juf/meester
- Ik vind dat de juf/meester moet ingrijpen als mijn kind zich op school misdraagt
- Ik vind het belangrijk om met de juf/meester te overleggen over de opvoeding van mijn kind
- Ik vind dat de juf/meester zich niet moet bemoeien met de opvoeding van mijn kind

De volgende vragen gaan over wat u belangrijk vindt in de opvoeding van uw kinderen. Wat wilt u graag dat uw kind leert en hoe pakt u dat aan?

V7 Alle ouders willen graag dat hun kind iets leert, hieronder leest u hiervan tien voorbeelden. Wij willen van u weten welke van deze voorbeelden voor u het belangrijkste zijn, wilt u er *drie* kiezen? Zet een 1 bij wat u het meest belangrijk vindt dat uw kind leert, daarna een 2 en dan een 3.

Van deze tien voorbeelden vind ik het meest belangrijk dat mijn kind:

- Rekening houdt met andere mensen
- Zelfstandig is
- Verantwoordelijkheidsgevoel kent
- IJverig is
- Goede manieren heeft
- Goed met andere mensen omgaat
- Goed zijn/haar best doet op school
- Zijn/haar ouders gehoorzaamt
- Zelf leert oordelen
- Doet zoals dat van een jongen/meisje verwacht wordt

V8 Nu willen wij van u weten welke van deze voorbeelden voor u het minst belangrijk zijn, wilt u er *drie* kiezen? Zet een 1 bij wat u het minst belangrijk vindt, daarna een 2 en dan een 3.

Van deze tien voorbeelden vind ik het minst belangrijk dat mijn kind:

- Rekening houdt met andere mensen
- Zelfstandig is
- Verantwoordelijkheidsgevoel kent
- IJverig is
- Goede manieren heeft
- Goed met andere mensen omgaat
- Goed zijn/haar best doet op school
- Zijn/haar ouders gehoorzaamt
- Zelf leert oordelen
- Doet zoals dat van een jongen/meisje verwacht wordt

Hieronder staat weer een aantal uitspraken van andere ouders. Zij vertellen over de opvoeding van hun kind. Wij zijn benieuwd wat u van deze uitspraken vindt. Bent u het met deze ouders eens?

V9 1, 2, 3, 4, 5 (zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens, zeer mee eens)

- Ik vind dat kinderen moeten leren dat ouders de baas zijn
- Mijn kind heeft geen verplichte klusjes in huis
- Ik vind dat ik er alles aan moet doen om er samen met mijn kind een plezierige tijd van te maken
- Mijn kind maakt zich 's ochtends zelf klaar voor school, zonder dat mijn hulp nodig is
- Ik dreig ten minste één keer per week met straf
- Ik laat mijn kind meestal zelf kiezen uit twee dingen, in plaats van dat ik zeg wat hij/zij moet doen
- Stevige discipline leidt tot een goede opvoeding
- Ik sta het toe dat mijn kind mij vaak stoort als ik praat met iemand anders
- Ik vind dat kinderen moeten leren wat wel en niet mag door aanmoediging en beloning
- Ik vind het soms beter om toe te geven aan mijn kind dan om ergens ruzie over te maken
- Ik geef mijn kind vaak precieze instructies over wat hij/zij moet doen
- Ik word vaak boos op mijn kind
- Als ik wil dat mijn kind iets doet moet ik het meer dan één keer vragen
- Of je het leuk vindt of niet, kinderen bepalen altijd zelf of zij iets doen of niet
- Als mijn kind zich misdraagt weet hij/zij wat hiervan de consequenties zijn

De volgende vragen gaan over situaties waarmee u in de opvoeding van uw kind misschien te maken krijgt. Telkens komt een ouder aan het woord die vertelt over de opvoeding van zijn/haar kind. Wij zijn benieuwd naar wat u van deze uitspraken vindt. Bent u het met deze ouders eens?

V10 1, 2, 3, 4, 5 (zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens, zeer mee eens)

- Als mijn kind in het weekend een uitstapje heeft gemaakt, stimuleer ik hem/haar om hierover op school te vertellen in de kring
- Als mijn kind ergens aan begonnen is, stimuleer ik hem/haar om het ook af te maken
- Als mijn kind iets moet doen wat hij/zij moeilijk vindt, help ik hem/haar door het samen te oefenen
- Als mijn kind samenwerkt in een groepje kinderen stimuleer ik hem/haar om rekening te houden met de mening van de anderen
- Als mijn kind ruzie heeft met een vriendje en mij vraagt om het op te lossen leer ik hem/haar om samen met de ander zelf een oplossing te vinden
- Als mijn kind op een verjaardag komt waar hij/zij verder niemand kent, moet hij/zij zich aan de vreemde mensen voorstellen
- Als mijn kind een eigen plan maakt om iets te doen, moedig ik hem/haar aan zich niet van de wijs te laten brengen door anderen
- Als mijn kind iets niet wil, leer ik hem/haar om nee te zeggen
- Als mijn kind iets heel graag wil leren en het nog niet zelf kan, stimuleer ik hem/haar samen te werken met andere kinderen
- Als mijn kind iets moet vertellen op school en dit thuis oefent, vertel ik hem/haar wat ik ervan vind
- Als mijn kind zijn/haar kamer niet heeft opgeruimd, wijs ik mijn kind op zijn/haar eigen verantwoordelijkheden
- Als mijn kind onzeker is van zichzelf, probeer ik hem/haar op te peppen door complimenten te geven
- Als mijn kind beslissingen moet nemen, laat ik zien dat ik vertrouwen in hem/haar heb
- Als mijn kind moet omgaan met weerstand hoop ik dat hij/zij heeft gezien hoe ik daarmee omga

Als ouder hebt u natuurlijk veel te maken met de juf of meester van uw kind. De volgende vragen gaan over wat u weet dat er op school allemaal gebeurt.

V11 Wilt u aangeven hoe u denkt over de volgende uitspraken? Wat vindt u belangrijk?

1, 2, 3, 4, 5 (zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens, zeer mee eens)

- Ik vind het belangrijk om te weten of mijn kind voldoende leert, bijvoorbeeld rekenen en taal
- Ik vind het belangrijk om met de juf/meester te praten over de opvoeding van mijn kind
- Ik vind het belangrijk om met de juf/meester te praten over hoe het thuis met mijn kind gaat
- Ik vind het belangrijk om te weten wat er op school gebeurt
- Ik vind het belangrijk om mee te denken over de plannen van de school
- Ik vind het belangrijk om te helpen met klusjes, bijvoorbeeld in de klas en tijdens feestjes

V12 Wilt u aangeven hoe vaak u onderstaande dingen doet?

1, 2, 3, 4, 5 (nooit, bijna nooit, soms, regelmatig, vaak)

- Ik praat met de juf/meester over hoe mijn kind zich ontwikkelt in bijvoorbeeld rekenen en taal
- Ik praat met de juf/meester over de opvoeding van mijn kind
- Ik praat met de juf/meester over hoe het thuis met mijn kind gaat
- Ik ben op de hoogte van wat er op school gebeurt
- Ik praat mee over de plannen van de school
- Ik help op school met klusjes, bijvoorbeeld in de klas en tijdens feestjes

V13 Wilt u hierna aangeven hoe u denkt over de volgende uitspraken?

1, 2, 3, 4, 5 (zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens, zeer mee eens)

- Ik kan goed praten met de juf/meester over hoe mijn kind zich ontwikkelt in bijvoorbeeld rekenen en taal
- Ik kan goed praten met de juf/meester over de opvoeding van mijn kind
- Ik kan goed aan de juf/meester vertellen over hoe het thuis gaat mijn kind
- Ik kan goed informatie vinden over wat er op school gebeurt
- Ik kan goed meedenken over de plannen van de school
- Ik kan goed helpen bij klusjes, bijvoorbeeld in de klas en tijdens feestjes

De volgende vragen gaan over uw contact met de juf/meester van uw kind en met andere ouders uit de groep.

V14 Wilt u aangeven hoe vaak onderstaande voorbeelden op u van toepassing zijn?

1, 2, 3, 4, 5 (nooit, bijna nooit, soms, regelmatig, vaak)

- Ik heb het gevoel dat de juf/meester mij begrijpt als ik een gesprek heb over het rapport van mijn kind
- Ik heb het gevoel dat de juf/meester mij begrijpt als er een ouderavond is in de klas
- Ik heb het gevoel dat de juf/meester mij begrijpt als ik op het schoolplein met haar/hem praat
- Ik heb het gevoel dat andere ouders mij begrijpen als ik met hen praat over onze kinderen
- Ik begrijp de juf/meester als ik een gesprek heb over het rapport van mijn kind
- Ik begrijp de juf/meester als zij/hij tijdens een ouderavond vertelt over wat er in de klas gebeurt
- Ik begrijp de juf/meester als ik bij het ophalen van mijn kind met haar/hem praat
- Ik begrijp andere ouders als ik op het schoolplein met hen praat
- Ik heb behoefte aan een andere manier van praten met de juf/meester dan zoals het nu gaat
- Ik heb behoefte aan een andere manier van praten met andere ouders dan zoals het nu gaat

De volgende vragen gaan over enkele organisaties in stadsdeel Westerpark.

V15 Hieronder staat een aantal organisaties uit stadsdeel Westerpark genoemd. Als u ook nog andere organisaties kent, kunt u deze er zelf bijschrijven. Bij elke organisatie horen dezelfde vragen:

- Hebt u wel eens gehoord van deze organisatie? (JA/NEE)
- Weet u wat deze organisatie allemaal voor u kan doen? (JA/DEELS/NEE)
- Hebt u het afgelopen jaar wel eens contact gehad met deze organisatie? (JA/NEE)
- Hebt u het afgelopen jaar wel eens gebruikgemaakt van diensten van deze organisatie? (JA/NEE)
- Weet u hoe u deze organisatie kunt bereiken? (JA/NEE)

Organisaties:

- Westerpark Actief / Jeugd op Straat (JOS)
- Schoolmaatschappelijk werk
- Hogendorp Sportcentrum
- Ouder-en-Kindcentrum
- Naschoolse opvang
- Stichting Al Salam
- Buurtcentrum De Horizon
- Buurtcentrum De Waterval
- Buurtcentrum 't Trefpunt
- Buitenspeelclub De Toverbal
- Bibliotheek
- Opvoedsteunpunt
- Kindertheater
- Kinderboerderij
- Anders, namelijk____
- Anders, namelijk____
- Anders, namelijk____

Van de volgende onderwerpen willen wij graag weten of u zich hierover zorgen maakt, of u hiervoor wel eens hulp hebt ingeschakeld en of u behoefte hebt aan meer informatie over deze onderwerpen.

V16 1, 2, 3, 4, 5 (nooit, bijna nooit, soms, regelmatig, vaak)

- Gezondheid
 - o Overgewicht van mijn kind(eren)
 - o Ongezond eten van mijn kind(eren)
 - o Lichamelijke gezondheid van mijn kind(eren)
 - o Alcoholgebruik van mijn oudere kind(eren)
 - o Druggebruik van mijn oudere kind(eren)
 - o Seksualiteit van mijn oudere kind(eren)
- Ontwikkeling
 - o Leerachterstand van mijn kind(eren)
 - o Beheersing van de Nederlandse taal van mijn kind(eren)
 - o Motorische ontwikkeling van mijn kind(eren)
 - o Schoolprestaties van mijn kind(eren)
 - o Overstap van basisschool naar middelbare school
 - o Onzekerheid over de toekomst van mijn kind(eren)
- Opvoeding
 - o Mijn kind(eren) houdt (houden) zich niet aan de regels thuis
 - o Onzekerheid over de opvoeding
 - o Praten en overleggen met mijn kind(eren)
- Mediagebruik
 - o Internetgebruik van mijn kind(eren)
 - o Kijkgedrag televisie van mijn kind(eren)
 - o Te weinig lezen door mijn kind(eren)
 - o Mobiel telefoongebruik van mijn kind(eren)
- Financiën
 - o Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor het gezin te kopen
 - o Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor mijn kinderen te kopen
 - o Te weinig geld om belangrijke dingen te doen
 - o Te weinig geld om leuke dingen te kopen en te doen

V17 Hoe vaak hebt u in het afgelopen jaar hulp ingeroepen voor onderstaande problemen?

1, 2, 3, 4, 5 (nooit, bijna nooit, soms, regelmatig, vaak)

- Gezondheid
 - o Overgewicht van mijn kind(eren)
 - o Ongezond eten van mijn kind(eren)
 - o Lichamelijke gezondheid van mijn kind(eren)
 - o Alcoholgebruik van mijn oudere kind(eren)
 - o Druggebruik van mijn oudere kind(eren)
 - o Seksualiteit van mijn oudere kind(eren)
- Ontwikkeling
 - o Leerachterstand van mijn kind(eren)
 - o Beheersing van de Nederlandse taal van mijn kind(eren)
 - o Motorische ontwikkeling van mijn kind(eren)
 - o Schoolprestaties van mijn kind(eren)
 - o Overstap van basisschool naar middelbare school
 - o Onzekerheid over de toekomst van mijn kind(eren)
- Opvoeding
 - o Mijn kind(eren) houdt (houden) zich niet aan de regels thuis
 - o Onzekerheid over de opvoeding
 - o Praten en overleggen met mijn kind(eren)
- Mediagebruik
 - o Internetgebruik van mijn kind(eren)
 - o Kijkgedrag televisie van mijn kind(eren)
 - o Te weinig lezen door mijn kind(eren)
 - o Mobiel telefoongebruik van mijn kind(eren)
- Financiën
 - o Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor het gezin te kopen
 - o Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor mijn kinderen te kopen
 - o Te weinig geld om belangrijke dingen te doen
 - o Te weinig geld om leuke dingen te kopen en te doen

V18 Zou u hierover meer voorlichting willen hebben? (NEE, MISSCHIEN, JA)

- Gezondheid
 - o Overgewicht van mijn kind(eren)
 - o Ongezond eten van mijn kind(eren)
 - o Lichamelijke gezondheid van mijn kind(eren)
 - o Alcoholgebruik van mijn oudere kind(eren)
 - o Druggebruik van mijn oudere kind(eren)
 - o Seksualiteit van mijn oudere kind(eren)
- Ontwikkeling
 - o Leerachterstand van mijn kind(eren)
 - o Beheersing van de Nederlandse taal van mijn kind(eren)
 - o Motorische ontwikkeling van mijn kind(eren)
 - o Schoolprestaties van mijn kind(eren)
 - o Overstap van basisschool naar middelbare school
 - o Onzekerheid over de toekomst van mijn kind(eren)
- Opvoeding
 - o Mijn kind(eren) houdt (houden) zich niet aan de regels thuis
 - o Onzekerheid over de opvoeding
 - o Praten en overleggen met mijn kind(eren)
- Mediagebruik
 - o Internetgebruik van mijn kind(eren)
 - o Kijkgedrag televisie van mijn kind(eren)
 - o Te weinig lezen door mijn kind(eren)
 - o Mobiel telefoongebruik van mijn kind(eren)
- Financiën
 - o Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor het gezin te kopen
 - o Te weinig geld om noodzakelijke dingen voor mijn kinderen te kopen
 - o Te weinig geld om belangrijke dingen te doen
 - o Te weinig geld om leuke dingen te kopen en te doen

De meeste kinderen in stadsdeel Westerpark spelen wel eens buiten. De volgende vragen gaan hierover.

V19 Hoe vaak laat u uw kind zonder uw toezicht buiten spelen?

1, 2, 3, 4, 5 (nooit, bijna nooit, soms, regelmatig, vaak)

V20 Maakt u zich zorgen over de veiligheid van uw kind als hij/zij zonder uw toezicht buiten speelt? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- Nee, over de veiligheid van mijn kind tijdens het buiten spelen maak ik mij geen zorgen.
- Ja, ik maak mij zorgen over de verkeersveiligheid op straat.
- Ja, ik maak mij zorgen over de veiligheid van mijn kind bij contact met andere kinderen of volwassenen.
- Ja, ik maak mij zorgen over de veiligheid van mijn kind, omdat _____
- Ja, ik maak mij zorgen over de veiligheid van mijn kind, omdat _____

Iedereen die in het stadsdeel Westerpark met kinderen werkt, doet dat zo veel mogelijk op dezelfde manier. Dit is afgesproken in het convenant *Jong in Westerpark*. Het convenant bestaat uit drie onderdelen:

- a. Kinderen worden positief benaderd, iedereen is welkom om mee te doen.
- b. Er zijn duidelijke regels die voor iedereen en altijd gelden:
 - 1 Iedereen hoort erbij
 - 2 We zorgen voor elkaar
 - 3 We zorgen voor onze omgeving
 - 4 We beheersen onszelf
- c. Deze regels worden consequent gebruikt en we mogen elkaar daarop aanspreken.

De volgende vragen gaan over dit convenant.

V21 Wist u dat er in stadsdeel Westerpark afspraken zijn gemaakt over de manier waarop er met kinderen wordt omgegaan?

- Ja
- Nee

V22 Op welke manier hebt u hierover gehoord?

- Via school
- Via kinderopvang
- Via een andere organisatie
- Anders

V23 In welke mate bent u het eens met de vier regels die in het convenant zijn afgesproken?

1, 2, 3, 4, 5 (zeer mee oneens, mee oneens, neutraal, mee eens, zeer mee eens)

- Iedereen hoort erbij
- We zorgen voor elkaar
- We zorgen voor onze omgeving
- We beheersen onszelf

V24 Hoe vaak gebruikt u de vier regels zelf in de opvoeding van uw kind?

1, 2, 3, 4, 5 (nooit, bijna nooit, soms, regelmatig, vaak)

- Iedereen hoort erbij
- We zorgen voor elkaar
- We zorgen voor onze omgeving
- We beheersen onszelf

De volgende vragen gaan over uzelf en uw eventuele partner. Het is het laatste deel van de vragenlijst.

V25 Wat is uw geboortjaar?

X X X X

V26 Bent u een man of een vrouw?

- man
- vrouw

V27 Wat is uw culturele achtergrond en die van uw partner?

	Ikzelf	Mijn partner
- Nederlands		
- Turks		
- Marokkaans		
- Surinaams		
- Nederlandse Antillen/Arubaans		
- Indonesisch/Moluks		
- Anders, namelijk _____		

V28 Wat is de hoogst genoten opleiding die u en uw partner hebben afgemaakt?

	Ikzelf	Mijn partner
- Basisschool/lager onderwijs		
- Lager beroepsonderwijs (lts, leao, lbo, huishoudschool)		
- Middelbaar beroepsonderwijs (mbo, mts, meao)		
- Middelbaar algemeen vormend onderwijs (mavo, havo, hbs, atheneum, gymnasium)		
- Hoger beroepsonderwijs (hts, hbo)		
- Universitair onderwijs (universiteit)		
- Anders, namelijk _____		

V29 Hoe is uw arbeidssituatie, en die van uw partner?

	Ikzelf	Mijn partner
- Fulltime betaald werk		
- Deeltijd betaald werk		
- Geen werk		

V30 Hoe is de inkomensituatie van uw gezin?

- Tweemaal een inkomen uit betaald werk
- Anderhalf maal een inkomen uit betaald werk
- Eénmaal een inkomen uit betaald werk
- Minder dan éénmaal een inkomen uit betaald werk

V31 Tot welke kerk, geloofsgemeenschap of levensbeschouwelijke groepering rekent u zich? En uw partner?

	Ikzelf	Mijn partner
- Rooms-katholiek		
- Nederlands hervormd		
- Gereformeerd		
- Reformatorisch		
- Overig christelijk		
- Islam		
- Hindoeïsme		
- Anders, namelijk _____		

V32 In welke mate vindt u het belangrijk dat uw kind volgens een bepaald geloof (zie vorige vraag) wordt opgevoed?
1, 2, 3, 4, 5 = helemaal niet belangrijk, niet belangrijk, neutraal, belangrijk, heel belangrijk

Dit is het einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen.

Bijlage 3 – Redenen van zorg van ouders

Op de vraag 'Maakt u zich zorgen over de veiligheid van uw kind als hij/zij zonder toezicht buiten speelt?' is ouders de mogelijkheid geboden ook zelf de redenen te benoemen van hun zorgen. Hieronder volgt een overzicht, overgenomen van de schriftelijke vragenlijst.

- Ja, omdat er soms vervelende kinderen zijn
- Ja, omdat we toch in een grote, drukke stad wonen
- Ja, omdat mijn kind nog te klein is om zonder toezicht buiten te spelen
- Ja, omdat hij soms te ver gaat
- Ja, omdat mijn kind pas vijf jaar is (IV)
- Ja, omdat mijn kind pas vier jaar is (III)
- Ja, omdat hij snel met vreemde mensen praat
- Ja, omdat hij nog erg jong is, zes jaar (II)
- Ja, omdat er flink gepest wordt in de buurt
- Ja, omdat er een hoop gekken rondlopen
- Ja, omdat hij/zij uit de boom zou kunnen vallen
- Ja, omdat mijn kind zich kan bezeren
- Ja, omdat ik het speelterrein niet kan zien vanuit mijn raam
- Ja, omdat ik haar nog niet verantwoordelijk genoeg vind
- Ja, omdat je tegenwoordig niet iedereen kunt vertrouwen
- Ja, omdat ik ook niet weet waar hij gaat spelen
- Ja, omdat een ongeluk in een klein hoekje zit
- Ja, omdat er soms nare dingen uitgehaald worden door groepen jongeren uit de buurt
- Ja, omdat anderen gauw boos worden en dan gaan slaan en schoppen
- Ja, omdat er viezigheid op straat is, zoals poep, achtergebleven drugsresten, flesjes, glas
- Ja, omdat hij nog maar een kleuter is
- Ja, omdat er veel hangjongeren in de buurt zijn die zich misdragen en openlijk softdrugs gebruiken
- Ja, omdat hij gepikt kan worden
- Ja, omdat de jongste uit het zicht kan raken
- Ja, omdat er nog steeds pitbulls en dergelijke los rondlopen
- Ja, omdat mensen asocialer zijn geworden in hun publiekelijk gedrag

Bijlage 4 – Verantwoording van methoden

De etnisch-culturele achtergrond van ouders

Bij het onderzoeken van verschillen tussen ouders op basis van hun etnisch-culturele achtergrond is in veel gevallen het aantal ouders per categorie te laag om op significantie te kunnen toetsen. Daarom is een nieuwe variabele aangemaakt die onderscheid maakt tussen slechts twee groepen: autochtone ouders met een Nederlandse culturele achtergrond + overige westerse allochtonen, en allochtone ouders met een Turkse, Marokkaanse, Surinaamse of Indonesisch/Molukse culturele achtergrond + overige niet-westerse allochtonen. Hiervan is de verdeling als volgt:

	Aantal	Percentage %
Autochtoon	124	69
Allochtoon	56	31
Totaal	180	100,0

Tabel 80: Etnisch-culturele achtergrond

Opleidingsniveau

Voor de analyse van de resultaten zijn de data van het opleidingsniveau gehercodeerd in een nieuwe variabele die onderscheid maakt tussen drie opleidingsniveaus: laag (basisschool/lager onderwijs + lager beroepsonderwijs), midden (middelbaar beroepsonderwijs + middelbaar algemeen vormend onderwijs) en hoog (hoger beroepsonderwijs + wetenschappelijk onderwijs).

Opvoeding volgens bepaald geloof

De data van het opvoeden volgens een bepaald geloof zijn gehercodeerd in een nieuwe variabele die onderscheid maakt tussen drie niveaus: (helemaal) niet belangrijk, neutraal en (heel) belangrijk.

Significante verschillen tussen oudergroepen

Het gehele onderzoek besteedt aandacht aan de verschillen tussen oudergroepen op basis van hun 1. cultureel-etnische achtergrond, 2. opleidingsniveau en 3. gezinsinkomen. Deze rapportage doet verslag van significante verschillen tussen oudergroepen; als er geen verschillen zijn gevonden, wordt dit niet vermeld. Voor het onderzoek naar verschillen tussen ouders op de genoemde achtergrondkenmerken is gebruikgemaakt van een aantal statistische toetsen.

Om de vraag te beantwoorden of er een significant verschil bestaat tussen de gemiddelde scores (een continue afhankelijke variabele) van respondenten (een categorische onafhankelijke variabele) is zowel gebruikgemaakt van *independent sample t-tests* als van *One-way between groups ANOVA*. De eerste toetst om te onderzoeken of er verschillen bestaan tussen de gemiddelde scores van twee groepen respondenten: autochtoon en allochtoon. De tweede toetst om te onderzoeken of er verschillen bestaan tussen de gemiddelde scores van drie of meer groepen respondenten: opleidingsniveau (drie groepen) en gezinsinkomen (vier groepen).

Om de vraag te beantwoorden of er een relatie bestaat tussen twee categorische variabelen (elk bestaande uit twee of meer groepen/categorieën) is gebruikgemaakt van *Crosstabs* en *Chi-square test for independence*.

Schaalanalyses

Bij een aantal onderdelen van dit onderzoek is gebruikgemaakt van schaalanalyses. Hierbij is nagegaan of achter de items die samen een schaal zouden moeten vormen één dimensie schuilgaat. Met principale componentenanalyse (PCA) is gekeken of de eerste (ongeroteerde) factor relatief veel variantie verklaart ten opzichte van de overige factoren. Er moet sprake zijn van een duidelijk omslagpunt in de grootte van de eigen waarden van de factoren. De items met een factorlading kleiner dan 0.30 op de eerste ongeroteerde factor zijn verwijderd gezien hun geringe samenhang met de gevonden factor. Voor het vaststellen van de betrouwbaarheid van de schalen is steeds Cronbachs' alpha berekend. Als homogeniteitmaat werd de interitemcorrelatiecoëfficiënt gekozen (in SPSS), hier aangeduid als IC (Hooge, 1998, p. 93-94). Hiervan is gebruikgemaakt bij de volgende onderdelen: 1. positieve en negatieve schoolkeuzemotieven; 2. de gezondheid van het kind; 3. de ontwikkeling van het kind; 4. de opvoeding van het kind; 5. het mediagebruik van het kind; en 5. de financiële situatie van het gezin.

Schoolkeuzemotieven

Voor het meten van positieve en negatieve schoolkeuzemotieven is gebruikgemaakt van een selectie van items uit de vragenlijst van Karsten et al. (2002). Onze samengestelde vragenlijst bestond uit 24 items voor het meten van positieve schoolkeuzemotieven en eveneens 24 items voor het meten van negatieve schoolkeuzemotieven. Ouders is gevraagd aan te geven in welke mate (1 = helemaal niet belangrijk t/m 5 = heel belangrijk) de beschreven motieven van toepassing waren op hun situatie om juist wel, of juist niet, voor een bepaalde basisschool te kiezen. De 24 items vormen samen vijf subschalen die zijn getest op hun interne betrouwbaarheid. Tabel 81 bevat een overzicht van de gebruikte subschalen en hun betrouwbaarheidscoëfficiënt (α).

Positieve schoolkeuzemotieven	(α)	Negatieve schoolkeuzemotieven	(α)
Niveau Het niveau van de school staat als goed bekend Van deze school gaan veel kinderen naar het havo of vwo Deze school scoort goed volgens de Inspectie van het Onderwijs	.71	Niveau Het niveau van de school staat als slecht bekend Van deze school gaan weinig kinderen naar het havo of vwo Deze school scoort slecht volgens de Inspectie van het Onderwijs	.80
Match tussen school en thuis Op deze school zitten veel kinderen met dezelfde culturele opvattingen als wij (bijvoorbeeld Nederlands, Turks, Marokkaans of Surinaams) Deze school heeft dezelfde opvattingen over de opvoeding van kinderen als wij De sfeer op school spreekt ons aan (regels, manier van omgaan met kinderen) Ik herken mijzelf in andere ouders van de school	.59	Match tussen school en thuis Deze school gaat uit van een ander geloof dan wij (bijvoorbeeld rooms-katholiek, islamitisch of protestants) Op deze school zitten te weinig kinderen met dezelfde culturele achtergrond als wij (bijvoorbeeld Nederlands, Turks, Marokkaans of Surinaams) Deze school heeft andere opvattingen over de opvoeding van kinderen dan wij De sfeer op school spreekt ons niet aan (regels, manier van omgaan met kinderen) Op deze school zitten te weinig kinderen uit hetzelfde milieu als wij Op deze school domineert één groep met dezelfde culturele achtergrond	.79
Afstand	.64	Afstand	.67

Deze school is dichtbij Veel vriendjes uit de buurt gaan ook naar deze school		Deze school is te ver weg De weg naar school is druk en onveilig *	
Differentiatie Deze school besteedt veel aandacht aan kinderen die nog niet zo goed Nederlands spreken Deze school besteedt veel aandacht aan kinderen met een leerachterstand *	.84	Differentiatie Deze school besteedt weinig aandacht aan kinderen die nog niet zo goed Nederlands spreken Deze school besteedt te weinig aandacht aan kinderen met een leerachterstand Deze school besteedt te weinig aandacht aan kinderen die sneller leren dan de rest	.80
Aanbod Deze school besteedt veel aandacht aan creatieve vakken zoals tekenen, muziek, dans en toneel Deze school heeft naschoolse opvang Deze school doet veel aan buitenschoolse activiteiten (bijvoorbeeld uitstapjes, schoolkamp, theaterbezoek, eigen clubjes) Deze school zit in een mooi en ruim gebouw Deze school ziet er goed verzorgd uit, het is er netjes Deze school heeft veel jonge leraren	.64	Aanbod De ouderbijdrage is te hoog Deze school besteedt te weinig aandacht aan creatieve vakken zoals tekenen, muziek, dans en toneel Deze school heeft geen naschoolse opvang Deze school doet te weinig aan buitenschoolse activiteiten (bijvoorbeeld uitstapjes, schoolkamp, theaterbezoek en eigen clubjes) Deze school zit in een oud en te klein gebouw Deze school ziet er slecht verzorgd uit Deze school heeft veel oude leraren	.77

Tabel 81: Subschalen van positieve en negatieve schoolkeuzemotieven

Vragenlijsten m.b.t. maatschappelijke instellingen en zorgen, hulp en voorlichting bij de opvoeding

Voor de vragen 15 t/m 18 van de schriftelijke enquête is gebruikgemaakt van de opzet en structuur van een vragenlijst zoals afgenomen door Combad (2007) in Rotterdam Crooswijk in opdracht van Stichting de Meeuw.

Zorgen over de gezondheid van het kind

Deze zes items zijn samen een goede voorspeller van de mate waarin ouders zich zorgen maken over de ontwikkeling van hun kind. De items zijn samengevoegd tot één schaal op basis waarvan is gecontroleerd of er significante verschillen bestaan tussen de verschillende groepen ouders.

Zorgen over de ontwikkeling van het kind

Deze zes items zijn samen een goede voorspeller van de mate waarin ouders zich zorgen maken over de ontwikkeling van hun kind. De items zijn samengevoegd tot één schaal op basis waarvan is gecontroleerd of er significante verschillen bestaan tussen de verschillende groepen ouders.

Zorgen over de opvoeding van het kind

Deze drie items zijn samen een goede voorspeller van de mate waarin ouders zich zorgen maken over de opvoeding van hun kind. De items zijn samengevoegd tot één schaal op basis waarvan is gecontroleerd of er significante verschillen bestaan tussen de verschillende groepen ouders.

Zorgen over het mediagebruik van het kind

Deze vier items zijn samen een goede voorspeller van de mate waarin ouders zich zorgen maken over het mediagebruik van hun kind. De items zijn samengevoegd tot één schaal op basis waarvan is gecontroleerd of er significante verschillen bestaan tussen de verschillende groepen ouders.

Zorgen over de financiële situatie van het gezin

Deze vier items zijn samen een goede voorspeller van de mate waarin ouders zich zorgen maken over de financiën van het gezin. De items zijn samengevoegd tot één schaal op basis waarvan is gecontroleerd of er significante verschillen bestaan tussen de verschillende groepen ouders.

Bijlage 5 – Tabellenlijst

Tabel 1: De vier opvoedingsstijlen volgens Maccoby & Martin (1983), uit Bouwman (2009)	13
Tabel 2: School van de kinderen van de deelnemende ouders	18
Tabel 3: Arbeidssituatie van de ouders	19
Tabel 4: Kerk, geloofsgemeenschap of levensbeschouwelijke groepering	19
Tabel 5: Belang van opvoeding volgens bepaald geloof	19
Tabel 6: Etnisch-culturele achtergrond van de ouders	20
Tabel 7: Opleidingsniveau van de ouders	20
Tabel 8: Inkomenssituatie van het gezin	20
Tabel 9: Bekendheid met de afspraken over de manier van omgaan met kinderen	21
Tabel 10: Manieren waarop ouders over het convenant hebben gehoord	21
Tabel 11: Mate waarin ouders het eens zijn met de afspraken uit het convenant	21
Tabel 12: Mate waarin ouders gebruikmaken van de afspraken uit het convenant	22
Tabel 13: Buiten spelen zonder toezicht	22
Tabel 14: Zorgen over alleen buiten spelen	22
Tabel 15: Bekendheid met maatschappelijke instellingen in Stadsdeel Westerpark	23
Tabel 16: Samenhang tussen gezinsinkomen en kennis van wat schoolmaatschappelijk werk voor ouders kan doen	23
Tabel 17: Samenhang tussen opleidingsniveau en kennis van wat het ouder- en kindcentrum voor ouders kan doen	24
Tabel 18: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en contact met de naschoolse opvang	24
Tabel 19: Samenhang tussen gezinsinkomen en contact met de naschoolse opvang	24
Tabel 20: Samenhang tussen opleidingsniveau en contact met de naschoolse opvang	24
Tabel 21: Samenhang tussen gezinsinkomen en gebruik van de naschoolse opvang	25
Tabel 22: Samenhang tussen opleidingsniveau en gebruik van de naschoolse opvang	25
Tabel 23: Samenhang tussen opleidingsniveau en het bereiken van de naschoolse opvang	25
Tabel 24: Samenhang tussen opleidingsniveau en kennis van wat buurtcentrum De Horizon voor ouders kan doen	26
Tabel 25: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond van de ouders en kennis van het bestaan van buurtcentrum De Horizon	26
Tabel 26: Samenhang tussen gezinsinkomen en kennis van het bestaan van buurtcentrum De Horizon	26
Tabel 27: Samenhang tussen opleidingsniveau van de ouders en kennis van het bestaan van buurtcentrum De Horizon	26
Tabel 28: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en contact met buurtcentrum De Horizon	26
Tabel 29: Samenhang tussen opleidingsniveau en contact met buurtcentrum De Horizon	27
Tabel 30: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en gebruik van buurtcentrum De Horizon	27
Tabel 31: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond van de ouders en kennis van het bestaan van buurtcentrum 't Trefpunt	27
Tabel 32: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en kennis van wat buurtcentrum 't Trefpunt voor ouders kan doen	27
Tabel 33: Samenhang tussen opleidingsniveau en kennis van wat buurtcentrum 't Trefpunt voor ouders kan doen	27
Tabel 34: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het bereiken van buurtcentrum 't Trefpunt	28
Tabel 35: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het gebruik van buitenspeelclub De Toverbal	28
Tabel 36: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en kennis van wat het Opvoedsteunpunt voor ouders kan doen	28
Tabel 37: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het bereiken van het Opvoedsteunpunt	28
Tabel 38: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het contact met de kinderboerderij	28
Tabel 39: Samenhang tussen opleidingsniveau en het contact met de kinderboerderij	29
Tabel 40: Samenhang tussen etnisch-culturele achtergrond en het gebruik van de kinderboerderij	29
Tabel 41: Zorgen, hulp en voorlichting rond de gezondheid van het kind	29
Tabel 42: Zorgen over de (lichamelijke) gezondheid van het kind	30
Tabel 43: Hulp ingeroepen voor de gezondheid van het kind	30
Tabel 44: Voorlichting over ongezond eten van het kind	30
Tabel 45: De ontwikkeling van het kind	30
Tabel 46: Zorgen over de ontwikkeling van het kind	31
Tabel 47: Hulp ingeroepen voor de ontwikkeling van het kind	31
Tabel 48: Voorlichting over leerachterstand van het kind	31
Tabel 49: Voorlichting over beheersing van de Nederlandse taal van het kind	31
Tabel 50: Voorlichting over motorische ontwikkeling van het kind	32
Tabel 51: Voorlichting over schoolprestaties van het kind	32
Tabel 52: De opvoeding van het kind	32
Tabel 53: Zorgen over de opvoeding van het kind	32
Tabel 54: Hulp ingeroepen voor de opvoeding van het kind	33
Tabel 55: Voorlichting over de opvoeding van het kind	33
Tabel 56: Mediagebruik van het kind	33
Tabel 57: Zorgen over het mediagebruik van het kind	34
Tabel 58: Hulp ingeroepen over het mediagebruik van het kind	34
Tabel 59: Voorlichting over te weinig lezen door het kind	34
Tabel 60: Financiële situatie van het gezin	35
Tabel 61: Zorgen over de financiële situatie van het gezin	35
Tabel 62: Hulp ingeroepen over de financiële situatie van het gezin	36
Tabel 63: Voorlichting over de financiële situatie van het gezin	36
Tabel 64: Aanvullende, geschikt gevonden, scholen	36
Tabel 65: Kenmerken van de ouders en hun keuze voor de Dr. Rijk Kramerschool	36
Tabel 66: Schoolkeuzemotieven van ouders	37
Tabel 67: Schoolkeuzemotieven van ouders per school	38
Tabel 68: Schoolkeuzemotieven van ouders op basis van etnisch-culturele achtergrond, opleidingsniveau en gezinsinkomen	38
Tabel 69: Stellingen over de pedagogische opdracht van de school (de gecursiveerde stellingen zijn zogenoemde negatief geformuleerde stellingen)	41
Tabel 70: Betrokkenheid bij de school, schoolleren	42
Tabel 71: Betrokkenheid bij de school, opvoeding	43
Tabel 72: Betrokkenheid bij de school, thuis	43
Tabel 73: Betrokkenheid bij de school, gebeurtenissen op school	43
Tabel 74: Betrokkenheid bij de school, plannen	43
Tabel 75: Betrokkenheid bij de school, hand-en-spandiensten	44

Tabel 76: Communicatie van ouders met de juf/meester en andere ouders.....	44
Tabel 77: Doelen die ouders het belangrijkst vinden in de opvoeding van hun kind	45
Tabel 78: Stellingen in relatie tot stijlen van opvoeden.....	46
Tabel 79: Bevorderen sociale competenties van het kind door de ouder	49
Tabel 80: Etnisch-culturele achtergrond	62
Tabel 81: Subschalen van positieve en negatieve schoolkeuzemotieven	64